รูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอก ของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

น.ส.เพ็ญรุ่ง คำจันทร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

INSTRUCTIONAL SUPERVISION MODEL IMPACTING INSTRUCTION OF THE MAJOR MISMATCH PRIMARY SCHOOL TEACHERS OF SMALL-SIZED SCHOOLS UNDER OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION

Miss Penrung Khamchan

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Supervision and Curriculum Development
Department of Educational Policy,Management, and Leadership
FACULTY OF EDUCATION
Chulalongkorn University
Academic Year 2020

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	รูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
โดย	น.ส.เพ็ญรุ่ง คำจันทร์
สาขาวิชา	นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผัสสพรรณ ถนอมพงษ์ชาติ

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา นิยมาภา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผัสสพรรณ ถนอมพงษ์ชาติ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุณฑริกา บูลภักดิ์)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เพ็ญรุ่ง คำจันทร์ : รูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (INSTRUCTIONAL SUPERVISION MODELIMPACTING INSTRUCTION OF THE MAJOR MISMATCH PRIMARY SCHOOL TEACHERSOF SMALL-SIZED SCHOOLS UNDER OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.ผัสสพรรณ ถนอมพงษ์ชาติ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 278 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ รูปแบบการนิเทศที่ศึกษาประกอบด้วย รูปแบบการนิเทศแบบคลินิก รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง และรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองส่งผลต่อ การปฏิบัติหน้าที่สอนในภาพรวมมากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกและสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 8.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 2) รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้มากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกและสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 8.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 3) รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้มากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกและสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 4.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 4) รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวกมากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกและสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 10.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 5) รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอน ด้านการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียนมากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกและสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 6.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 6) รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้มากที่สุด ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวกและสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 4.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สาขาวิชา	นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร	ลายมือชื่อนิสิต .....
ปีการศึกษา	2563	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

6183864327 : MAJOR SUPERVISION AND CURRICULUM DEVELOPMENT
KEYWORD: INSTRUCTIONAL SUPERVISION MODEL, TEACHING PERFORMANCE, MAJOR MISMATCH TEACHERS, SMALL-SIZED PRIMARY SCHOOLS

Penrung Khamchan : INSTRUCTIONAL SUPERVISION MODELIMPACTING INSTRUCTION OF THE MAJOR MISMATCH PRIMARY SCHOOL TEACHERSOF SMALL-SIZED SCHOOLS UNDER OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION. Advisor: Asst. Prof. PHASPHAN THANOMPONGCHART

This study aimed to explore the instructional supervision models that impact the teaching performance of primary school teachers who teach subjects outside their fields at small-sized primary schools under the Office of Basic Education Commission. The population was teachers of small-sized primary schools under the Office of Basic Education Commission. The sample was 278 teachers of small-sized schools under the Primary Educational Service Area Office 2 of Roi Et province affiliated with the Office of Basic Education Commission. A 5 - point Likert scale questionnaire was used as the research instrument. The data were analyzed using the calculations of frequencies, percentages, means and standard deviations as well as multiple regression analysis. The examined supervisory types were Clinical Supervision, Cooperative Professional Development, Self-Directed Development and Administrative Monitoring.

The findings indicated that 1) Self-sufficient instructional supervision had the most impact on teaching performance with a positive correlation and the variance was 8.5% statistically significant at 0.001 level. 2) Self-sufficient instructional supervision had the most effect on performance of teaching learning management through thinking, real practice, and daily life application with a positive correlation and the variance was 8.2% statistically significant at 0.001 level. 3) Self-sufficient instructional supervision affected the most on performance of teaching use of media, technology, and learning resources which are conducive to learning. It was positively correlated and the variance was 4% statistically significant at 0.001 level. 4) Self-sufficient instructional supervision impacted the most on performance of teaching positive classroom management with a positive correlation and the variance was 10% statistically significant at 0.001 level. 5) Self-sufficient instructional supervision had the most impact on performance of teaching systematic examination, assessment and development of learners. It had a positive correlation and the variance was 6.3% statistically significant at 0.001 level. 6) Self-sufficient instructional supervision had the most effect on performance of teaching knowledge exchange and feedback providing to improve and develop learning management. It was positively correlated and the variance was 4.3% statistically significant at 0.001 level.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Field of Study:	Supervision and Curriculum Development	Student's Signature .....
Academic Year:	2020	Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ สุดรุ่ง ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตรวจแก้ไข ทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ในการทำงานอย่างมีคุณภาพ ทั้งยังคอยให้กำลังใจตลอดระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผัสพรรณ ถนอมพงษ์ชาติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้การสนับสนุน ให้คำปรึกษาในการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ปัญญา อัครพุทธพงศ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรที่กรุณาให้คำปรึกษา และแนะนำ ตรวจแก้ไข ตลอดจนประสิทธิประสาทความรู้ในเชิงวิชาการและให้กำลังใจในการอันมีคุณค่ายิ่ง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา นิยมาภา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุณฑริกา บูลภักดิ์ และคณาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิประสาทความรู้ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการ

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ์ วิจิตรพัชราภรณ์ และนายสุภัฏ อาลากุล ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาสละเวลาตรวจแก้และให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในงานวิจัย เพื่อนำมาปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ชวนพิศ คุณพ่อดำรงค์ และขอขอบคุณนายสมเกียรติ เวชการ รวมถึงทุกคนในครอบครัวที่คอยให้กำลังใจ สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือทั้งแรงกายและแรงใจจนผู้วิจัยประสบผลสำเร็จ

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนทุกท่าน รวมถึงเพื่อนครูและนักเรียนทุกคน ทั้งโรงเรียนวัดโคกเกตุ (เสริมสมบูรณ์วงศ์) และโรงเรียนเมืองสมุทรสงครามที่คอยให้กำลังใจในการศึกษา และช่วยเหลือการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณเพื่อนๆ สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรทุกคนที่คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างอบอุ่นเสมอมา

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อวงการการศึกษา ขอมอบคุณความดีนี้ให้แก่ทุกท่านที่กล่าวมา

เพ็ญรุ่ง คำจันทร์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ค

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... ง

กิตติกรรมประกาศ ..... จ

สารบัญ ..... ฉ

สารบัญตาราง ..... ฌ

สารบัญรูปภาพ ..... ฐ

บทที่ 1 บทนำ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

คำถามวิจัย 3

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย 4

ขอบเขตของการวิจัย 4

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย 5

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 6

บทที่ 2 หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 7

1. การนิเทศการสอน (Instructional Supervision) 8

1.1 ความหมายของการนิเทศการสอน 8

1.2 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอน 9

1.3 กระบวนการนิเทศการสอน 10

2. รูปแบบการนิเทศการสอนแบบหลากหลายวิธีการ (Differentiated Supervision) 12

2.1 การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) 12

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2.2 การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional Development) 20
2.3 การนิเทศแบบพึ่งตนเอง (Self-Directed Development) 29
2.4 การนิเทศโดยผู้บริหาร (Administrative Monitoring) 35
3. การปฏิบัติหน้าที่สอน 46
3.1 การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ 47
3.2 การใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 48
3.3 การบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก 49
3.4 การตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน 50
3.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ 54
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 55
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 59
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 59
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 60
3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 61
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 62
5. การวิเคราะห์ข้อมูล 62
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 65
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม 67
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการนิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม 69
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการนิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายรูปแบบ 70

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอก ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม 74

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอก ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายด้าน 75

ตอนที่ 6 ผลการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ 80

ตอนที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ระหว่างรูปแบบการนิเทศกับการปฏิบัติหน้าที่สอนในภาพรวมของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 81

ตอนที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ระหว่างรูปแบบการนิเทศกับการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามการปฏิบัติหน้าที่สอนรายด้าน 84

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ 96

1. สรุปผลการวิจัย 96

2. อภิปรายผลการวิจัย 102

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัย 107

บรรณานุกรม 108

ภาคผนวก 114

ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ 115

ภาคผนวก ข หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย 117

ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 122

ประวัติผู้เขียน 130

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 การกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน..... 59

ตารางที่ 2 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอนวิชาเอกที่จบการศึกษา ประสบการณ์ที่สอนไม่ตรงวิชาเอก และกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน 67

ตารางที่ 3 ค่าสถิติพื้นฐานของรูปแบบการนิเทศที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครู 69

ตารางที่ 4 ค่าสถิติพื้นฐานของรูปแบบการนิเทศแบบคลินิกที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครู . 70

ตารางที่ 5 ค่าสถิติพื้นฐานของรูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครู 71

ตารางที่ 6 ค่าสถิติพื้นฐานของรูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครู 72

ตารางที่ 7 ค่าสถิติพื้นฐานของรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหารที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครู 73

ตารางที่ 8 ค่าสถิติพื้นฐานของสภาพการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอก 74

ตารางที่ 9 ค่าสถิติพื้นฐานของสภาพการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ .. 75

ตารางที่ 10 ค่าสถิติพื้นฐานของสภาพการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้..... 76

ตารางที่ 11 ค่าสถิติพื้นฐานของสภาพการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก 77

ตารางที่ 12 ค่าสถิติพื้นฐานของสภาพการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกด้านการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน 78

ตารางที่ 13 ค่าสถิติพื้นฐานของสภาพการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้..... 79

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 14 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียรสัน (Pearson's Correlation Coefficient) ระหว่างตัวแปรอิสระ 80

ตารางที่ 15 ค่าสถิติที่ใช้วัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Tolerance) และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ระหว่างตัวแปรอิสระ 81

ตารางที่ 16 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบายที่เพิ่มขึ้น (ΔR^2) ของการนิเทศแต่ละรูปแบบนอกเหนือจากอิทธิพลของการนิเทศรูปแบบอื่นในการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนในภาพรวม 82

ตารางที่ 17 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบาย (R^2) ของการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนในภาพรวม โดยมีรูปแบบการนิเทศแบบคลินิก รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง และรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหารเป็นตัวแปรทำนายร่วมกัน 83

ตารางที่ 18 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (β) ของตัวแปรการนิเทศแต่ละรูปแบบในการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนในภาพรวม 83

ตารางที่ 19 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบายที่เพิ่มขึ้น (ΔR^2) ของการนิเทศแต่ละรูปแบบนอกเหนือจากอิทธิพลของการนิเทศรูปแบบอื่นในการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ 84

ตารางที่ 20 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบาย (R^2) ของการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ โดยมีรูปแบบการนิเทศแบบคลินิก รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง และรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหารเป็นตัวแปรทำนายร่วมกัน 85

ตารางที่ 21 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (β) ของตัวแปรการนิเทศแต่ละรูปแบบในการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ 85

ตารางที่ 22 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบายที่เพิ่มขึ้น (ΔR^2) ของการนิเทศแต่ละรูปแบบนอกเหนือจากอิทธิพลของการนิเทศรูปแบบอื่นในการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 86

ตารางที่ 23 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบาย (R^2) ของการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมีรูปแบบการนิเทศแบบคลินิก รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง และรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหารเป็นตัวแปรทำนายร่วมกัน 87

ตารางที่ 24 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (β) ของตัวแปรการนิเทศแต่ละรูปแบบในการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 87

ตารางที่ 25 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบายที่เพิ่มขึ้น (ΔR^2) ของการนิเทศแต่ละรูปแบบนอกเหนือจากอิทธิพลของการนิเทศรูปแบบอื่นในการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก 88

ตารางที่ 26 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบาย (R^2) ของการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก โดยมีรูปแบบการนิเทศแบบคลินิก รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง และรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหารเป็นตัวแปรทำนายร่วมกัน 89

ตารางที่ 27 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (β) ของตัวแปรการนิเทศแต่ละรูปแบบในการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก 89

ตารางที่ 28 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบายที่เพิ่มขึ้น (ΔR^2) ของการนิเทศแต่ละรูปแบบนอกเหนือจากอิทธิพลของการนิเทศรูปแบบอื่นในการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน 90

ตารางที่ 29 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบาย (R^2) ของการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน โดยมีรูปแบบการนิเทศแบบคลินิก รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง และรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหารเป็นตัวแปรทำนายร่วมกัน 91

ตารางที่ 30 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (β) ของตัวแปรการนิเทศแต่ละรูปแบบในการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน 91

ตารางที่ 31 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบายที่เพิ่มขึ้น (ΔR^2) ของการนิเทศแต่ละรูปแบบนอกเหนือจากอิทธิพลของการนิเทศรูปแบบอื่นในการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ 92

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 32 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบาย (R^2) ของการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ โดยมีรูปแบบการนิเทศแบบคลินิก รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง และรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหารเป็นตัวแปรทำนายร่วมกัน 93

ตารางที่ 33 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (β) ของตัวแปรการนิเทศแต่ละรูปแบบในการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ 93

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญรูปภาพ

หน้า

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 4

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 1
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการขาดแคลนครูเป็นอีกหนึ่งปัญหาที่เกี่ยวข้องกับครูและเป็นปัญหาของการศึกษาไทยตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน จากรายงานการศึกษาไทย พ.ศ.2561 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) พบว่า ใน 5 ปีที่ผ่านมา จำนวนครูในสถานศึกษามีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการศึกษาสถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558) พบว่า มีการขาดแคลนครูในบางสาขาวิชา และครูส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่และในเขตเมือง ซึ่งปัญหาการขาดแคลนครูมีสาเหตุจากนโยบายเกษียณก่อนอายุ นโยบายคืนอัตรากำลัง ขาดการวางแผนอัตรากำลังที่ต้องการและการผลิตครูที่สอดคล้องกัน ทำให้การกระจายครูเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับเชษฐา ทองยิ่ง (2559) กล่าวว่า การขาดแคลนครูเกิดจากการผลิตครูที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง นโยบายจำกัดอัตรากำลังคนภาครัฐประกอบกับอัตราการเกษียณอายุราชการของครูที่มีแนวโน้มมากขึ้น ซึ่งพบว่ามีครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่จะเกษียณอายุราชการระหว่าง พ.ศ.2556 – 2570 มากถึง 288,233 คน ซึ่งจะส่งผลต่อจำนวนครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนอย่างแน่นอน นอกจากนี้รายงานการศึกษาไทย พ.ศ.2561 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) ระบุว่า ปัญหาการขาดแคลนครูจะส่งผลให้คุณภาพการศึกษาลดลง เนื่องจากภาระงานอื่น ๆ ที่เพิ่มขึ้นจากงานสอน และการมอบหมายงานให้ครูสอนในวิชาที่ไม่ตรงกับสาขาที่ตนเองจบการศึกษา จากปัจจัยดังกล่าวทำให้สถานศึกษาจำเป็นต้องแก้ปัญหาในสภาวะการขาดแคลนครูด้วยการมอบหมายภาระหน้าที่สอนในรายวิชาที่ขาดแคลนโดยที่ไม่ตรงกับวิชาเอกที่จบการศึกษาหรือมีประสบการณ์การสอน จากงานวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการประสิทธิภาพการใช้ครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอก ของวนิดา ประคัลภ์กุล (2558) พบว่า การสอนไม่ตรงวิชาเอกมีผลต่อการรับรู้ความสามารถในตนเองของครูด้านการสอน ทั้งการอธิบายมโนทัศน์หลักของเนื้อหา ที่ทำให้ครูถ่ายทอดเนื้อหาได้ไม่ดีเท่าที่ควร ขาดความถูกต้องแม่นยำในการสอนส่งผลให้ครูไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่าเนื้อหาส่วนใดที่ยากต่อการทำความเข้าใจของนักเรียน ไม่สามารถจัดกิจกรรมการสอนที่มีการบูรณาการเนื้อหา หรือเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมความเข้าใจของนักเรียน รวมทั้งขาดความหลากหลายในวิธีการประเมินผู้เรียนให้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของบทเรียน นอกจากนี้ยังทำให้ครูรู้สึกวิตกกังวลและขาดความมั่นใจในการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา คำโพธิ์ (2560) ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก จังหวัดปทุมธานี พบว่า ครูผู้สอนขาดความชำนาญในการสอน ขาดสื่อและอุปกรณ์การจัดการเรียนการสอน และการวัด

และประเมินผลนักเรียน ส่งผลต่อการคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาครูอย่างหลากหลายวิธีการและต่อเนื่อง ซึ่งแนวทางสำคัญที่จะช่วยในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือ การนิเทศการสอน

การนิเทศการสอนเป็นการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ โดยอาศัยการช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริม และให้คำปรึกษาในด้านการพัฒนาหลักสูตร เทคนิควิธีการสอน สื่อและนวัตกรรม รวมไปถึงการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้สูงขึ้น (วัชรา เล่าเรียนดี, 2556) ดังนั้น ครูผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่สอนโดยตรง จึงเป็นบุคคลสำคัญยิ่งที่ควรจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และปรับปรุงกระบวนการสอนให้มีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการจัดการเรียนการสอนและงานสนับสนุนอื่น เพื่อสร้างความเข้าใจ ร่วมมือ ร่วมใจ สร้างขวัญกำลังใจและความมั่นใจในการปฏิบัติงานของครูด้วย (จุไรรัตน์ สุดรุ่ง, 2559) การนิเทศการสอนที่จะประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง เช่น ผู้นิเทศจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ ประสบการณ์ ตลอดจนทักษะกระบวนการในการประสานสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศกับครู เนื่องจากผู้นิเทศจะต้องทำงานร่วมกับครู โดยการช่วยเหลือ สนับสนุน ให้ความร่วมมือมากกว่าการสั่งการเพียงอย่างเดียว (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ และมารุต ทรรศนากรกุล, 2562) ซึ่งจะทำให้ครูเกิดความไว้วางใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อการนิเทศ ดังนั้น ในการดำเนินการนิเทศการสอนผู้นิเทศจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากผู้รับการนิเทศการสอนเป็นครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนซึ่งอยู่ในวัยผู้ใหญ่ ทำให้ความต้องการและกระบวนการที่จะทำให้ครูเกิดการพัฒนาตนเองแตกต่างไปจากการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปัญญา อัครพุทธพงศ์ (2557) ที่ศึกษาปัจจัยทางสถานภาพของครูที่ส่งผลต่อความต้องการรูปแบบการนิเทศการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยด้านกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้านอายุและด้านประสบการณ์สอนส่งผลต่อความต้องการรูปแบบการนิเทศการสอนโดยผู้บริหารมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครูที่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีอายุ และมีประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน มีแนวโน้มต้องการการนิเทศการสอนรูปแบบนี้แตกต่างกัน เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของสิทธิศักดิ์ ปะวันเณ (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านอายุครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และปัจจัยด้านประสบการณ์สอนของครูที่ไม่เคยมีประสบการณ์สอนมีความต้องการการนิเทศการสอนด้านเตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียนมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากงานวิจัยดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประสบการณ์การสอนเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความต้องการนิเทศการสอน ดังที่ Glickman, Gordon และ Ross-Gordon (2018) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ไว้ว่า ครูที่มีความรู้และประสบการณ์แตกต่างกัน อาจมีความต้องการการนิเทศในรูปแบบที่แตกต่างกัน ซึ่ง Glatthron (1984) ได้เสนอรูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ ประกอบไปด้วยรูปแบบการนิเทศ 4 รูปแบบ คือ 1) การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) เป็นการนิเทศที่เน้นการปรับปรุงการสอนของครูโดยใช้การสังเกตการสอนในชั้นเรียน 2) การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional Development) เป็นการนิเทศที่ครูกลุ่มย่อยตกลงทำงานร่วมกันโดยช่วยเหลือแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพซึ่งกันและกัน 3) การนิเทศแบบพึ่งตนเอง (Self-Directed Development) เป็นการนิเทศที่ครูพัฒนาวิชาชีพด้วยตนเองอย่างอิสระ และ 4) การนิเทศโดยผู้บริหาร (Administrative Monitoring) เป็นการนิเทศที่ผู้บริหารเป็นผู้กำกับดูแลติดตามการทำงานของครู เช่น การเข้าเยี่ยมชั้นเรียน

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โดยทำการศึกษาจากโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เป็นพื้นที่ที่มีโรงเรียนขนาดเล็กมากที่สุดถึง 201 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,2562) และจากการศึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็กให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557) พบว่า เกิดสภาพปัญหาและความต้องการด้านบุคลากร บุคลากรครูไม่ตรงกับสาขาวิชาเอกหรือวิชาที่ถนัด ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนการนิเทศการสอนเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอกให้มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ลดปัญหาคุณภาพครูอันเนื่องมาจากปัญหาการขาดแคลนครู ทำให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และส่งผลต่อไปยังคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาตามลำดับ

คำถามวิจัย

รูปแบบการนิเทศใดบ้างที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกและแต่ละรูปแบบมีลักษณะการส่งผลเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

กรอบแนวคิดในการวิจัย

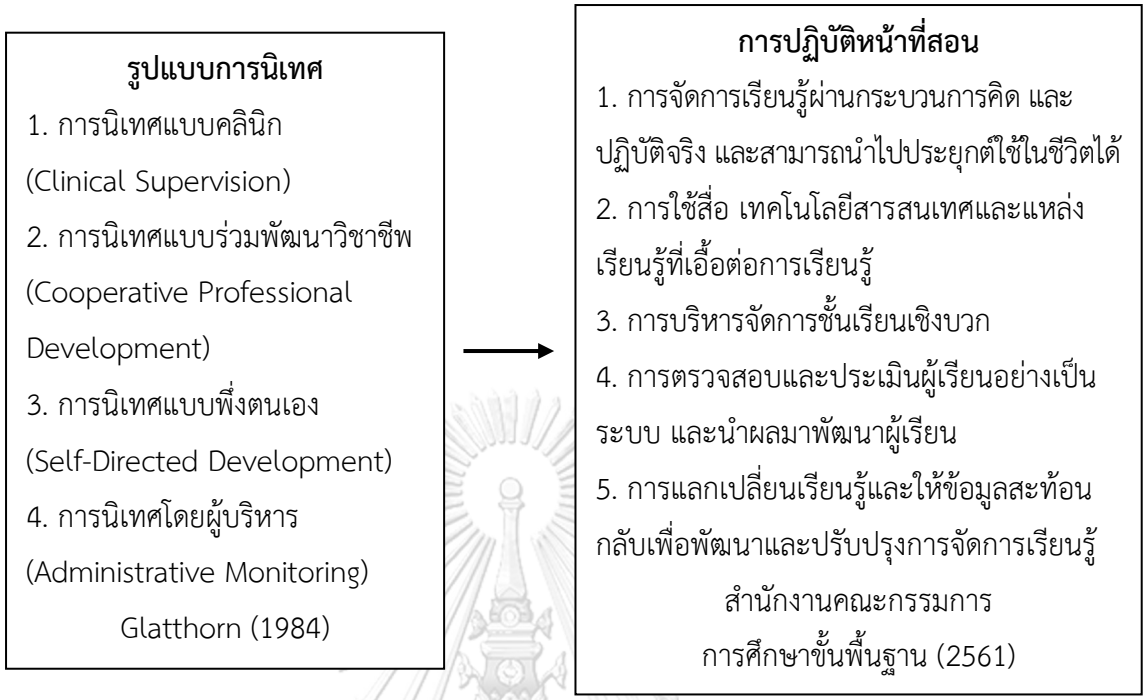

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 278 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการนิเทศ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศตามแนวคิดของ แกลทธอร์น (Glatthorn, 1984) ซึ่งได้เสนอการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การนิเทศแบบคลินิก
2. การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ
3. การนิเทศแบบพัฒนาตนเอง
4. การนิเทศโดยผู้บริหาร

ตัวแปรตาม คือ การปฏิบัติหน้าที่สอน ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่สอน จากเอกสารแนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ.2561 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) โดยเลือกมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งได้เสนอไว้ 5 ด้าน ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

2. การใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

3. การบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก

4. การตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน

5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอก หมายถึง ครูผู้สอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้สอนในวิชาอื่นที่ไม่ตรงกับวิชาเอกหรือสาขาวิชาที่ตนเองจบการศึกษา ถึงแม้ว่าจะได้รับมอบหมายให้สอนตรงวิชาที่ตนเองจบการศึกษาก็ตาม

วิชาเอก หมายถึง รายวิชาหรือสาขาวิชาที่ระบุไว้ในวุฒิการศึกษา

วิชาเอกที่ไม่ตรงกับการสอน หมายถึง รายวิชาหรือสาขาวิชาที่ไม่สัมพันธ์กับการสอนในระดับประถมศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

รูปแบบการนิเทศ หมายถึง รูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ 4 รูปแบบ ประกอบด้วย การนิเทศแบบคลินิก การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ การนิเทศแบบพึ่งตนเอง และการนิเทศโดยผู้บริหาร

การปฏิบัติหน้าที่สอน หมายถึง การปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนของครู ประกอบด้วยการปฏิบัติงาน 5 ด้าน ได้แก่

1. การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

2. การใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

3. การบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก

4. การตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน

5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยเป็นข้อมูลสำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

2. ผลการวิจัยเป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในการวางแผนการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอกให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

3. ผลการวิจัยเป็นแนวทางสำหรับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในการกำหนดนโยบาย วางแผน หรือจัดทำโครงการการนิเทศการสอน เพื่อปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 2
หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. การนิเทศการสอน

1.1 ความหมายของการนิเทศการสอน

1.2 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอน

1.3 กระบวนการนิเทศการสอน

2. รูปแบบการนิเทศการสอนแบบหลากหลายวิธีการ

2.1 การนิเทศแบบคลินิก

2.2 การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ

2.3 การนิเทศแบบพึ่งตนเอง

2.4 การนิเทศโดยผู้บริหาร

3. การปฏิบัติหน้าที่สอน

3.1 การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

3.2 การใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

3.3 การบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก

3.4 การตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน

3.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

1. การนิเทศการสอน (Instructional Supervision)

1.1 ความหมายของการนิเทศการสอน

การนิเทศการสอนเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการนิเทศการสอนไว้หลายท่าน ดังนี้

วัชรา เล่าเรียนดี (2556) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการสอนไว้ว่า เป็นการมุ่งปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการสอนโดยเน้นความร่วมมือกัน ความเป็นประชาธิปไตย และเน้นการให้บริการให้การช่วยเหลือสนับสนุนมากกว่าการบังคับให้ปฏิบัติตาม และเป็นการเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนาในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2558) ได้ให้คำจำกัดความของการนิเทศการเรียนการสอนไว้ว่า เป็นกระบวนการของการทำงานกับครูเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อให้มีประสิทธิผล ผู้นิเทศต้องใช้ความรู้ของการจัดองค์การ ภาวะผู้นำ การสื่อความหมายและหลักการสอน ในขณะที่เขาทำงานกับครูในชั้นเรียน และปรับปรุงการเรียนการสอนโดยการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

วชิรา เครือคำอ้าย (2558) ได้สรุปความหมายของการนิเทศการสอนไว้ว่า การนิเทศการสอน หมายถึง กระบวนการที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมมือกันพัฒนา และปรับปรุงการสอนของครู โดยครอบคลุมทุก ๆ ด้านที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน โดยผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้กำหนดเรื่องที่ต้องการแก้ปัญหา หรือพัฒนาโดยเฉพาะ เพื่อให้ครูจัดการเรียรู้ได้ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นสำคัญ

Goldhammer, Anderson และ Krajewski (1980) ได้อธิบายไว้ว่า การนิเทศการสอนเป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการศึกษา โดยเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับครูเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงการจัดกระบวนการเรียนการสอนซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

Wiles และ Lovell (1983) ได้ให้ความหมาย การนิเทศการสอน หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู เพื่อให้ครูปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

Glatthorn (1984) ได้ให้อธิบายเกี่ยวกับความหมายของการนิเทศการสอนไว้ว่า เป็นกระบวนการอำนวยความสะดวกต่อความเจริญเติบโตของครู ในชั้นต้นก็เพื่อให้ข้อมูลสะท้อนกลับแก่ครูเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน และช่วยครูให้ใช้ข้อมูลย้อนกลับดังกล่าวเพื่อทำให้การสอนมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

Harris (1985) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการสอนไว้ว่า เป็นสิ่งที่บุคลากรของโรงเรียนทำกระต่อบุคลากรหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อรักษาหรือเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของโรงเรียนที่เกี่ยวกับกระบวนการสอน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

สรุปได้ว่า การนิเทศการสอน เป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับกระบวนการสอน โดยมุ่งเน้นความร่วมมือ และความเป็นประชาธิปไตย เพื่อการปรับปรุง พัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูในด้านการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ อันจะส่งผลต่อการเรียนรู้และประสิทธิผลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

1.2 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอน

การดำเนินการนิเทศการสอน จำเป็นจะต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานนิเทศและเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงจุดหมุ่งหมายของการนิเทศการสอนไว้ ดังนี้

วัชรา เล่าเรียนดี (2556) ได้ให้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอน คือ การปรับปรุงกระบวนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพครูที่ส่งผลโดยตรงต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยอาศัยการช่วยเหลือ แนะนำ ให้ความรู้และฝึกปฏิบัติด้านการพัฒนาหลักสูตร เทคนิควิธีการสอน การใช้และสร้างสื่อนวัตกรรมด้านการสอน และการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้ครูสามารถปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน หรืองานในวิชาชีพของตนเองอย่างต่อเนื่องมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

วชิรา เครือคำอ้าย (2558) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอนไว้ว่า เป็นการมุ่งส่งเสริมให้ครูผู้รับการนิเทศได้พัฒนาการสอนของตนให้ดีขึ้น ภายใต้การดูแลของผู้นิเทศอย่างใกล้ชิด เพื่อพัฒนาให้ครูเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ และส่งผลกระทบต่อผู้เรียนโดยตรง

Good (1983) มีทัศนะว่า การนิเทศการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้ครูเกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถ ช่วยเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา สื่อการเรียนรู้ และพัฒนาวิธีการสอน

Wiles และ Lovell (1983) ได้เสนอเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอนไว้ว่า เป็นการแสดงพฤติกรรมที่มีการเตรียมการอย่างเป็นระบบ มีแบบแผนที่ชัดเจน เพื่อให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

จากจุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอน สรุปได้ว่า การนิเทศการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือครูในการปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู โดยให้การช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริม ให้ความรู้ เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

1.3 กระบวนการนิเทศการสอน

กระบวนการนิเทศการสอนเป็นการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีแบบแผนและเป็นลำดับขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง โดยจะต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีนักวิชาการได้เสนอกระบวนการนิเทศซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอนไว้ดังนี้

วัชรา เล่าเรียนดี (2556) ได้เสนอกระบวนการนิเทศการสอน ดังนี้

1. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศวางแผนการนิเทศร่วมกัน
2. เลือกประเด็นที่สนใจจะปรับปรุงและพัฒนา
3. นำเสนอโครงการพัฒนาและขั้นตอนการปฏิบัติให้ผู้บริหารได้รับทราบเพื่ออนุมัติการดำเนินการ
4. ให้ความรู้หรือแสวงหาความรู้จากเอกสารต่าง ๆ และการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิคการสังเกตการสอนในชั้นเรียน และความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนและนวัตกรรมใหม่ ๆ
5. จัดทำแผนนิเทศ กำหนดวัน เวลา ที่จะสังเกตการสอน ประชุมปรึกษาหารือ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์
6. ดำเนินการตามแผนโดยครูและผู้นิเทศ
7. สรุปและประเมินผลการปรับปรุงและพัฒนารายงานผลสำเร็จ

Cogan (1973) ได้เสนอกระบวนการนิเทศการสอนไว้ 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างความสัมพันธ์ในการนิเทศระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อสร้างความไว้วางใจ
2. การวางแผนการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกับครู โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ แนวคิด เทคนิควิธีการสอน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการประเมินผล
3. การวางแผนการสังเกตการสอน โดยครูและผู้นิเทศอภิปรายข้อมูลที่จะสังเกตการสอน
4. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน
5. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอน เพื่อกำหนดรูปแบบพฤติกรรมหรือเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอน
6. การวางแผนกำหนดวาระการประชุม เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์และกระบวนการประชุมเบื้องต้น
7. การประชุมเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องที่จะปรับปรุงพัฒนา
8. การวางแผนการสังเกตการสอนครั้งต่อไป อาจเป็นการกำหนดทิศทางในการพัฒนาและวางแผนครั้งต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Boyan and Copeland (1978) ได้เสนอกระบวนการนิเทศการสอนไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การประชุมก่อนการสังเกตการณ์สอน
    1.1 ระบุเรื่องหรือพฤติกรรมที่ควรปรับปรุงพัฒนา
    1.2 กำหนดเกณฑ์หรือมาตรฐานของพฤติกรรมที่ต้องการปรับปรุงพัฒนา
    1.3 เลือกหรือสร้างเครื่องมือสังเกตการสอนที่สอดคล้องกับพฤติกรรมที่จะปรับปรุงพัฒนา
2. การสังเกตการสอน
    2.1 สังเกตพฤติกรรมหรือกระบวนการสอนที่กำหนดไว้ในขั้นที่ 1
    2.2 บันทึกข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่เลือกหรือสร้างขึ้น
3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอน
4. การประชุมภายหลังการสังเกตการสอน

Acheson and Gall (2003) ได้เสนอกระบวนการนิเทศการสอนไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การจัดประชุมเพื่อวางแผน
2. สังเกตการสอน
3. การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ

Glickman, Gordon and Ross Gordon (2018) ได้เสนอกระบวนการนิเทศการสอนไว้ ดังนี้

1. การประชุมก่อนการนิเทศการสอน (ครูและผู้นิเทศ)
2. การสังเกตการสอน
3. การวิเคราะห์และติดตามผลการสังเกตการสอนและร่วมกันวางแผนการประชุมกับครู
4. การร่วมกันประชุมกับครูภายหลังการสังเกตการสอน
5. การวิเคราะห์และพัฒนากระบวนการนิเทศการสอนทั้ง 4 ขั้นตอน เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จากกระบวนการนิเทศการสอน อาจกล่าวได้ว่า กระบวนการนิเทศการสอน ประกอบด้วย 1) การวางแผนการนิเทศ เป็นการประชุมร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและครู เพื่อกำหนดประเด็นปัญหาหรือพฤติกรรมการสอนที่ต้องการจะปรับปรุงพัฒนา กำหนดเกณฑ์ของพฤติกรรมที่ต้องการปรับปรุงพัฒนา รวมถึงเลือกหรือสร้างเครื่องมือสังเกตการสอนที่สอดคล้องกับพฤติกรรมที่จะปรับปรุงพัฒนา 2) การดำเนินการนิเทศการสอนผู้นิเทศและครูปฏิบัติการนิเทศตามแผนที่วางไว้ โดยใช้การสังเกตการสอน และบันทึกข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่เตรียมไว้ 3) การให้ข้อมูลย้อนกลับ ผู้นิเทศจะนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการสอนมาวิเคราะห์และประชุมหารือเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู โดยอาจมีการวางแผนการสังเกตครั้งต่อไป ซึ่งจะเป็นการกำหนดทิศทางในการพัฒนาประเด็นปัญหาหรือ

พฤติกรรมการสอนของครู 4) การประเมินผลการนิเทศ ผู้นิเทศจะวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการนิเทศและปัญหาที่พบในการดำเนินการ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศการสอนต่อไป

2. รูปแบบการนิเทศการสอนแบบหลากหลายวิธีการ (Differentiated Supervision)

การนิเทศการสอนที่จะประสบผลสำเร็จ ผู้นิเทศจำเป็นต้องเลือกใช้รูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมกับบริบทของครู เพื่อให้ครูมีการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน และสามารถพัฒนาวิชาชีพตนเอง นำไปสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในที่สุด

Glatthorn (1984) ได้นำเสนอรูปแบบการนิเทศการสอนแบบหลากหลายวิธีการ โดยอธิบายไว้ว่าเป็นรูปแบบการนิเทศที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นทางเลือกที่แตกต่างให้แก่ครูและโรงเรียน ในการนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งมีรูปแบบการนิเทศทั้งหมด 4 รูปแบบ ได้แก่ การนิเทศแบบคลินิก การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ การนิเทศแบบพึ่งตนเอง และการนิเทศโดยผู้บริหาร มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision)

การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่ออกแบบมาเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนโดยเริ่มจากการหารือกับครูเกี่ยวกับการวางแผนการสอน การสังเกตการสอนในชั้นเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการสังเกตการสอน และการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสังเกตเพื่อเป็นข้อมูลสะท้อนกลับแก่ครู วงจรการนิเทศแบบคลินิกจะเกิดขึ้นหลายครั้งอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี และเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาให้เกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพของครู โดยผู้นิเทศแบบคลินิกจะต้องได้รับการฝึกเป็นพิเศษ การนิเทศแบบคลินิกเหมาะกับครูที่ได้รับการบรรจุใหม่ หรือครูประสบปัญหาร้ายแรงในชั้นเรียน (Glatthorn,1984)

มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะสำคัญและกระบวนการนิเทศแบบคลินิก โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบคลินิก

วชิรา เครือคำอ้าย (2558) ได้สรุปเกี่ยวกับการนิเทศแบบคลินิกไว้ว่า เป็นการมุ่งเน้นการช่วยเหลือ พัฒนาการสอนของครูโดยตรง ซึ่งเป็นการทำงานระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศอย่างใกล้ชิด และผู้นิเทศเองจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะในการนิเทศ รวมถึงเป็นผู้มีประสบการณ์ในการสอนมาเพียงพอที่จะให้ข้อคิด และข้อมูลสำคัญแก่ผู้รับการนิเทศ โดยจำเป็นต้องกระทำต่อเนื่องอย่างน้อย 3 – 4 ครั้งต่อภาคเรียน จึงจะช่วยให้เกิดพัฒนาการสอนที่ดี

จุไรรัตน์ สุดรุ่ง (2559) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการนิเทศแบบคลินิกไว้ว่า การนิเทศแบบคลินิกเป็นการนิเทศที่เน้นกระบวนการปรับปรุงการสอนของครูอย่างเข้มข้น ที่ต้องวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการกระทำอย่างรอบคอบทุกขั้นตอนและทำให้ครบวงจรในการนิเทศ โดยเริ่มจากการประชุมก่อนการสังเกตการสอน การสังเกตการสอน การวิเคราะห์ข้อมูลหลังการสังเกตการสอน การประชุมหลังการวิเคราะห์ข้อมูล และการประเมินผล ซึ่งจะต้องกระทำซ้ำ ๆ หลาย ๆ ครั้งต่อปี ผู้นิเทศควรได้รับการฝึกฝนวิธีการและเทคนิคการนิเทศแบบนี้โดยเฉพาะ มีสัมพันธภาพอันดีกับผู้รับการนิเทศ และพร้อมจะช่วยเหลือ ชี้แนะแนวทางให้แก่ครู นอกจากนี้ผู้นิเทศควรยึดแนวทางเชิงวิทยาศาสตร์ และความมีเหตุผลการใช้ศาสตร์อย่างมีศิลป์

Goldhammer, Anderson และ Krajewski (1980) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศแบบคลินิกไว้ ดังนี้

1. การนิเทศแบบคลินิกเป็นเทคโนโลยีสำหรับการปรับปรุงการสอน
2. การนิเทศแบบคลินิกเป็นสิ่งที่แทรกอยู่ในกระบวนการเรียนการสอน
3. การนิเทศแบบคลินิกเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและความต้องการพัฒนาวิชาชีพของครู
4. การนิเทศแบบคลินิกเป็นกระบวนการที่สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับผู้นิเทศ
5. การนิเทศแบบคลินิกเป็นกระบวนการที่ต้องมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจ การสนับสนุนและความมุ่งมั่นในการพัฒนาวิชาชีพ
6. การนิเทศแบบคลินิกเป็นกระบวนการที่เป็นระบบ ยืดหยุ่นและเป็นวิธีการที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง
7. การนิเทศแบบคลินิกเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงระยะห่างระหว่างความจริงกับอุดมการณ์
8. การนิเทศแบบคลินิกตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อว่า ผู้นิเทศเป็นผู้มีความรู้อย่างถ่องแท้เกี่ยวกับการวิเคราะห์การเรียนรู้และการสอน รวมถึงการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างเพื่อนมนุษย์
9. การนิเทศแบบคลินิกเป็นกระบวนการที่ผู้นิเทศจะต้องได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการสังเกตการสอนและการดำเนินการนิเทศที่มีประสิทธิภาพก่อนการดำเนินการนิเทศ

Sergiovanni และ Starratt (1988) มีแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศแบบคลินิกว่าเป็นระบบการสนับสนุนในชั้นเรียนที่ช่วยเหลือครูโดยตรง ซึ่งจะต้องอาศัยความสัมพันธ์กันอย่างเอาจริงเอาจังระหว่างผู้นิเทศกับครู ในการสร้างความเป็นเพื่อนร่วมงานอย่างต่อเนื่องตลอดกระบวนการนิเทศ หลักการสำคัญของการนิเทศแบบคลินิก คือ ความเข้มข้น ความต่อเนื่อง และความสัมพันธ์เชิงผู้ใหญ่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ระหว่างผู้นิเทศและครู โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การปรับปรุงการปฏิบัติการทางวิชาชีพ ทั้งนี้การนิเทศแบบคลินิกไม่ใช่กลยุทธ์ที่สามารถนำมาใช้ได้ในระยะยาว และไม่ใช่รูปแบบการนิเทศที่เหมาะสำหรับครูทุกคน เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ต้องการเวลาจากทั้งผู้นิเทศและครู ครูบางคนอาจไม่จำเป็นจะต้องได้รับการดูแลในเรื่องการสอนอย่างเข้มข้นเช่นนี้ นอกจากนี้ครูมีความต้องการจำเป็นลักษณะในการทำงานและรูปแบบการเรียนรู้แตกต่างกัน การนิเทศแบบคลินิกจึงอาจจะเหมาะสมกับครูบางคนเท่านั้น

จากลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบคลินิกข้างต้น อาจสรุปได้ว่า การนิเทศแบบคลินิกเป็นการนิเทศที่มุ่งเน้นกระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนของครูโดยตรง ซึ่งเป็นการทำงานระหว่างผู้นิเทศกับครูที่ต้องมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีวางแผนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนชัดเจนและกระทำอย่างต่อเนื่องครบวงจร ผู้นิเทศที่จะทำการนิเทศแบบคลินิกควรเป็นผู้มีความรู้ มีทักษะและมีประสบการณ์ในการนิเทศแบบนี้

2.1.2 กระบวนการนิเทศแบบคลินิก

วัชรา เล่าเรียนดี (2556) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศแบบคลินิกไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประชุมร่วมกับครู (Preconference with teacher)
2. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน (Observation of Classroom)
3. การวิเคราะห์และตีความหมายการสังเกตการสอนและพิจารณาการประชุมต่อไป (Analyze and interpreting observation)
4. การประชุมร่วมกับครู (Post conference with teacher)
5. การพิจารณาวิพากษ์การดำเนินการทั้ง 4 ขั้นตอน

จุไรรัตน์ สุดรุ่ง (2559) ได้เสนอกระบวนการนิเทศแบบคลินิกไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประชุมก่อนการสังเกตการสอน (Pre-conference) ผู้นิเทศประชุมร่วมกันครูผู้สอนเพื่อพิจารณารายละเอียดต่าง ๆ ก่อนที่จะสังเกตการสอน คือ
   - 1.1 เหตุผลและจุดมุ่งหมายของการสังเกต
   - 1.2 ต้องการเน้นการสังเกตจุดใดเป็นพิเศษ
   - 1.3 วิธีการ รูปแบบและเครื่องมือการสังเกตที่จะนำมาใช้
   - 1.4 เวลาที่ใช้สำหรับการสังเกต
   - 1.5 กำหนดเวลาที่ประชุมจากการสังเกต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

2. การสังเกตการสอน (Teaching Observation) เป็นช่วงเวลาสำหรับติดตามพฤติกรรมการสอนของผู้รับการนิเทศในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจสอดคล้องกับหลักการและรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้จัดทำไว้ในขั้นแรก ผู้นิเทศอาจใช้การสังเกตเพียงวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีก็ได้

3. การวิเคราะห์การสังเกตการสอน (Observation Analysis) เป็นขั้นตอนที่ผู้นิเทศวิเคราะห์ข้อมูลตามชนิดของเครื่องมือที่ใช้ เช่น การนับความถี่ตัวแปรบางตัวที่กำหนดไว้แล้ว จำแนกตัวแปรหลักที่เกิดขึ้นรวมทั้งค้นหาตัวบ่งชี้บางตัวที่เกิดขึ้นใหม่จากการปฏิบัติหรือบางตัวที่ไม่เกิดขึ้น สำหรับการวิเคราะห์และตีความหมายในขั้นนี้ ผู้นิเทศต้องวางตัวเป็นกลาง

4. การประชุมหลังการสังเกตการสอน (Post-conference) หลังการวิเคราะห์การสังเกตการสอน และเลือกวิธีที่คาดว่าจะให้ครูผู้สอนนำไปปรับปรุงได้แล้ว ผู้นิเทศควรจัดประชุมเพื่อให้ครูสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของตนเอง ผู้นิเทศให้ข้อมูลย้อนกลับและร่วมอภิปรายข้อมูล ผลที่ได้จากการประชุมครูจะนำไปวางแผนปรับปรุงในโอกาสต่อไป ถ้าจะเริ่มวงจรการสังเกตอย่างต่อเนื่อง ในครั้งต่อไปก็สามารถพูดคุยนัดหมายในขั้นนี้ได้

Goldhammer, Anderson และ Krajewski (1980) ได้เสนอกระบวนการนิเทศแบบคลินิก 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประชุมปรึกษาหารือก่อนการสังเกตการสอน (Pre-observation Conference) เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

2. การสังเกตการสอน (Observation) เป็นขั้นที่ผู้นิเทศดำเนินการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู

3. การวิเคราะห์ผลการสังเกตและการกำหนดยุทธวิธีการประชุม (Analysis and Strategy) เป็นการรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมการสอนแล้วจัดหมวดหมู่ให้เป็นระบบเพื่อนำมาวิเคราะห์และวางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและครู

4. การประชุมนิเทศ (Supervision Conference) เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู และให้แนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน

5. การประชุมหลังการสังเกตการนิเทศ (Post-conference) เป็นขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้ครูและผู้นิเทศตรวจสอบการปฏิบัติทั้ง 4 ขั้นตอน เพื่อปรับปรุงพัฒนาพฤติกรรมการนิเทศให้ดีขึ้น โดยครูมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับพฤติกรรมการนิเทศ

Glatthorn (1984) ได้ให้เสนอกระบวนการนิเทศแบบคลินิกไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเปิดประชุม (Opening Conference) เป็นการเริ่มต้นของการนิเทศแบบคลินิก ซึ่งเป็นการประชุมเชิงบวก โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1.1 สร้างบรรยากาศการทำความคุ้นเคย และอธิบายวัตถุประสงค์ของการประชุม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

1.2 ระบุปัญหาเร่งด่วนที่สนใจ หรือต้องการปรับปรุงพัฒนา

1.3 แบ่งปันมุมมองของผู้นิเทศเกี่ยวกับลักษณะของผู้เรียน วัตถุประสงค์ของโรงเรียน หลักสูตรของโรงเรียนและวิชาที่สอน แนวทางการสอนและรูปแบบการสอนการวางแผนบทเรียน และสภาพแวดล้อมและการจัดการห้องเรียน

1.4 อภิปรายเกี่ยวกับการนิเทศ โดยการเลือกผู้สังเกต จำนวนครั้งที่สังเกต มีการเปิดเผยหรือไม่เปิดเผย ข้อมูลการสังเกตที่ได้จากการนิเทศแบ่งปันให้กับผู้ประเมินหรือไม่ การประชุมก่อนการสังเกตจะจัดขึ้นหรือไม่ จะเกิดผลสะท้อนกลับแบบใด ผู้นิเทศคาดหวังอะไรเกี่ยวกับการเยี่ยมชม เช่น ควรมีการเสนอแผนการสอน หนังสือที่เตรียมไว้ มีผู้รู้หรือเชิญผู้มีส่วนร่วม ครูมีการขอให้มีการเยี่ยมเยียนโดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าหรือไม่ ครูมีแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการนิเทศอื่นใดอีกบ้าง

1.5 ปิดการประชุม

2. การประชุมก่อนการสังเกต (Pre-Observation Conference) ควรเป็นพื้นฐานในกระบวนการของการนิเทศเพื่อหารือเกี่ยวกับปัญหาของการเข้าสังเกตที่ไม่ได้แจ้งล่วงหน้าและวางแผนหรือตกลงเกี่ยวกับวันที่และเวลาในการเยี่ยมชมครั้งต่อไป ทั้งยังช่วยให้ผู้นิเทศและครูมีโอกาสอภิปรายรายละเอียดเกี่ยวกับแผนการสอน แต่ในทางกลับกันครูอาจเป็นกังวลที่จะได้รับการเยี่ยมชม หากมีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้า อย่างไรก็ตามการเยี่ยมชมโดยไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้าอาจทำให้เห็นการจัดการเรียนการสอนที่เป็นจริงมากยิ่งขึ้น สำหรับการประชุมก่อนการสังเกตที่มีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้า มีระเบียบวาระการประชุม ดังนี้

2.1 ลักษณะทั่วไปของชั้นเรียน ผู้สังเกตควรทราบอะไรบ้างเกี่ยวกับกลุ่มที่จะสังเกต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2.2 มีนักเรียนที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการเรียนรู้หรือพฤติกรรมหรือไม่

2.3 มีความก้าวหน้าทางวิชาการทั่วไปอย่างไร และจะไปสู่เป้าหมายในปีนี้หรือไม่

2.4 วัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการเรียนในการร่วมประชุมคืออะไร

2.5 กลยุทธ์ทั่วไปในการดำเนินการคืออะไร เวลาที่ใช้ในการวางแผนที่จะนำไปสู่วัตถุประสงค์หลักแต่ละด้าน

2.6 การวางแผนที่จะใช้วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับเป็นอย่างไรเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เหล่านั้น

2.7 การวางแผนที่จะประเมินการเรียนรู้และให้ข้อเสนอแนะแก่นักเรียนอย่างไร

2.8 สถานการณ์ทางเลือกใดที่เกิดจากกิจกรรมที่วางแผนไว้ไม่ได้ผล

2.9 การสังเกตจะมีจุดเน้นหรือไม่ หากมีจุดเน้น อะไรคือจุดเน้นของการสังเกต

3. การสังเกตที่ไม่มีจุดเน้น (Unfocused Observation) ผู้นิเทศแต่ละคนจะมีวิธีการที่แตกต่างกันโดยที่ไม่มีจุดเน้นในการสังเกต ซึ่งเป็นการสร้างข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับวิธีการที่ครูเข้าไปในชั้นเรียน การจัดการและเริ่มต้นการเรียนรู้ เมื่อเริ่มสังเกตจะสังเกตว่าเห็นอะไรบ้างและควรจดบันทึกอะไรบ้าง โดยสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูและคำตอบของนักเรียนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

4. การสังเกตที่มีจุดเน้น (Focused Observation) หลังจากที่มีการสังเกตแบบไม่มีจุดเน้น อาจมีการสังเกตที่มีจุดเน้นเพิ่มเติม โดยผู้นิเทศและครูร่วมกันกำหนดสิ่งที่ต้องการสังเกต ซึ่งมี 9 ประเด็น ที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของนักเรียน ดังนี้

4.1 การใช้เวลาของครูมีประสิทธิภาพเพียงใด ใช้เวลาเท่าไรในการจัดการชั้นเรียน

4.2 ครูมีประสิทธิภาพในการอธิบายแนวคิดอย่างไร ครูนำเสนอภาพรวมเชื่อมโยงแนวคิดใหม่กับสิ่งที่เรียนรู้ก่อนหน้านี้ ให้คำจำกัดความที่ชัดเจน ยกตัวอย่างหรือไม่

4.3 ทักษะการตั้งคำถามของครูมีประสิทธิภาพเพียงใด ครูมีลำดับการวางแผน ครูถามที่เกี่ยวกับความจำและการคิดคำถามทั้งคำถามที่สร้างสรรค์และคำถามส่วนตัว

4.4 วิธีที่มีประสิทธิภาพคือทักษะการตอบสนองของครู ครูใช้คำตอบของนักเรียน ครูให้ข้อเสนอแนะในเชิงลบและบวกที่เหมาะสมหรือไม่

4.5 วัตถุประสงค์การเรียนรู้มีความเหมาะสมและชัดเจนเพียงใด ระดับความยากเหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่ มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนหรือไม่ ครูสร้างวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนหรือไม่

4.6 กิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเป็นอย่างไร มีกลยุทธ์การเรียนรู้ที่ใช้งานอยู่เพียงพอหรือไม่ กิจกรรมเหมาะสมกับวัตถุประสงค์หรือไม่

4.7 กลยุทธ์การประเมินของครูมีประสิทธิภาพเพียงใด ครูทำการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นประจำหรือไม่ มีการประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคนอย่างเพียงพอหรือไม่ นักเรียนได้รับคำติชมเกี่ยวกับประสิทธิภาพหรือไม่

4.8 ปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนมีความเหมาะสมเพียงใด ใครเป็นอาสาสมัคร ใครถูกเรียก ครูตอบสนองต่อคำตอบที่ไม่ถูกต้องอย่างไร ครูพูดกับใครก่อนและหลังเลิกเรียน บรรยากาศในห้องเรียนจะเป็นอย่างไร

4.9 พฤติกรรมการจัดการห้องเรียนของครูมีประสิทธิภาพเพียงใด ครูมีความชัดเจนเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ต้องการหรือไม่ ครูทำให้ความคาดหวังเหล่านั้นชัดเจนหรือไม่ ครูสอนนักเรียนหรือให้ทำงานโดยไม่รบกวนการเรียนรู้หรือไม่ ครูตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียนหรือไม่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

5. การวิเคราะห์การสังเกต (Observational Analysis) เป็นการวิเคราะห์การสังเกตที่ผู้นิเทศได้จดบันทึกไว้ อาจมีคำถามสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนอยู่ในระดับใด พฤติกรรมของครูเป็นอย่างไร อำนวยความสะดวกหรือขัดขวางการเรียนรู้หรือไม่ ผู้นิเทศไม่ควรเกี่ยวข้องกับการให้คะแนนครู แต่ควรเกี่ยวข้องกับวิธีการของครู มุ่งเน้นการเรียนรู้และวิธีการสอน

หากผู้นิเทศได้ทำการสังเกตอย่างละเอียด การวิเคราะห์ข้อมูลนั้นจะเป็นเรื่องค่อนข้างง่าย ผู้นิเทศตรวจสอบข้อมูลที่ต้องการพูดคุยเมื่อมีการประชุมผลสะท้อนกลับ ดังนั้น การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต จึงควรเกี่ยวข้องกับปัญหาหรือจุดแข็งที่สำคัญ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตแบบไม่มุ่งเน้นนั้นทำได้ยากกว่า จำเป็นอาจต้องมีข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน รูปแบบเครื่องมือที่ผู้นิเทศใช้จดบันทึก หากเป็นแบบที่มีโครงสร้างน้อย จะต้องมีการตรวจสอบอย่างละเอียด สังเกตพฤติกรรมที่ทำให้ผู้เรียนตอบสนองและสิ่งที่ทำให้เกิดปัญหาแต่หากใช้การเรียนรู้เป็นศูนย์กลางค่อนข้างเข้าใจง่าย และจะแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมเอื้ออำนวย และสิ่งที่ขัดขวางกระบวนการเรียนรู้

6. การประชุมผลสะท้อนกลับ (Feedback Conference) เมื่อการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตเสร็จสมบูรณ์ ควรมีการจัดประชุมผลสะท้อนกลับทันที การประชุมอาจใช้เวลาเพียงสั้น ๆ และจัดขึ้นในพื้นที่ที่ไม่ถูกรบกวน การประชุมมักจะมีการประชุมทางตรง ซึ่งจะมีลักษณะเป็นการให้คำปรึกษาและแนะนำ และการประชุมทางอ้อม มีลักษณะเป็นการรับฟังการสะท้อน ยกย่อง สนับสนุน และแนะนำสิ่งที่ดีกว่า การนิเทศที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะใช้รูปแบบการแก้ปัญหา สิ่งหนึ่งที่ผู้นิเทศ มีบทบาทร่วมกันและกระตือรือร้นในการช่วยครูแก้ปัญหาการเรียนการสอน ผู้นิเทศทำหน้าที่เสมือนสมองที่สองสำหรับครูในการตรวจสอบปัญหาการเรียกคืนข้อมูล ตัวเลือกการวางตัวสะท้อนถึงผลที่จะตามมา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ในการประชุมการแก้ปัญหาอาจไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่วางไว้ และจะมีประสิทธิภาพมากที่สุด เมื่อเป็นไปตาม 5 ลำดับขั้นตอน ดังนี้

6.1 ความรู้สึกหยั่งรู้ ช่วยให้มองเห็นสิ่งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการอภิปรายบทเรียน ความรู้สึกเกี่ยวกับบทเรียน ความเข้าใจที่สำคัญเกี่ยวกับรับรู้ของครู

6.2 การระลึกถึงปฏิสัมพันธ์ ครูอาจจำได้เพียงบางส่วนที่ก่อให้เกิดความรู้สึกด้านบวกหรือด้านลบ

6.3. การวิเคราะห์สาเหตุ เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ผู้นิเทศช่วยครูวิเคราะห์หาสาเหตุของปฏิกิริยาที่พึงปรารถนาหรือไม่พึงปรารถนา

6.4 การระบุกลยุทธ์ ผู้นิเทศช่วยครูให้ครูระบุกลยุทธ์ที่ประสบความสำเร็จเพื่อเป็นทางเลือกที่อาจนำมาใช้ในอนาคต

6.5 การสรุปการเรียนรู้ ผู้นิเทศช่วยครูสะท้อนกลับเกี่ยวกับหลักการเรียนรู้ทั่วไป และสามารถหาแนวทางที่เป็นประโยชน์สำหรับการเรียนการสอนในอนาคต

7. การประชุมการประเมินตามสภาพจริง (Formative Assessment Conference) การประเมินตามสภาพจริงไม่ใช่การให้คะแนนครู แต่จะเป็นการประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งที่ผ่านมาและในอนาคต ซึ่งอาจมีวาระการประชุม ดังนี้

7.1 ผู้นิเทศและครูรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการนิเทศ เกิดปัญหาหรือไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงหรือไม่

7.2 ผู้นิเทศและครูรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศ ความถี่ของการประชุม และการสังเกต รวมถึงประสิทธิผลจากการประชุมและการสังเกต ต้องการเปลี่ยนแปลงหรือไม่

7.3 ผู้นิเทศและครูรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการเติบโตทางวิชาชีพ ครูใช้วิธีการใดก้าวหน้าที่สุด และบรรลุผลอย่างไร

7.4 ผู้นิเทศและครูรู้สึกเกี่ยวกับความจำเป็นที่ต้องปรับปรุงอย่างไร ทักษะใดที่ยังต้องพัฒนา ทรัพยากรมีเพียงพอหรือไม่

7.5 ผู้นิเทศกับครูเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับการเรียนการสอนอย่างไร

ความสำคัญของแต่ละกรณีอยู่ที่การแลกเปลี่ยนการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นส่งเสริมความร่วมมือ

Acheson and Gall (1997) ได้ให้เสนอกระบวนการนิเทศแบบคลินิกไว้ 3 ขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับครู ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ครูได้เสนอความคิดเห็นในประเด็นที่สนใจจะปรับปรุง พัฒนางานเรียนงานสอน

2. การสังเกตการสอนที่ต้องมีการวางแผน กำหนดแนวทางการสังเกตการสอน วันและเวลาที่จะสอน รวมทั้งวิธีการที่เหมาะสมในการให้ข้อมูลย้อนกลับ

3. การประชุมเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นการประชุมระหว่างผู้นิเทศและครูเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการสอน และร่วมกันตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

อาจกล่าวได้ว่า การนิเทศแบบคลินิกเป็นการนิเทศที่ผู้นิเทศจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญทั้งในด้านการสังเกตการสอน และการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การดำเนินการนิเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ครูมีการปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนผ่านกระบวนการนิเทศ 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและครูเกี่ยวกับประเด็นที่ต้องการปรับปรุง พัฒนา 2) การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาของบทเรียนที่จะทำการสังเกต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

3) การสังเกตการสอนในชั้นเรียน และ 4) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการสอนเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ และแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้แก่ครู

2.2 การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional Development)

การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ เป็นกระบวนการการทำงานร่วมกันระหว่างครู 2 คน หรือครูกลุ่มเล็ก ๆ ตกลงทำงานร่วมกันเพื่อความก้าวหน้าในการพัฒนาวิชาชีพด้วยการสังเกตการสอนในชั้นเรียนซึ่งกันและกัน การให้ข้อมูลย้อนกลับและการอภิปรายในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพอาจมีความเข้มข้นและความเป็นระบบน้อยกว่าการนิเทศแบบคลินิก เนื่องจากครูอาจไม่ได้รับการฝึกทักษะการนิเทศ (Glatthorn, 1984)

มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะสำคัญและกระบวนการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.2.1 ลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ

วัชรา เล่าเรียนดี (2556) ได้สรุปข้อดีของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพไว้ 6 ข้อ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ครูได้แลกเปลี่ยนวิธีการสอน เทคนิคการสอนและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
2. ก่อให้เกิดกำลังใจจากการพัฒนาการสอนของตนเองอย่างต่อเนื่อง
3. เข้าใจการทำงานของเพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมอาชีพมากขึ้น
4. เข้าใจนักเรียนมากขึ้น จากการได้สังเกตการสอนชั้นเรียนอื่น ๆ
5. สร้างบรรยากาศในการเป็นมิตรกับเพื่อนร่วมวิชาชีพเดียวกันมากขึ้น
6. กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและยอมรับข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานมากขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

วชิรา เครือคำอ้าย (2558) ได้สรุปเกี่ยวกับการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพไว้ว่า เป็นการพัฒนาการสอนของครูร่วมกันซึ่งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมักอยู่ในสาขาวิชาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ภายใต้การดูแลให้คำแนะนำ คำปรึกษาของผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในการนิเทศ การนิเทศรูปแบบนี้สามารถนำมาใช้ได้อย่างแพร่หลาย เนื่องจากคณะครูในโรงเรียนที่ต้องการพัฒนาวิชาชีพของตนเองสามารถดำเนินการได้ โดยไม่จำเป็นต้องรอผู้นิเทศจากภายนอก และการนิเทศรูปแบบนี้จะเกิดประสิทธิภาพสูงสุดก็ต่อเมื่อผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้รับการพัฒนาด้านความรู้และทักษะในด้านการนิเทศ รวมถึงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจนก่อนการดำเนินการนิเทศ

จุไรรัตน์ สุดรุ่ง (2559) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพไว้ว่า

1. การจัดกลุ่มครูเพื่อพัฒนาวิชาชีพร่วมกัน ควรมีรูปแบบและเน้นความเป็นระบบพอสมควร โดยกำหนดเป็นแผนหรือโครงการนิเทศอย่างกว้างๆ เพื่อให้สามารถยืดหยุ่นได้ในการนำไปใช้แต่ก็สามารถติดตามผลการปฏิบัติได้

2. การสังเกตของครูที่มีต่อกัน ควรทำอย่างน้อยไม่ต่ำกว่าคนละ 2 ครั้ง/ภาคเรียน ต้องมีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือหลังการสังเกต

3. แม้ว่าผู้บริหารและผู้นิเทศจะต้องรับรู้และเกี่ยวข้องในด้านการจัดและควบคุม หรือโครงการการนิเทศด้วย แต่ในเรื่องของการสังเกตการสอน ข้อมูลที่ได้ การให้คำปรึกษาหารือ และการอภิปรายแสดงความคิดเห็นกันนั้น ต้องเป็นเรื่องของกลุ่มนั้นโดยเฉพาะ

4. การประเมินผลของครู อาจจะไม่มีรูปแบบหรือระบบที่เป็นมาตรฐานมากนัก แต่ก็ต้องเป็นเรื่องของกลุ่มครูกลุ่มนั้นเท่านั้น ผู้บริหารจะไม่เข้าไปมีส่วนร่วมทั้งการสังเกต การให้คำปรึกษา และผลที่ได้ต้องไม่เกี่ยวข้องกับส่วนใดของกระบวนการพิจารณาความดีความชอบของครูเป็นอันขาด

Glatthorn (1984) ได้กล่าวเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ดังต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศค่อนข้างเป็นทางการ และเป็นบทบาทในระดับสถานศึกษาโดยบุคลากรในโรงเรียน 2 คนขึ้นไป ร่วมกับบุคลากรจากภายนอก มีกระบวนการทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนและร่วมการสังเกตการสอนในชั้นเรียนกันและกัน และมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน

2. ครูจะต้องมีการจับคู่กันสังเกตการสอนอย่างน้อย 2 ครั้ง และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับหลังจากการสังเกตการสอน

3. เป็นการดำเนินการระหว่างเพื่อนร่วมงานทั้งในด้านการสังเกตการสอนและการปรึกษาหารือ แต่ผู้บริหารหรือผู้นิเทศอาจมีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการในการจัดการและการกำกับติดตามได้

4. การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ไม่มีการประเมินเข้ามาเกี่ยวข้อง มุ่งเน้นความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการสอนจึงไม่ควรนำไปใช้ในกระบวนการประเมินผลครู

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Sergiovanni และ Starratt (1988) ได้อธิบายเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพไว้ ดังนี้

1. ครูสามารถจับกลุ่มกับบุคคลที่ต้องการปฏิบัติการนิเทศด้วย ซึ่งแต่ละกลุ่มอาจมีสมาชิกประมาณ 3 คน โดยมากสมาชิกอย่างน้อย 1 คนของกลุ่ม จะถูกเลือกโดยครูใหญ่หรือผู้นิเทศ

2. กลุ่มครูสามารถปฏิบัติการนิเทศได้ในหลายแนวทาง ทั้งแนวทางที่เข้มข้นอย่างเป็นทางการแบบคลินิกไปจนถึงแนวทางที่ไม่เป็นทางการมาก

3. กลุ่มครูอาจปฏิบัติการนิเทศตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 กลุ่มครูตกลงสังเกตการสอนซึ่งกันและกัน เพื่อให้การช่วยเหลือตามความต้องการของผู้ที่ได้รับการสังเกต

3.2 กลุ่มครูปรึกษาหารือร่วมกัน เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างไม่เป็นทางการและอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นการสอนที่พวกเขาพิจารณาว่าสำคัญ

4. การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพที่ดีควรขยายขอบเขตนอกเหนือไปจากชั้นเรียน โดยควรเปิดโอกาสได้พูดคุย ปรึกษาหารือกันอย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับปัญหาที่ตนเองเผชิญ แบ่งปันความคิดและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเตรียมบทเรียน ตลอดจนแลกเปลี่ยนเทคนิคและสนับสนุนกันและกัน

จากลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพเป็นการดำเนินการระหว่างเพื่อนครู เพื่อพัฒนาวิชาชีพร่วมกัน โดยกำหนดเป็นแผนการนิเทศหรือโครงการนิเทศอย่างกว้าง ๆ มีการสังเกตการสอนซึ่งกันและกัน และมีการประชุมหลังการสังเกตการสอนเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน ซึ่งการนิเทศรูปแบบนี้อาจทำให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีกำลังใจการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและยอมรับข้อเสนอแนะ และมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

2.2.2 กระบวนการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ

วัชรา เล่าเรียนดี (2556) ได้เสนอกระบวนการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผนร่วมกันของครูหรือคณะครูที่สนใจจะช่วยพัฒนางานของตนเอง
2. ร่วมกันเลือกประเด็นที่สนใจจะพัฒนา
3. นำเสนอโครงการและขั้นตอนการปฏิบัติแก่ผู้บังคับบัญชา
4. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ วิธีการสังเกตการสอน วิเคราะห์การสอนและการให้ข้อมูลย้อนกลับ

5. กำหนดวันและเวลาที่จะทำการสังเกตการสอน รวมทั้งประชุมเพื่ออภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

6. ดำเนินการตามแผนและกระบวนการที่ระบุในโครงการ สังเกตการสอนในแต่ละประเด็นสนใจที่จะปรับปรุงพัฒนาอย่างน้อย 2 ครั้ง

7. สรุปผลการพัฒนาและรายงานผลความสำเร็จ

จุไรรัตน์ สุดรุ่ง (2559) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ดังนี้

1. ผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบโครงการและติดตามผลการปฏิบัติงานนิเทศแบบนี้ ติดต่อและทาบทามครูที่สนใจเข้าร่วมโครงการ ซึ่งครูที่ควรได้รับการทาบทามควรเป็นผู้มีความสามารถและมีประสบการณ์ในการสอน

2. เมื่อได้ครูที่มีคุณสมบัติดังกล่าวเป็นสมาชิกแล้ว จัดให้มีการอภิปรายและสรุปถึงขอบเขตของโครงการที่จะปฏิบัติ เช่น การสังเกต การให้คำปรึกษา หรืออาจอภิปรายไปถึงการพัฒนาหลักสูตร การเตรียมสื่อ การฝึกอบรม และการแลกเปลี่ยนชั้นเรียนที่จะสังเกตว่าจะมีวิธีการปฏิบัติอย่างไร สำหรับจำนวนครั้งที่ต้องสังเกตควรปฏิบัติได้ 2 ครั้งเป็นอย่างน้อย หรือมากกว่าก็จะยิ่งดี และต้องมีการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับมาทุกครั้ง ข้อตกลงที่สมาชิกควรตกลงร่วมกันอีก ก็คือ การเขียนรายงานสั้น ๆ ส่งผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโครงการเมื่อเสร็จจากการสังเกตและประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับแต่ละครั้ง และประการสุดท้ายก็คือต้องตกลงกันว่า ครูที่จะรับการสังเกตเป็นผู้กำหนดวาระการประชุม มีการระบุความต้องการให้สังเกตอะไร ซึ่งจะทำให้การสังเกตแต่ละครั้งตรงกับความต้องการและเป็นประโยชน์ต่อครูมากที่สุด

3. การจัดกลุ่มครู ครูผู้เป็นสมาชิกของโครงการเป็นผู้เสนอชื่อเพื่อนสมาชิกที่ตนต้องการทำงานด้วย ซึ่งจำนวนที่เหมาะสมที่สุด คือ กลุ่มละ 2-3 คน และเพื่อให้สะดวกในการจัดคู่สังเกตควรให้ครูจัดลำดับที่ของสมาชิกที่ตนเลือกได้เป็น 1, 2 และ 3 ตามลำดับ

4. การจัดตารางปฏิบัติงานเป็นสิ่งสำคัญมากในการทำงานของกลุ่มครู ถ้าเป็นไปได้สมาชิกในกลุ่มควรจัดตารางสอนให้มีเวลาตรงกันสัปดาห์ละ 1 คาบ (เพื่อใช้ในการอภิปรายในการสังเกต) และให้เวลานอกตารางสอนอย่างน้อยอีก 1 คาบ (จนกว่าสมาชิกสามารถเยี่ยมชั้นเรียนของกันและกันได้ โดยไม่ต้องหาชั่วโมงสอนชดเชย) และด้วยเหตุนี้ ผู้บริหารจะต้องดำเนินการจัดเตรียมโครงการร่วมพัฒนาวิชาชีพนี้ให้เสร็จก่อนที่จะมีการจัดตารางสอนใหญ่ของครูทั้งโรงเรียน เพื่อให้โครงการนิเทศดังกล่าวไม่มีปัญหาเกี่ยวกับเวลาที่จะใช้สังเกตและประชุมเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

5. ถ้าครูผู้เข้าร่วมโครงการนี้มีความสนใจและโรงเรียนสามารถจัดให้ได้ ก็ควรจัดให้มีการฝึกอบรมทักษะที่จำเป็นสำหรับสมาชิกในโครงการ ซึ่งได้แก่

5.1 ทักษะการสังเกตทั่วไป

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตทั่วไป

5.3 การประชุมหลังจากการสังเกตทั่วไป

5.4 ทักษะการสังเกตเฉพาะจุดที่สำคัญ

แต่ถ้ามีเวลาจำกัด การฝึกอบรมอาจจัดรวมฝึก 3 ทักษะทั่วไป คือ การสังเกต การวิเคราะห์ ข้อมูลและการประชุมหลังการสังเกต

6. เมื่อจัดการปฐมนิเทศและการฝึกอบรมแล้ว โครงการก็สามารถเริ่มต้นตามลำดับดังนี้ คือ ครูแลกเปลี่ยนการสังเกตการสอน วิเคราะห์ และประชุม หลังจากนั้นก็สรุปเป็นรายงานความก้าวหน้าง่าย ๆ ส่งผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้รับผิดชอบโครงการก็จะตรวจสอบเฉพาะรายงาน และอาจมีการประชุมอย่างไม่เป็นทางการกับสมาชิกภายในโครงการเพื่อรับทราบว่าโครงการดำเนินไปด้วยดีหรือมีอุปสรรคอันใดเพื่อจะช่วยกันแก้ไขให้ทันท่วงที

Sergiovanni และ Starratt (1988) ได้เสนอขั้นตอนในการดำเนินการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ดังนี้

1. ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีสิทธิ์เลือกสมาชิกในกลุ่มที่ตนจะทำงานด้วย

2. ผู้บริหารยังคงมีความรับผิดชอบขั้นสุดท้ายในการรวมครูแต่ละกลุ่มเข้าด้วยกัน

3. โครงการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพควรมีความเป็นทางการมากพอเพื่อที่ให้กลุ่มครูบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมและการดาเนินการนิเทศภายในกลุ่ม ซึ่งควรรายงานให้ผู้บริหารทราบเป็นระยะ ๆ

4. ผู้บริหารควรจัดเตรียมทรัพยากรที่จำเป็นและการสนับสนุนด้านการบริหารจัดการ เพื่อให้กลุ่มครูดำเนินการนิเทศได้ในช่วงเวลาทำงานปกติ โดยผู้บริหารอาจจะจัดให้มีการสอนแทนหรือจัดตารางสอนที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานร่วมกันของครูในกลุ่ม

5. ข้อมูลเกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม แม้จะเป็นไปในเชิงการประเมิน การทำงานเพียงเล็กน้อย แต่ก็ควรให้คงอยู่ภายในกลุ่มไม่ควรดึงผู้บริหารเข้ามามีส่วนร่วมด้วย

6. ผู้บริหารไม่ควรสอบถามข้อมูลสำหรับการประเมินการปฏิบัติงานของครูจากครูท่านอื่นภายในกลุ่ม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

7. ครูแต่ละคนควรยึดมั่นในความงอกงามทางทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูได้สะท้อนการปฏิบัติงานของตนและมีการพัฒนาทางวิชาชีพ อันเป็นผลของกิจกรรมการนิเทศ

8. ผู้บริหารควรประชุมร่วมกับกลุ่มครูอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อการประเมินผลและการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศ

9. ผู้บริหารควรพบกับครูแต่ละคนในกลุ่มอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับความเจริญงอกงามทางวิชาชีพของครูและให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนในสิ่งที่ครูต้องการ

10. ควรมีการจับกลุ่มครูใหม่ทุก ๆ 2-3 ปี

จากข้อมูลเกี่ยวกับการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพข้างต้น สรุปได้ว่า การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพเป็นการนิเทศการสอนโดยครูผลัดกันทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศผ่านการปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อกำหนดประเด็นที่ต้องการพัฒนา มีการแลกเปลี่ยนการสังเกตการสอน และความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีระหว่างครู

นอกจากผู้วิจัยยังได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Supervision) และการศึกษาบทเรียน (Lesson Study) ซึ่งเป็นรูปแบบการนิเทศที่มีความสอดคล้องกับการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.2.3 การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Supervision)

การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นการดำเนินการแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพอีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ครูและเพื่อนครูทำงานร่วมกันเพื่อปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะและกระบวนการของการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนไว้ ดังนี้

วัชรา เล่าเรียนดี (2556) ได้อธิบายเกี่ยวกับการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนไว้ว่าเป็นกระบวนการนิเทศที่เพื่อนครู 2 คน จับคู่หรือร่วมกลุ่มกันเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผลการเรียนของนักเรียน ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. ครูและเพื่อนครูร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา กำหนดเรื่องหรือประเด็นที่จะพัฒนาร่วมกัน

2. ครูและเพื่อนครูร่วมกันพิจารณาเลือกวิธีการแก้ปัญหา หรือวิธีการพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักเรียน

3. ครูและเพื่อนครูร่วมปรึกษาวางแผนการจัดการเรียนการสอนของตนเองโดยใช้วิธีการที่ได้เลือกแล้ว

4. ครูและเพื่อนครูวางแผนการสังเกตการสอนกันและกัน สร้างหรือเลือกเครื่องมือสังเกตการสอน และกำหนดวัน เวลาที่จะสังเกตการสอน และการให้ข้อมูลย้อนกลับ

5. ผลัดกันสังเกตการสอนกันและกัน

6. ร่วมกันวิเคราะห์ผลการสังเกต บันทึกพัฒนาของตนเองและของนักเรียนให้ข้อมูลย้อนกลับกันและกันเป็นระยะตามปฏิทินที่กำหนดไว้

7. ประเมินความสำเร็จของการนิเทศและการจัดการเรียนการสอนด้วยการประเมินการสอนของตนเอง ประเมินผลการเรียนของนักเรียน และสอบถามความคิดเห็น

8. รายงานผลสำเร็จ

จุไรรัตน์ สุดรุ่ง (2559) ได้อธิบายไว้ว่า การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นการนิเทศโดยตรงที่เปิดโอกาสให้ครูสองคนได้ดึงเอาศักยภาพทางการสอนที่มีอยู่ในตัวของแต่ละคนออกมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน โดยเริ่มจากการจับคู่นิเทศเพื่อสร้างมิตรสัมพันธ์อันดีต่อกันและใช้สัมพันธภาพอันดีนี้ เป็นตัวนำไปสู่กิจสัมพันธ์หรือความสำเร็จในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ครูเกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน พัฒนาวัฒนธรรมการทำงานในโรงเรียน เสริมสร้างการเรียนรู้อย่างมืออาชีพ และแบ่งปันประสบการณ์ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ซึ่งมีกระบวนการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. เพื่อนสังเกตการสอนเพื่อน (Peer Watching) ครูที่เป็นคู่นิเทศแจ้งความต้องการที่จะให้เพื่อนสังเกตการสอนของตนเอง เพื่อนผู้นิเทศเข้าสังเกตการสอนเพื่อตามที่ตกลงกันไว้ บันทึกข้อมูลที่เห็นทั้งหมด โดยไม่มีการแสดงความคิดเห็นหรือการประเมินใด ๆ ทั้งสิ้น ในขั้นตอนนี้อาจจะสลับกันสังเกตการสอนโดยปฏิบัติเช่นเดียวกับที่เพื่อนได้สังเกตการสอนเรา

2. เพื่อนให้ข้อมูลย้อนกลับ (Peer Feedback) แต่ละคนสรุปข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการสอน วิเคราะห์ข้อดีและข้อด้อยของกันและกัน โดยทบทวนความต้องการของแต่ละคนเพื่อให้ตรงความต้องการของเพื่อน ประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยแต่ละคนเป็นผู้สะท้อนความคิดเห็นของตนเองก่อนและเพื่อนผู้นิเทศเป็นผู้รับฟัง

3. การให้คำแนะนำซึ่งกันและกัน (Peer Supervision) คู่นิเทศร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับร่วมกัน นำคำแนะนำไปปรับปรุงแก้ไข หรือนำเอาส่วนดีของเพื่อนไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเอง แล้วนิเทศการสอนกันอีกครั้งเพื่อติดตามผล

Glickman (2010) ได้ให้ความหมายของการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนไว้ว่าเป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนซึ่งกันและกัน เนื่องจากครูแต่ละคนมีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้านแตกต่างกัน รวมทั้งเป็น

การประเมินซึ่งกันและกันอย่างไม่เป็นทางการ โดยการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนจะต้องมีการพบปะกับเพื่อนครู เพื่อหารือเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่สอดคล้อง กับโรงเรียน การตัดสินใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน และช่วยครูในการพัฒนาแผนปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ทำความเข้าใจกับกระบวนการการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
2. มีการเตรียมการล่วงหน้าเพื่อกำหนดจุดเน้นของการสังเกตการสอน
3. ดำเนินการสังเกตการสอนและวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต
4. ดำเนินการประชุมเพื่อติดตามผล และหารือเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากการสังเกต และสิ่งที่ต้องดำเนินการแก้ไข

จากนั้นผู้นิเทศจึงเริ่มดำเนินการนิเทศอีกครั้ง ทำให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสามารถจัดขึ้นได้ทุก 2-3 สัปดาห์ หรือจนกว่าจะครบจำนวนครั้งที่เพื่อนครูได้ตกลงกันไว้

จึงสรุปได้ว่า การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นกระบวนการที่เพื่อนครูจับคู่เพื่อช่วยเหลือกันในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยใช้การสังเกตการสอน และการให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน

2.2.4 การศึกษาบทเรียน (Lesson Study)

การศึกษาบทเรียนเป็นการดำเนินการแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพอีกลักษณะหนึ่ง เช่นเดียวกับการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน โดยการหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และอภิปรายร่วมกันในกลุ่มเพื่อนครูเกี่ยวกับการพัฒนาบทเรียน มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาบทเรียนไว้ ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

นารีรัตน์ รักวิจิตรกุล (2559) ได้กล่าวถึงการศึกษาบทเรียน โดยเรียกว่า การวิจัยบทเรียน เป็นวงจรของการปรับปรุงการสอนที่ประกอบด้วยครู 3 - 6 คน ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย การวางแผนการสอน การนำแผนการสอนไปใช้ในชั้นเรียน การสังเกตการสอนบทเรียน นำผลการสังเกตการสอนมาวิเคราะห์และการปรับแต่งบทเรียนเพื่อนำไปใช้สอนในอนาคต มีจุดเน้นอยู่ที่ความเข้าใจการเรียนของนักเรียนไม่ใช่การประเมินการสอนของครู โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การระบุหัวข้อของการวิจัยและวางเป้าหมายระยะยาวที่เด่นชัดตามธรรมชาติ และเน้นที่การเรียนรู้ของนักเรียน

2. วางแผนวิจัยบทเรียน (Lesson) ที่รวมถึงการวิจัยหัวข้อรายละเอียดของบทเรียน รวมทั้งการคาดหวังให้นักเรียนตอบสนองและการพิจารณาวิธีประเมิน เพื่อวิเคราะห์เป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผล

3. การสอนบทเรียนที่ซึ่งสมาชิกของทีมนำเสนอบทเรียน ขณะเดียวกันสมาชิกคนอื่นก็จะสังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน

4. การตั้งคำถามอย่างละเอียดและการแก้ไข โดยสมาชิกของทีมร่วมอภิปรายข้อมูลจากการสังเกต การปรับแก้ไขบทเรียนใหม่และถ้าจำเป็นก็ดำเนินการสอนซ้ำใหม่

5. การสะท้อนคิดและการแลกเปลี่ยน สมาชิกของกลุ่มสะท้อนคิดเกี่ยวกับกระบวนการ และการปรับปรุงแก้ไขบทเรียน และการสะท้อนคิดของทีมงานเพื่อทำหน้าที่สั่งการปรับปรุงบทเรียนอื่น และทำหน้าที่เป็นพื้นฐานสำหรับวงจรของการวิจัยบทเรียนอื่น ๆ ในอนาคต

Fernandez (2002 อ้างถึงใน ปัญญา อัครพุทธพงศ์, 2557) ได้อธิบายไว้ว่า การศึกษาบทเรียนเป็นการอภิปรายและปรึกษาหารือกันของกลุ่มครูเกี่ยวกับบทเรียนที่พวกเขาร่วมกันวางแผนมาแล้วอย่างละเอียด และการสังเกตการสอนในบทเรียนนั้นในชั้นเรียนจริง เพื่อให้ครูมีประสิทธิภาพในการสอนมากขึ้น โดยมีกระบวนการ ดังนี้

1. กลุ่มครูร่วมกันกำหนดเป้าหมายในภาพรวมที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2. กลุ่มครูร่วมกันวางแผนบทเรียนที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการวางแผน เป็นขั้นตอนอย่างละเอียด

3. ครูหนึ่งคนในกลุ่มปฏิบัติการสอนบทเรียนที่วางแผนร่วมกันในชั้นเรียนจริง โดยมีสมาชิกที่เหลือเป็นผู้สังเกตการสอน

4. กลุ่มครูร่วมกันอภิปรายและปรึกษาหารือเกี่ยวกับสิ่งที่ได้จากการสังเกตการสอนในบทเรียน เพื่อสะท้อนข้อมูลว่าบทเรียนดังกล่าวมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด

5. หากบทเรียนดังกล่าวยังไม่มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายมี่ตั้งไว้ กลุ่มครูจะศึกษา ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อปรับปรุงและพัฒนาบทเรียน จากนั้นสมาชิกอีกคนหนึ่งในกลุ่มจะเป็นผู้ปฏิบัติการสอน โดยมีสมาชิกที่เหลือเป็นผู้สังเกตการสอนอีกครั้ง

6. กลุ่มครูประชุมเพื่ออภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับข้อมูลจากการสังเกตการสอนและรายละเอียดเชิงลึกของบทเรียน

7. กลุ่มครูเขียนรายงานข้อมูลสะท้อนกลับ เพื่อเป็นการบันทึกการดำเนินการศึกษาบทเรียนรวมถึงขยายการอภิปรายเกี่ยวกับบทเรียนไปยังกลุ่มครูท่านอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Yoshida (2004 อ้างถึงใน นฤมล อินทร์ประสิทธิ์, 2552) ได้กล่างถึงความหมายของการศึกษาชั้นเรียนไว้ว่า เป็นแนวทางที่ครูทำงานแบบร่วมมือกันเพื่อศึกษาเนื้อหา การสอน วิธีการแก้ปัญหา และวิธีการที่จะทำเพื่อให้เกิดความเข้าใจของนักเรียนในอันที่จะปรับปรุงการสอนและการเรียนคณิตศาสตร์ในชั้นเรียน โดยมีกระบวนการ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การร่วมมือกันวางแผนศึกษาบทเรียน
2. การนำการศึกษาบทเรียนไปปฏิบัติ
3. การอภิปรายการศึกษาบทเรียน
4. การทบทวนการศึกษาบทเรียน (ทางเลือก)
5. การสอนใหม่ (ทางเลือก)
6. การแลกเปลี่ยน สะท้อนผลเกี่ยวกับการสอนใหม่

จึงสรุปได้ว่า การศึกษาบทเรียนเป็นกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ โดยการเปิดโอกาสให้ครูได้ปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ผ่านการจัดการเรียนการสอนอันจะนำไปสู่การพัฒนาผลการเรียนของผู้เรียน โดยมีการวางแผนบทเรียน และนำไปปฏิบัติการสอน พร้อมทั้งมีการสังเกตการสอนเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และปรับปรุงพัฒนาบทเรียน จากนั้นจึงนำไปปฏิบัติการสอนและสังเกตการสอนอีกครั้งหนึ่ง นำข้อมูลที่ได้มาอภิปรายร่วมกันและเขียนข้อมูลสะท้อนกลับ

2.3 การนิเทศแบบพึ่งตนเอง (Self-Directed Development)

การนิเทศแบบพึ่งตนเองเป็นกระบวนการที่ครูใช้การนิเทศตนเองอย่างอิสระ โดยมีการวางแผนการนิเทศ และดำเนินการนิเทศเป็นรายบุคคล เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพของตนเอง การนิเทศแบบพึ่งตนเองเหมาะสำหรับครูที่มีประสบการณ์และสามารถทำงานเพียงคนเดียวได้มากที่สุด (Glatthorn, 1984)

มีนักวิชาการหลายท่านเสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะสำคัญและกระบวนการนิเทศแบบพึ่งตนเอง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.3.1 ลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบพึ่งตนเอง

วัชรา เล่าเรียนดี (2556) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบพึ่งตนเองไว้ว่า

1. ครูแต่ละคนที่สนใจวิธีการนิเทศแบบพึ่งตนเอง ทำงานอย่างเป็นอิสระตามโครงสร้างและแผนพัฒนางานในวิชาชีพตนเองได้ โดยนำเสนอต่อผู้บังคับบัญชาทราบถึงเป้าหมาย
2. เป้าหมายของโครงการและเป้าหมายในการพัฒนา ควรมาจากความต้องการและความสนใจของครู ซึ่งควรพิจารณาจากผลการประเมินการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนและ

ต้องสอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาในด้านคุณภาพการศึกษาและคุณภาพของครูโดยไม่จำเป็นที่จะต้องสอดคล้องกับเจตนารมณ์และเป้าหมายของโรงเรียนทุกประการ

3. ครูสามารถเลือกใช้วิธีการและสื่อหลายประเภท เพื่อการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย โดยสามารถเลือกแหล่งทรัพยากร เลือกวิธีการพัฒนาประสบการณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถเลือกใช้สื่อ เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาตนเองโดยได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน ผู้บริหาร และผู้นิเทศจากภายนอก

4. ผลที่ได้จากการประเมินผลความสำเร็จของโครงการ ผู้บริหารจะไม่นำข้อมูลต่าง ๆ ไปใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินความดีความชอบของครู แต่ครูจะถูกประเมินจากสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในการดำเนินโครงการที่นิเทศเพื่อเป็นการประเมินผลการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

5. การนิเทศแบบพัฒนาตนเองจะต้องประกอบด้วยเรื่องที่สำคัญที่ผู้รับการนิเทศเลือกที่จะดำเนินการการนิเทศแบบพัฒนาตนเองจะต้องตระหนัก เข้าใจวิธีการชัดเจนและปฏิบัติ เช่น การประเมินผลตนเองอย่างเป็นระบบ วิธีการประเมินผลตนเอง ประเมินผลผู้เรียน และการวิเคราะห์ การจัดการเรียนการสอนตนเอง โดยใช้เทคโนโลยี เช่น ใช้การถ่ายวิดีทัศน์ ซึ่งถือว่ามีความสำคัญสำหรับการนิเทศตนเอง

วชิรา เครือคำอ้าย (2558) ได้สรุปเกี่ยวกับการนิเทศแบบพึ่งตนเอง โดยใช้คำว่าการนิเทศแบบพัฒนาตนเองไว้ว่า เป็นการนิเทศสำหรับครูที่มีความรู้ระดับสูง สามารถคิดและนำตนเองได้โดยอาศัยแรงจูงใจภายใน และความสนใจที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองผ่านการกำหนดเป้าหมายของโครงการหรือเป้าหมายในการพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองได้อย่างอิสระ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จุไรรัตน์ สุดรุ่ง (2559) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบพึ่งตนเองไว้ ดังนี้

1. ครูคนเดียวทำงานอย่างเป็นอิสระตามโครงการพัฒนาวิชาชีพที่ตนวางแผนขึ้นแล้วดำเนินการตามโครงการนั้น

2. เป้าหมายของโครงการควรเกิดจากความต้องการของครูในการประเมินผลการปฏิบัติวิชาชีพของตน ซึ่งควรจะพัฒนาและกระทำตามเป้าหมายของหลักการการปรับปรุงพัฒนาวิชาชีพและไม่จำเป็นต้องสืบทอดเจตนารมณ์เป้าหมายของโรงเรียน

3. ครูสามารถใช้วิธีการหลาย ๆ อย่าง เพื่อทำงานให้สนองเป้าหมายที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สามารถตัดสินใจเลือกจากแหล่งทรัพยากรรวมทั้งประสบการณ์ที่เหมาะสมหลาย ๆ อย่าง ได้แก่ การบันทึกเทปหรือวิดีทัศน์การสอนของครู ข้อมูลย้อนกลับจากนักเรียน หนังสือคู่มือครู การบริการความรู้จากแหล่งต่าง ๆ รายวิชาเรียน การเข้ารับการอบรม การสนับสนุนจากโรงเรียน ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และการเยี่ยมเยียนโรงเรียนอื่น

Glatthorn (1984) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศแบบพึ่งตนเองไว้ ดังนี้

1. ครูทำงานอย่างเป็นอิสระในการพัฒนาวิชาชีพของตน โดยไม่มีการชี้แนะจากบุคคลอื่นและไม่มีการทางานร่วมกับสมาชิกคนอื่นในองค์กร

2. ครูเป็นผู้วางแผนเชิงเป้าหมายในการปรับปรุงทางวิชาชีพของตนและดำเนินการตามแผนที่วางไว้ โดยเป้าหมายของการปรับปรุงจะมาจากการที่ครูประเมินความต้องการจำเป็นทางวิชาชีพของตนเอง ไม่จำเป็นจะต้องสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ความเจริญงอกงามทางวิชาชีพทุกด้านมีส่วนสนับสนุนเป้าหมายขององค์กรไม่ทางตรงก็ทางอ้อม

3. ครูสามารถใช้วิธีการได้หลากหลายเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายทางวิชาชีพโดยผู้บังคับบัญชา และครูอาจตัดสินใจเลือกแหล่งทรัพยากรหรือวิธีการพัฒนาประสบการณ์ที่เหมาะสมกับเป้าหมายนั้น ๆ เช่น

3.1 การบันทึกการสอนของครู

3.2 การใช้บริการข้อมูลสารสนเทศทางวิชาชีพผ่านระบบคอมพิวเตอร์

3.3 การเข้าศึกษาหลักสูตรปริญญาบัณฑิต

3.4 การเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างเข้มข้น

3.5 การสนับสนุนจากผู้บริหารหรือผู้นิเทศทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

3.6 การเยี่ยมชมโรงเรียนอื่น

4. การนิเทศแบบพัฒนาตนเองไม่มีส่วนเกี่ยวข้องใด ๆ กับการประเมิน ดังนั้นผลของการพัฒนาตนเองของครูจากกระบวนการนี้จะต้องไม่ถูกนำมาใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานของครู

5. การนิเทศแบบพึ่งตนเองจะต้องประกอบด้วยเรื่องสำคัญที่ครูเลือกที่จะดำเนินการ โดยครูจะต้องตระหนักและเข้าใจวิธีการปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการประเมินผลตนเองอย่างเป็นระบบ การประเมินผลผู้เรียน และการวิเคราะห์การจัดการเรียนการสอนของตนเองโดยใช้เทคโนโลยี เช่น การถ่ายวิดีทัศน์ ซึ่งถือว่ามีความสำคัญสำหรับการนิเทศตนเอง

Sergiovanni และ Starratt (1988) ได้มีทัศนะเกี่ยวกับการนิเทศแบบพึ่งตนเองไว้ว่า

1. ครูปฏิบัติและรับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพของตนเองเพียงลำพัง

2. ครูจัดทำแผนงานรายปี ซึ่งประกอบด้วยเป้าหมายหรือความมุ่งหวังที่เกิดจากการประเมินความต้องการจำเป็นของตนเอง จากนั้นนำเสนอแผนงานต่อผู้นิเทศ ผู้บริหารหรือผู้นิเทศที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหาร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

3. ครูจะมีอำนาจในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาตนเอง แต่ผู้นิเทศควรประเมินเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าแผนงานและเป้าหมายที่ครูเลือกสามารถเกิดขึ้นได้จริงและบรรลุผลสำเร็จด้วย

4. เมื่อสิ้นสุดช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยทั่วไปอาจจะเป็นเวลา 1 ปี ครูและผู้นิเทศจะประชุมร่วมกันและอภิปรายเกี่ยวกับความก้าวหน้าของครูในการมุ่งสู่จุดหมายของการพัฒนาวิชาชีพ โดยครูควรจัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการพัฒนาวิชาชีพ เช่น สมุด บันทึกเวลา ปฏิทินการดำเนินการ บันทึกการสะท้อนผลการปฏิบัติการ รูปภาพ วิดีทัศน์ตัวอย่าง ผลงานของผู้เรียน หรือสื่อการสอน เป็นต้น

5. การประชุมร่วมกันระหว่างครูและผู้นิเทศจะนำไปสู่การตั้งเป้าหมายใหม่ในการพัฒนาวิชาชีพของครูในครั้งต่อไป

6. การนิเทศแบบพัฒนาตนเองนี้ เหมาะสำหรับครูที่มีความประสงค์จะทำงานตามลำพัง หรือครูที่มีปัญหาเรื่องตารางเวลาหรืออุปสรรคอื่น ๆ ทำให้ไม่สามารถทำงานร่วมกับครูท่านอื่นได้

7. การนิเทศรูปแบบนี้มีจุดเด่นและประสิทธิภาพในด้านเวลาที่ใช้ งบประมาณ และไม่ต้องอาศัยความไว้วางใจในตัวผู้อื่นมากเท่ากับรูปแบบอื่น

8. โดยหลักแล้วการนิเทศแบบพึ่งตนเองเหมาะสมกับครูที่มีความชำนาญและประสบการณ์เพียงพอรวมทั้งสามารถกำกับตนเองได้

จากลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบพึ่งตนเอง พอสรุปได้ว่า การนิเทศแบบพึ่งตนเองเป็นการนิเทศการสอนที่ให้ครูได้นิเทศตนเองอย่างอิสระตามโครงการหรือแผนพัฒนาตนเองที่ได้วางไว้ โดยมีเป้าหมายที่ตอบสนองความต้องการในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง การนิเทศแบบพึ่งตนเองเหมาะสำหรับครูที่มีความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์เพียงพอที่จะสามารถควบคุมกำกับตนเองได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

2.3.2 กระบวนการนิเทศแบบพึ่งตนเอง

วัชรา เล่าเรียนดี (2556) ได้เสนอเกี่ยวกับการนำการนิเทศแบบพึ่งตนเองไปใช้ ดังนี้

1. ครูนำเสนอโครงการเพื่อพัฒนาตนเอง ที่ประกอบด้วยส่วนสำคัญ ดังนี้

1.1 เป้าหมายในการพัฒนาในวิชาชีพของตนเอง และที่ส่งผลถึงการพัฒนาการของผลการเรียนรู้ของนักเรียนด้วย ไม่ควรกำหนดเป้าหมายหลายข้อเกินไป

1.2 กำหนดวิธีดำเนินการพัฒนาทรัพยากร และสื่อที่จะใช้เพื่อให้แผนปฏิบัติบรรลุเป้าหมาย เช่น อาจจะเลือกวิธีการ อภิปราย ประชุม และสังเกตการ แหล่งทรัพยากรที่ต้องใช้ เช่น ผู้เชี่ยวชาญ งบประมาณ เวลา เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ และวัสดุใช้สอยต่าง ๆ

1.3 ระบุแนวทางและวิธีการประเมินผลความก้าวหน้าของตนเอง และความก้าวหน้าของนักเรียน

1.4 ระบุแนวทางติดตาม ช่วยเหลือและสนับสนุนจากผู้บริหาร

2. นำเสนอโครงการให้ผู้บริหารได้รับรู้และอนุญาต และเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับเป้าหมาย วิธีปฏิบัติ อาจจะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติ ตัดสินใจร่วมเกี่ยวกับทรัพยากรที่จะใช้ ที่สำคัญผู้บริหารไม่ควรเปรียบเป้าหมายการพัฒนาตามที่ตนเองคิดควรจะยึดหลักที่ว่าการพัฒนาตนเองต้องมาจากความต้องการและความเป็นเลิศของบุคคลนั้น ไม่ใช่มาจากโรงเรียนหรือผู้บริหารโรงเรียน

3. ครูปฏิบัติงานตามโครงการและแผนปฏิบัติงาน ซึ่งระหว่างดำเนินการอาจจะประเมินผลการดำเนินงานและรายงานความก้าวหน้าเป็นระยะ ถึงแม้ว่าการปฏิบัติงานส่วนใหญ่จะเป็นของครู แต่ผู้บริหารเป็นผู้นิเทศและอยู่ในฐานะเป็นทรัพยากรบุคคลและแหล่งความรู้ สามารถที่จะแนะนำแหล่งความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันและกัน ให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้น พร้อมกับให้การสนับสนุนตลอดโครงการ

4. เมื่อสิ้นสุดโครงการ ครูผู้รับผิดชอบและผู้บริหารจะร่วมปรึกษาหารือกันสรุปผลสำเร็จที่เกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง โดยจะสะท้อนให้เห็นว่า ครูได้อะไรจากการปฏิบัติงานด้านนี้ โดยที่ครูไม่ต้องกังวลใจกับสิ่งที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว ซึ่งอาจจะไม่ประสบสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้บริหารควรให้กำลังใจ ให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยการให้ข้อเสนอแนะจากที่ครูรายงานและให้มองเห็นประสบการณ์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นการพัฒนาวิชาชีพของตัวครูเอง

จุไรรัตน์ สุดรุ่ง (2559) ได้เสนอเกี่ยวกับการนำการนิเทศแบบพึ่งตนเองไปปฏิบัติดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

1. ครูเสนอโครงการเพื่อพัฒนาตนเอง โดยทำขึ้นง่ายๆ ประกอบด้วยสาระสำคัญดังนี้

1.1 เป้าหมายในการทำให้วิชาชีพของตนเองเจริญก้าวหน้า กำหนดให้มีเพียง 1-2 เป้าหมาย

1.2 วิธีและทรัพยากรที่จะใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งอาจจะเลือกได้หลายวิธีการ เช่น การอ่าน การอภิปราย การประชุม การสังเกต การบันทึกการสอน และแหล่งทรัพยากรที่ครูต้องการ ได้แก่ บุคคล เวลา ทุน เครื่องมืออุปกรณ์และวัสดุใช้สอยต่าง ๆ

2. นำโครงการที่เขียนปรึกษาผู้บริหารให้รับรู้ภารกิจ เพื่อให้เกิดความแน่ใจและเข้าใจในเป้าหมายของโครงการ ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ตัดสินใจ ร่วมกันเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากร ผู้บริหารไม่ควรขอให้ขอเปลี่ยนเป้าหมาย

ตามที่ตนเองต้องการ และควรถือว่าการพัฒนาตนเองมีพื้นฐานมาจากความต้องการของบุคคลนั้น ๆ มิใช่จากเป้าหมายขององค์กร

3. ครูปฏิบัติงานตามโครงการและประเมินตนเองเป็นระยะ อาจจะมีการปรึกษาหารือรายงานผู้บริหารถึงความก้าวหน้าและปัญหาที่เกิดขึ้น

4. เมื่อสิ้นสุดโครงการครูควรประเมินพัฒนาการของตนเองในภาพรวมอีกครั้ง สรุปผลว่า สำเร็จหรือไม่สำเร็จ นำผลไปรายงานหรือปรึกษาหารือกับผู้บริหาร ในบทบาทผู้บริหารควรยกย่องให้กำลังใจครูในความมุ่งมั่นจะพัฒนาตนเอง

Sergiovanni และ Starratt (1988) ได้เสนอแนวทางในการนำการนิเทศแบบพึ่งตนเองไปปฏิบัติไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ตั้งเป้าหมาย (Target Setting) ครูตั้งเป้าหมายในการปรับปรุงการสอนของตน โดยอาศัยข้อมูลจากการสังเกตการสอน การประชุมปรึกษาหารือ การรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานหรือการประเมินตนเองแบบอื่น ๆ ของปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ควรตั้งเป้าหมายไว้ประมาณ 2-3 เป้าหมาย และประมาณการกรอบเวลาที่ใช้สำหรับแต่ละเป้าหมาย ซึ่งครูจะต้องนำเสนอเพื่อปรึกษาหารือกับผู้นิเทศพร้อมทั้งแผนอย่างไม่เป็นทางการซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมที่จะปฏิบัติ

2. การทบทวนการตั้งเป้าหมาย (Target-Setting Review) ผู้บริหารจะดำเนินการทบทวนเป้าหมายและกรอบเวลาที่ใช้ในแต่ละเป้าหมาย กรอบเวลาและการปฏิบัติการ ซึ่งอาจมีการแก้ไขเป้าหมายและแผนการปฏิบัติ

3. การประชุมเพื่อตั้งเป้าหมาย (Target-Setting Conference) ครูและผู้บริหารประชุมร่วมกันเพื่ออภิปรายเกี่ยวกับเป้าหมาย กรอบเวลาและการปฏิบัติการ ซึ่งอาจมีการแก้ไขเป้าหมายตามสมควร ทั้งนี้ครูและผู้บริหารควรเขียนสรุปผลการประชุมร่วมกัน

4. การประเมินกระบวนการ (Appraisal Process) การประเมินกระบวนการนี้จะมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับแต่ละเป้าหมาย โดยอาจใช้การสังเกตในชั้นเรียนอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การวิเคราะห์สื่อการสอนในชั้นเรียน การบันทึกวิดีทัศน์ การวัดและประเมินผลผู้เรียน การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์หรือข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ครูมีหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินรวมทั้งจัดเตรียมเอกสารเหล่านี้ในรูปแฟ้มงาน เพื่อให้ผู้บริหารตรวจสอบและร่วมกันอภิปรายต่อไป

5. สรุปผลการประเมิน (Summary Appraisal) ผู้บริหารจะพบครูเพื่อตรวจสอบแฟ้มงาน การประเมิน โดยผู้บริหารจะให้ข้อเสนอแนะในแต่ละเป้าหมาย รวมทั้งวางแผนร่วมกับครูในการพัฒนาวิชาชีพครั้งต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จากข้อมูลเกี่ยวกับการนิเทศแบบพึ่งตนเอง อาจสรุปได้ว่า การนิเทศแบบพึ่งตนเอง เป็นการนิเทศการสอนที่ครูเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเองด้วยตนเองอย่างอิสระ โดยครูอาจเริ่มจากความต้องการหรือปัญหาที่ตนเองต้องการจะพัฒนา วางแผนปรับปรุงพัฒนา ดำเนินการตามแผน วิเคราะห์การดำเนินการตามแผนของตนเอง ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับพัฒนาวิธีการเทคนิคการสอน และเขียนสรุปรายงานการพัฒนาตนเอง เพื่อเป็นข้อมูลแก่ผู้บริหาร การนิเทศแบบพึ่งตนเองนี้เหมาะสำหรับครูที่มีความต้องการทำงานเพียงลำพัง หรือครูที่มีปัญหาในเรื่องของตารางเวลา ทำให้ไม่สามารถทำงานร่วมกับครูท่านอื่นได้ นอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้ที่มีความชำนาญ มีประสบการณ์ และสามารถกำกับตนเองได้

2.4 การนิเทศโดยผู้บริหาร (Administrative Monitoring)

การนิเทศโดยผู้บริหารเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารในฐานะผู้นำทางวิชาการใช้ในการตรวจสอบ กำกับติดตามการทำงานของครู โดยการเข้าเยี่ยมชั้นเรียนแบบใช้เวลาสั้น ๆ เพื่อให้มั่นใจว่าครูรับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมืออาชีพ (Glatthorn, 1984)

มีนักวิชาการหลายท่านเสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะสำคัญและกระบวนการนิเทศโดยผู้บริหารมีรายละเอียด ดังนี้

2.4.1 ลักษณะสำคัญของการนิเทศโดยผู้บริหาร

วชิรา เครือคำอ้าย (2558) ได้สรุปเกี่ยวกับการนิเทศโดยผู้บริหารไว้ว่า เป็นวิธีการนิเทศในรูปแบบหนึ่งที่ผู้นำของสถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการนิเทศการสอนโดยตรง ขณะเดียวกันก็เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้คำปรึกษา แนะนำด้านการเรียนการสอนและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวครู แม้ว่าผู้บริหารอาจมีภารกิจที่จำเป็นต้องปฏิบัติหลายด้าน ผู้รับการนิเทศจึงไม่ควรมีจำนวนมาก และผู้บริหารอาจมอบหมายให้บุคคลผู้ที่มีความรู้ความสามารถดำเนินการนิเทศร่วมด้วย เช่น หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูแกนนำ ครูผู้มีความรู้ ความสามารถในกลุ่มสาระการเรียนรู้นั้น ๆ เป็นต้น

จุไรรัตน์ สุดรุ่ง (2559) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของการนิเทศโดยผู้บริหาร ดังนี้

1. ในการดำเนินการนิเทศด้วยวิธีการนี้ ทั้งก่อนการดำเนินการ ระหว่างการดำเนินการ และเมื่อเสร็จการดำเนินการ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้อภิปรายหรือพูดจาปรึกษาหารือร่วมกันกับตนเองในบรรยากาศแบบเปิดกว้างประชาธิปไตย เพื่อให้ครูและผู้บริหารเองมีความชัดเจนในเรื่องที่จะต้องดำเนินการ

1.1 การกำหนดพฤติกรรมในการเยี่ยมชั้นเรียน พฤติกรรมชนิดใดที่ครูควรได้รับรู้ก่อนว่า ในขณะเข้าเยี่ยมชั้นเรียน ผู้บริหารชอบให้ครูทำตัวแบบไหน เช่น ให้มีการเชิญ

เข้าห้องเรียน ให้ครูสอนต่อไปโดยไม่ต้องสนใจการมาเยี่ยม ผู้บริหารอาจจะคุยกับนักเรียนบ้าง ในเวลาสั้น ๆ หรือผู้บริหารจะเข้าสังเกตการสอนอย่างเดียว เป็นต้น ทั้งหมดนี้ ผู้บริหารและครูควรจะได้อภิปรายและตกลงให้ชัดเจนเสียก่อน

1.2 การให้ข้อมูลย้อนกลับ ชนิดของข้อมูลย้อนกลับประเภทใดที่ครูได้รับ ครูที่ถูกเยี่ยมชมมักกระวนกระวายใจที่จะทราบความรู้สึกของผู้เยี่ยม และจะซาบซึ้งกับข้อมูลย้อนกลับซึ่งอาจจะมีเพียงข้อความเล็กน้อย เพราะฉะนั้น ผู้บริหารควรมีการบันทึกการเยี่ยมชมให้แก่ครูทุกครั้ง และควรจัดทำให้เป็นระบบ

1.3 การบันทึกในการเยี่ยมชั้นเรียน ขณะที่เยี่ยมเยียนชั้นเรียนในการนิเทศโดยผู้บริหารนี้ ผู้บริหารเองก็จะมีบันทึกที่แสดงความเห็นในการตรวจเยี่ยมให้ แต่เวลาใดที่มีการตรวจเยี่ยมแล้วพบว่า มีปัญหาที่น่าหนักใจก็จะบอกกับครูตรง ๆ

1.4 การใช้ข้อมูลจากการสังเกต จะถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพิจารณาความดีความชอบด้วยหรือไม่ ประเด็นนี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่ครูมักกังวล ควรมีการอภิปรายกันให้ชัดเจนว่า ในการนิเทศโดยผู้บริหารนั้น ผู้บริหารจะเข้าเยี่ยมชั้นเรียนเป็นระยะเวลาสั้น ๆ เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนวันต่อวันเท่านั้น ไม่มีการประเมินผลเกี่ยวกับผลงานของครู สำหรับการประเมินผลการทำงานของครูอย่างเป็นทางการจะเกิดขึ้นต่อเมื่อมีการเยี่ยมเยียนเพื่อประเมินผลงานของครูโดยตรง

2. การนิเทศโดยผู้บริหารควรมีการวางแผน จัดตารางการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอและเป็นระบบ อาจเริ่มต้นด้วยการกำหนดเวลาไว้เป็นสัปดาห์ ๆ ไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาตารางเพื่อควบคุมการปฏิบัติงานของผู้บริหาร และจะทำให้การสังเกตของผู้บริหารมีระบบมากขึ้น กระบวนการปฏิบัติงานนิเทศโดยผู้บริหาร อาจจัดได้หลาย ๆ วิธี ดังต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2.1 การเยี่ยมเพื่อสังเกตสภาพทั่วไปของห้องเรียน การเยี่ยมแบบนี้ผู้บริหารอาจใช้เวลาในการเยี่ยมช่วงก่อนเข้าเรียนตอนเช้า ระหว่างพักกลางวัน หรือหลังเลิกเรียนตอนเย็นได้

2.2 การเยี่ยมเพื่อสังเกตสังเกตการสอนในชั้นเรียน การเยี่ยมแบบนี้ต้องใช้เวลาที่มีการเรียนการสอนโดยใช้เวลาในห้องเรียนละ 5-10 นาที ซึ่งสามารถจัดให้เป็นระบบได้หลายวิธีอีกเช่นกัน

2.2.1 การเยี่ยมเป็นระดับชั้น โดยกำหนดว่าวันนี้หรือสัปดาห์นี้ทั้งวันหรือทั้งสัปดาห์จะเยี่ยมเพื่อสังเกตการสอนของครูประจำชั้นทุกห้อง และวันหรือสัปดาห์ต่อไปก็เยี่ยมระดับชั้นอื่น ๆ

2.2.2 การเยี่ยมชั้นเรียนเป็นรายวิชาหรือกลุ่มวิชา ด้วยการกำหนดว่าวันนี้หรือสัปดาห์นี้จะเยี่ยมเพื่อสังเกตการสอนห้องเรียนที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ทุกห้องเรียน และวันหรือสัปดาห์ต่อไปก็จะเป็นวิชาอื่น ๆ

2.2.3 การเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อการเปรียบเทียบ กรณีนี้เป็นกรณีที่โรงเรียนมีการจัดชั้นเรียนสำหรับเด็กพิเศษ หรือจัดเรียนตามชั้นเรียนตามคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการเยี่ยมเพื่อสังเกตการสอนในเชิงเปรียบเทียบการสอนของครู และพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างห้องเรียนที่มีเด็กที่มีความแตกต่างกัน

3. การนิเทศโดยผู้บริหาร ควรเป็นไปในเรื่องการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นสำคัญ เพราะการไปเยี่ยมชั้นเรียนในเวลาสั้น ๆ มีความจำเป็นต้องเน้นสังเกตเฉพาะจุดที่เกี่ยวกับการเรียนและดูว่าอะไรเป็นอุปสรรคทำให้การสอนไม่คล่องตัวเท่าที่ควร โดยต้องตระหนักอยู่เสมอว่าผู้สังเกตต้องมุ่งสังเกตในเรื่องการเรียนรู้ของเด็ก พยายามหลีกเลี่ยงการทำให้ครูไขว้เขวไปในเรื่องอื่น ๆ และใช้เวลาสั้นที่สุดในการเยี่ยม เรื่องของการเรียนที่ผู้บริหารตระหนักในการสังเกตเมื่อเยี่ยมชั้นเรียนได้แก่

3.1 รูปแบบการจัดการสอนใดที่ครูพยายามนำมาใช้ เช่น การสอนแบบที่ให้เด็กค้นหาคำตอบเอง ที่เรียกว่า แบบสืบสวน - สอบสวน หรือการสอนแบบที่ครูเป็นผู้บอกแก่นักเรียนตรง ๆ หรือการสอนที่ให้ปฏิบัติงานศิลปะเพื่อการสร้างสรรค์ เป็นต้น

3.2 มีนักเรียนตั้งใจเรียนหรือไม่ตั้งใจเรียนจำนวนเท่าใด เช่น กรณีที่นักเรียนไม่ตั้งใจเรียน ครูทราบและมีความรับผิดชอบในการดูแลพฤติกรรมของนักเรียนนั้นเพียงใด พฤติกรรมอะไรของเพื่อนนักเรียนคนอื่น ๆ และครูที่ปรากฏออกมาเพื่อช่วยนักเรียนที่ไม่ตั้งใจเรียน

3.3 นักเรียนทราบและมีความเกี่ยวข้องกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้เพียงใด เช่น มีนักเรียนมากน้อยเท่าใดที่กระตือรือร้น เพื่อมีส่วนร่วมในการเรียน ครูทำอะไรบ้างเพื่อสนับสนุนหรือขัดขวางการมีส่วนร่วมดังกล่าว

3.4 นักเรียนได้ข้อมูลย้อนกลับชนิดใดบ้างที่เกี่ยวกับการเรียนของเขา เช่น นักเรียนได้ทราบเกี่ยวกับความก้าวหน้าหรือปัญหาของตนเพียงพอหรือไม่ อะไรที่ครูต้องทำเพื่อสนับสนุนนักเรียนได้ทราบข้อมูลของเขา

4. การนิเทศโดยผู้บริหารจะมีประสิทธิภาพมากที่สุด ถ้ามีการนำผลจากการนิเทศนั้นมาใช้ใน 2 มิติด้วยกัน กล่าวคือ มิติแรก การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูเพื่อครูจะได้นำไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนของตน และอีกมิติหนึ่งเป็นด้านที่ผู้บริหารนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้นั้นมาเป็นส่วนหนึ่งในการประเมินการบริหารของตนเองเพื่อพัฒนาโปรแกรมการสอน และปรับปรุงบรรยากาศของโรงเรียนให้ดีขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Glatthorn (1984) มีทัศนะเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของการนิเทศโดยผู้บริหารไว้ว่า

1. การนิเทศโดยผู้บริหาร ควรเป็นการนิเทศแบบเปิด กล่าวคือ ผู้บริหารต้องมีการปรึกษาหารือกับครูอย่างเปิดเผยในการสังเกตการสอน วิธีการสังเกตการสอนหรือการปฏิบัติงานและกำหนดเวลาในการสังเกต

2. การนิเทศโดยผู้บริหาร ผู้บริหารควรมีการวางแผนการนิเทศ กำหนดเวลาในการประชุม และการสังเกตการสอนหรือการปฏิบัติงานล่วงหน้าโดยร่วมกับครูหรือคณะครูที่ร่วมโครงการนิเทศ

3. การนิเทศโดยผู้บริหาร ควรเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ของครูเฉพาะเรื่องเฉพาะกรณี โดยสังเกตการสอนในเรื่องที่ครูสนใจมากที่สุด หรือเป็นปัญหาประเด็นหรือเรื่องที่พยายามปรับปรุงแก้ไข และไม่จำเป็นต้องสังเกตการสอนบ่อยครั้ง เช่น เกี่ยวกับการนิเทศการสอนแบบอื่น ๆ ผู้บริหารที่ทำหน้าที่นิเทศควรคำนึงถึงเรื่องดังกล่าวต่อไปนี้เป็นสำคัญ ซึ่งมีข้อเสนอแนะในการสังเกตการสอนโดยผู้บริหารทำหน้าที่นิเทศดังนี้

3.1 ผู้บริหารต้องรู้ว่าครูกำลังทดลองใช้หรือพยายามใช้รูปแบบวิธีสอนอะไรในครั้งนั้น หรือต้องการพัฒนางานวิชาการในเรื่องใด มีใครบ้างร่วมโครงการ

3.2 จำนวนเด็กนักเรียนในห้องเรียน กลุ่มที่สนใจเรียนหรือไม่สนใจเรียนกี่คน ครูใส่ใจพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนหรือไม่

3.3 มีประเด็นใดบ้าง หรือเรื่องใดบ้างที่เป็นตัวบ่งชี้ผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของนักเรียนในคาบนั้น ครูมีการตอบสนองให้ข้อมูลย้อนกลับและวัดประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างเรียนอย่างไร

3.4 ผู้บริหารต้องสามารถสังเกต บันทึกข้อมูลที่สำคัญ และให้คำแนะนำที่ชัดเจนและตรงประเด็น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Sergiovanni และ Starratt (1988) อธิบายเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบผู้บริหารไว้ว่า “การนิเทศแบบไม่เป็นทางการ” ซึ่งเป็นการสังเกตการปฏิบัติงานของครูอย่างไม่เป็นทางการในระยะเวลาสั้น ๆ อย่างสม่ำเสมอของผู้บริหารหรือผู้นิเทศกับครูระหว่างทำงานโดยส่วนใหญ่จะไม่จำเป็นต้องมีการนัดหมายหรือแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ทั้งนี้การนิเทศแบบไม่เป็นทางการ จะประสบผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อครูมองผู้บริหารหรือผู้นิเทศเป็นเสมือนผู้ร่วมจัดการเรียนการสอน และมองว่าการเยี่ยมชั้นเรียนเป็นสิ่งปกติที่เกิดขึ้นเป็นกิจวัตรในการทำงานแต่ละวัน

จากลักษณะการนิเทศโดยผู้บริหาร อาจสรุปได้ว่า การนิเทศโดยผู้บริหารเป็นการนิเทศที่ผู้บริหารทำการปรึกษาหารือร่วมกับครู เพื่อกำหนดประเด็นปัญหาหรือเรื่องที่ต้องการปรับปรุงพัฒนา และวางแผนการนิเทศเพื่อให้มีการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอและเป็นระบบ จากนั้น

ผู้บริหารเข้าการสังเกตการการสอนของครูด้วยการเข้าเยี่ยมชั้นเรียนแบบใช้เวลาสั้น ๆ โดยผู้บริหารอาจไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า

2.4.2 กระบวนการนิเทศโดยผู้บริหาร

วัชรา เล่าเรียนดี (2556) ได้เสนอกระบวนการการนิเทศโดยผู้บริหารไว้ ดังนี้

1. ประชุมวางแผนการสังเกตการสอน กำหนดเรื่อง ประเด็นที่จะสังเกต วิธีการสังเกต

2. สังเกตการสอนหรือการปฏิบัติงานตามที่วางแผนไว้ ควรใช้การสังเกตเชิงคุณภาพในแบบต่าง ๆ จะเหมาะสมกว่าวิธีการสังเกตเชิงปริมาณ เช่น การสังเกตบันทึกตามประเด็นคำถามที่สนใจ หรือการสังเกตบันทึกแบบย่อ แบบผสมผสาน หรือเครื่องมือสังเกตแบบ 2 + 2

3. การให้ข้อมูลย้อนกลับที่ชัดเจน ตรงประเด็น และทบทวนประเด็นที่จะสังเกตการสอนครั้งต่อไป

4. ในกรณีเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศ ควรมีการประเมินผลการนิเทศทั้งตัวผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เผยแพร่ผลสำเร็จของการนิเทศให้ครูอื่น ๆ ได้ทราบ เพื่อเป็นการจูงใจให้ปรับปรุงและพัฒนาในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

จุไรรัตน์ สุดรุ่ง (2559) ได้เสนอขั้นตอนในการดำเนินการนิเทศโดยผู้บริหาร ดังนี้

1. ประชุมครูที่ต้องการรับการนิเทศแบบนี้ เพื่อทบทวนหลักการ ลักษณะสำคัญ ๆ ของการนิเทศโดยผู้บริหาร พร้อมทั้งให้ทราบวิธีหรือรายละเอียดของความรับผิดชอบของผู้บริหารเกี่ยวกับการสังเกตการสอน การให้ข้อมูลย้อนกลับ การเก็บรักษาบันทึกข้อมูลและที่สำคัญ คือจะไม่นำผลการนิเทศนี้ไปใช้ในการพิจารณาความดีความชอบของครู

2. ผู้บริหารกำหนดตารางในการเยี่ยมสังเกตในห้องเรียนสำหรับตนเองเท่านั้นและไม่ควรให้ครูทราบ เพราะเมื่อไปสังเกตจะได้เห็นพฤติกรรมที่เป็นจริงมากกว่า

3. ในการตรวจเยี่ยม ผู้บริหารจะอยู่ในห้องเรียนประมาณ 5-10 นาที ซึ่งนานพอที่จะมองเห็นว่า กระบวนกวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างไร ทั้งนี้ผู้บริหารอาจเจาะจงสังเกตในองค์ประกอบง่าย ๆ ที่คิดไว้ล่วงหน้าก่อน เช่น รูปแบบการสอนของครู พฤติกรรมของนักเรียนขณะที่เรียนหรือทำงานในบทเรียนและในขณะเสร็จงาน เป็นต้น เมื่อผู้บริหารจะออกจากห้องเรียนควรให้สัญญาณที่ปราศจากคำพูดใด ๆ หรือคำพูดสั้น ๆ เกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับในโอกาสที่เข้าเยี่ยม

4. ควรมีการจดบันทึกสั้น ๆ ในสิ่งที่สังเกตตามที่เกิดในขณะสังเกต อาจใช้บัตรขนาด 4 x 6 นิ้ว มาใช้โดยบันทึกรายละเอียดทั่วไปเกี่ยวกับวัน เวลา ครูผู้สังเกต และบันทึกการสังเกต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ในขอบเขตของเรื่องที่คิดไว้ในข้อ 3 เนื้อหาในบันทึกการแสดงความคิดเห็นทางบวกก่อน แล้วค่อยกล่าวถึงปัญหาที่เกี่ยวข้อง

5. การส่งบันทึกให้ครู ควรมอบให้ในขณะที่ได้พบกัน เช่น เวลาที่ได้พูดกันสั้น ๆ ในห้องเรียน หรือเวลาอาหารกลางวัน หรือหลังเลิกเรียนในวันนั้น ไม่ควรฝากผ่านผู้อื่น

Glatthorn (1984) ได้เสนอกระบวนการนิเทศโดยผู้บริหารไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดผู้ปฏิบัติการตรวจเยี่ยมชั้นเรียนโดยคณะผู้บริหาร

2. การประชุมกันระหว่างผู้บริหารที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจเยี่ยมชั้นเรียนกับครูที่เข้าร่วมในการนิเทศ

3. กำหนดตารางการตรวจเยี่ยมส่วนตัวของผู้บริหาร โดยไม่ต้องแจ้งให้ครูทราบล่วงหน้า

4. การดำเนินการตรวจเยี่ยมชั้นเรียน โดยในการสังเกตควรจะมีระยะเวลาประมาณ 5-10 นาที ซึ่งนานพอที่จะทราบคร่าว ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เกิดขึ้น

5. การจดบันทึกหลังจากการตรวจเยี่ยมชั้นเรียน ในขณะที่จดบันทึกอาจใช้กระดาษขนาด 4x6 นิ้ว มาบันทึกรายละเอียดทั่วไป (วัน เวลา ครูผู้สังเกต)

6. การให้ข้อมูลย้อนกลับจากการสังเกตการสอนแก่ครู โดยการให้ข้อมูลย้อนกลับจะต้องเป็นการส่วนตัว เช่น ในระหว่างรับประทานอาหารกลางวัน หรือเวลาหลังเลิกเรียน

จากข้อมูลข้างต้นเกี่ยวกับการนิเทศโดยผู้บริหาร พอจะสรุปได้ว่า การนิเทศโดยผู้บริหารเป็นการนิเทศการสอนที่มีผู้นิเทศเป็นผู้บริหาร เพื่อปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและภาระหน้าที่โดยอาศัยการเยี่ยมชั้นเรียนหรือการสังเกตการสอนโดยไม่แจ้งให้ครูทราบล่วงหน้า และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางให้ครูนำไปปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานของตน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศที่มีความสัมพันธ์กับผู้บริหารและมีลักษณะสอดคล้องกับการนิเทศโดยผู้บริหาร ประกอบไปด้วย การนิเทศแบบ Instructional Rounds การเยี่ยมชั้นเรียน (Classroom Walk - through) และการนิเทศด้วยการสังเกตแบบมินิ (Mini Observation) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.4.3 การนิเทศแบบ Instructional Rounds

มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายเกี่ยวกับลักษณะของการนิเทศแบบ Instructional Rounds ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2555) ได้อธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนในการการนิเทศการสอนแบบ Instructional Rounds ดังนี้

1. จัดตั้งกลุ่มหรือเครือข่าย (assemble a network) ผู้มีหน้าที่หรือภาระงานเดียวกัน เช่น ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ หรือครูสอนวิชาเดียวกัน หรือกลุ่มหลากหลายหน้าที่ก็ได้ รวมกันเป็นเครือข่ายเพื่อพัฒนางานของตน จำนวนประมาณกลุ่มละ 8 – 30 คน ประชุมกันเพื่อทำความคุ้นเคย เข้าใจและรู้จักจุดแข็งของกันและกัน ทำการนิยามศัพท์ที่จะใช้ร่วมกัน

2. กำหนดปัญหาที่จะนำมาพัฒนา (define the problem of practice) ควรเป็นปัญหาที่โรงเรียนสนใจที่สมาชิกในกลุ่มส่วนมากสนใจ สามารถสังเกต แก้ไขได้ และวัดได้ เกี่ยวโยงกับนโยบายของโรงเรียน และมีผลต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก เช่น เด็กสนใจบทเรียนที่ใช้ความจำและเข้าใจมากกว่าบทเรียนที่มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน และสร้างสรรค์ ปัญหาคือการสอนให้เด็ก ใช้ความคิดระดับสูงน้อยไป หรือเด็กสนใจบทเรียนแต่ไม่ใคร่ถามครู ปัญหาคือการสอนให้เด็กตั้งคำถามด้วยการกระตุ้นของครูน้อยไป เป็นต้น

3. การสังเกตการสอน (observe in the classroom) สมาชิกเครือข่ายแบ่งเป็นกลุ่มขนาด 4 คน เข้าสังเกตการสอนตามปัญหาที่ตกลงกันไว้แล้ว 4 ครั้ง ห่างกันครั้งละประมาณ 3-7 วัน สังเกตครั้งละ 20 – 25 นาที หัวข้อที่ควรบันทึก คือ 1) นักเรียนทำอะไร พูดอะไร 2) ครูทำอะไร และพูดอะไร 3) นักเรียนทำบทเรียนหรืองานอะไร 4) ถามนักเรียนว่าทำงานหรือเรียนอะไร เมื่อไม่เข้าใจทำอย่างไร และรู้ได้อย่างไรว่าผลงานของตนดีหรือไม่ดี

โดยผู้สังเกตจะไม่สังเกตหรือบันทึกทุกอย่างที่พบในห้องเรียน บันทึกปัญหาที่ตกลงกันไว้เท่านั้น ถ้าสังเกตการสอนให้เด็กคิดระดับสูง ผู้สังเกตจะไม่สนใจพฤติกรรมของเด็ก การตกแต่งห้องเรียน การเขียนกระดานของครู จะสนใจว่าทำไมผลการเรียนของเด็กจึงไม่ดี ทำไมปัญหาการสอนยังคงมีอยู่ และจะช่วยครูและโรงเรียนได้อย่างไร

4. การสรุปผลร่วมกัน (debrief) มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 บรรยาย (describe) ผู้สังเกตการสอนประชุมกันเสนอหลักฐานที่แต่ละคนบันทึกไว้เกี่ยวกับสิ่งที่พบเห็นตามเป้าหมายการสังเกต แล้วบรรยายแบบจำเพาะ ชัดเจน และเพื่อสร้างสรรค์ ไม่มีการตัดสินว่าดีหรือไม่ดี

4.2 วิเคราะห์ (analyse) นำข้อมูลที่ได้มาร่วมกันวิเคราะห์เพื่อหารูปแบบการเรียนการสอน เช่น สรุปว่าครูตั้งคำถามที่นักเรียนสามารถตอบโดยใช้คำพูดเพียง 1 คำ หรือ 2 คำ หรือมากกว่า และนักเรียนตอบด้วยคำพูด 1 คำ หรือ 2 คำ หรือมากกว่า เป็นต้น หรือนักเรียนนั่งรวมกันเป็นกลุ่ม แต่ต่างคนต่างทำงานของตนเองหรือรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นลักษณะ ครู – นักเรียน - ครู โดยครูเป็นผู้เริ่มการสนทนาโต้ตอบ เป็นต้น

4.3 การทำนาย (predict) จะไม่ถามตามวัตถุประสงค์ของบทเรียน แต่ผู้สังเกตจะตั้งคำถามกันเองว่า “ถ้าคุณเป็นนักเรียนในชั้นนี้วันนี้และคุณทำทุกอย่างที่ครูสอน คุณจะรู้และทำอะไรได้บ้าง” นั่นคือการพยายามค้นหาว่าเด็กได้เรียนรู้อะไรและทำอะไรบ้าง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

และผู้สังเกตอาจจะทำนายว่านักเรียนสามารถทำตามคำสั่งครู จำข้อมูลได้ หรือทำแบบฝึกหัดเลขได้ถ้ามีสูตรเลขอยู่ตรงหน้า

5. กำหนดงานขั้นตอนไป (identify the next level of work) เมื่อพิจารณาหลักฐานต่าง ๆ แล้ว กลุ่มควรจะรู้ว่าอะไรเป็นสาเหตุของปัญหา โรงเรียนควรแก้ไขปัญหาอย่างไร ครูต้องการความรู้ และทักษะอะไรเพื่อแก้ปัญหา ผู้บริหารควรสนับสนุนอย่างไร

City และคณะ (2009 อ้างถึงใน นารีรัตน์ รักวิจิตรกุล, 2559) ได้อธิบายเกี่ยวกับการนิเทศแบบ Instructional Rounds กล่าวว่า เป็นวิธีการที่ครูทำงานร่วมกันเพื่อปรับปรุงการสอนที่มีองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ การสังเกตชั้นเรียน การปรับปรุงกลยุทธ์การสอน และการสร้างเครือข่ายของครู เป็นกระบวนการสืบเสาะโดยมีเป้าหมายให้ครูกลุ่มเล็ก 3 - 5 คน ได้เข้าสังเกตในชั้นเรียนของครูที่มีประสบการณ์สอน และมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ชัดว่าสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคนในชั้นเรียนได้ และมีความสมัครใจที่จะเปิดห้องเรียนให้กลุ่มครูได้เข้าสังเกตการสอนของตน ครูผู้สังเกตจะเปรียบเทียบกับการสอนของตนกับครูที่สอน และการอภิปรายหลังสิ้นสุดการสังเกตที่มีการสะท้อนของครูผู้สังเกตในสิ่งที่ตนได้เรียนรู้จากการสังเกต โดยแบ่งออกเป็นประเด็นที่จะสังเกต ดังนี้

1. ครูดำเนินการอะไรเพื่อช่วยสร้างและสื่อสารเป้าหมายการเรียนรู้ และติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน
2. ครูได้ทำอะไรเพื่อสร้างและคงซึ่งระเบียบของชั้นเรียน
3. ครูได้ทำอะไรเพื่อช่วยนักเรียนเรียนรู้เนื้อหาใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ครูได้ทำอะไรเพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ และมีความเข้าใจความรู้ใหม่อย่างแท้จริง
5. ครูได้ทำอะไรเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถสร้าง และทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความรู้ใหม่ได้
6. ครูได้ทำอะไรที่เป็นการกระตุ้นการเข้ากิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน
7. ครูได้ทำอะไรเพื่อยอมรับและประกาศเกียรติคุณของการปฏิบัติตามกฎและไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของชั้นเรียน
8. ครูได้ทำอะไรที่สร้างและรักษาความสัมพันธ์กับนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
9. ครูได้ทำอะไรเพื่อสื่อสารความคาดหวังที่สูงสำหรับนักเรียนทุกคน

Elizabeth และคณะ (2009) ได้อธิบายเกี่ยวกับการนิเทศแบบ Instructional Rounds ไว้ว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยผู้บริหารและครูพัฒนาความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับลักษณะการสอนที่มีคุณภาพสูง เพื่อพัฒนาการฝึกปฏิบัติร่วมกันของการสังเกตสนทนาและวิเคราะห์การเรียนรู้และการสอน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Mazano (2011) ได้อธิบายเกี่ยวกับการนิเทศแบบ Instructional Rounds ไว้ว่า เป็นหนึ่งในเครื่องมือที่มีค่าที่สุดที่โรงเรียน สามารถนำมาใช้เพื่อเพิ่มทักษะการสอนของครู และพัฒนาวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การสังเกตครูเพื่อเปรียบเทียบการสอนด้วยตนเองกับครูที่พวกเขาสังเกต และประโยชน์หลักของการนิเทศรูปแบบนี้เกิดขึ้นจากการอภิปรายระหว่างการสังเกตครูในช่วงท้ายของการสังเกต เช่นเดียวกับการสะท้อนตนเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ครูทุกคนควรมีส่วนร่วมในการนิเทศแบบ Instuctional Rounds อย่างน้อยหนึ่งครั้งต่อภาคเรียน โดยควรได้รับการอำนวยความสะดวกจากครูผู้นำ และเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารอาจเป็นผู้นำการนิเทศ และควรชี้แจงวัตถุประสงค์ของการนิเทศว่าไม่ใช่การประเมินครู

2. ครูที่ถูกสังเกตมักจะอาสาหรือถูกขอร้อง ซึ่งครูที่ได้รับการคัดเลือกจะมาจากครูที่มีความสามารถยกระดับความสำเร็จของนักเรียนทุกคนในชั้นเรียนได้

3. ครูที่ถูกสังเกตควรเตือนนักเรียนว่าอาจมีครูหลายคนจะไปเยี่ยมห้องเรียนเพื่ออธิบายว่าครูกำลังพยายามเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

4. เมื่อครูผู้สังเกตมาถึงพวกเขาควรเคาะประตูแล้วค่อย ๆ ขยับไปทางด้านหลังของห้องเรียนอย่างเงียบ ๆ ไปยังจุดที่ไม่รบกวนการสอน จากนั้นสังเกตและจดบันทึกเกี่ยวกับการใช้เทคนิควิธีการสอนเฉพาะของครู ครูผู้สังเกตสามารถสังเกตเทคนิควิธีการสอนที่ตนเองสนใจเป็นพิเศษได้ หรืออาจสังเกตในประเด็นเดียวกัน จากนั้นครูบันทึกสิ่งที่สังเกตได้ในช่วง 10 - 15 นาที ซึ่งเป็นการจดบันทึกเกี่ยวกับพฤติกรรมของครู

5. หลังจากเข้าสังเกตการสอนแต่ละครั้ง ครูในกลุ่มจะประชุมกันเพื่อสะท้อนประสบการณ์ของพวกเขา โดยครูแต่ละคนแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่สังเกตเห็น

6. การประชุมอาจเริ่มต้นด้วยการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสังเกตว่าไม่ใช่การประเมินครู โดยอาจมีการกำหนดข้อตกลงก่อนการประชุม เช่น ผู้สังเกตไม่ควรบอกสิ่งที่สังเกตได้หรือแสดงความคิดเห็นกับผู้อื่นที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่ม ไม่ควรให้คำแนะนำกับครูยกเว้นครูจะขอคำติชมอย่างชัดเจน

7. การสังเกตจะเริ่มต้นด้วยการสังเกตสิ่งที่เป็นบวก หรือสิ่งที่สร้างผลลัพธ์เชิงบวก เช่น ห้องเรียนมีการจัดการที่ดี นักเรียนดูมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ต่อจากนั้นผู้สังเกตกล่าวถึงคำถามหรือข้อสงสัยที่เกี่ยวกับการใช้เทคนิควิธีการสอนของครูที่สังเกต เช่น ทำไมครูที่สังเกตอยู่ข้างหน้าตลอดระยะเวลาการเรียนแทนที่จะเคลื่อนที่ไปรอบห้องเรียน จากนั้นครูผู้สังเกตคนอื่น ๆ อาจเพิ่มความคิดแบ่งปันข้อดีและข้อสงสัยของตนเอง หรือครูบางคนอาจเลือกที่จะไม่นำเสนอการสังเกตของตนเองก็ได้

สรุปได้ว่า การนิเทศแบบ Instructional Rounds เป็นกระบวนการที่ครูทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ และเข้าสังเกตการสอนของครูที่มีประสบการณ์สอน มีผลงานประจักษ์และมี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ความสมัครใจที่จะเปิดห้องเรียนให้กลุ่มครูได้เข้าสังเกตการสอน โดยบันทึกปัญหาที่ตกลงกันไว้เท่านั้น จากนั้นกลุ่มครู จึงประชุมหลังจากสังเกตการสอน

2.4.4 การเยี่ยมชั้นเรียน (Classroom Walk - through)

มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายเกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบของเยี่ยมชั้นเรียน (Classroom Walk-through) ซึ่งสรุปได้ดังนี้

นารีรัตน์ รักวิจิตรกุล (2559) ได้อธิบายเกี่ยวกับการเยี่ยมชั้นเรียนไว้ว่า เป็นการนิเทศการสอนแบบเดินผ่าน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ที่ใช้เวลา 3 – 5 นาที

Downey และคณะ (2004) ได้อธิบายเกี่ยวกับรูปแบบของการเยี่ยมชั้นเรียน ใช้เวลา 3 นาที ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. นักเรียนใส่ใจในการเรียน โดยเป็นการสังเกตว่านักเรียนใส่ใจในการเรียนหรือไม่ ต้องเก็บข้อมูลก่อนที่นักเรียนจะเห็นผู้บริหาร
2. การตัดสินใจเกี่ยวกับเนื้อหาของหลักสูตร ผู้บริหารสังเกตวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือบทเรียนที่ครูสอนว่าวัตถุประสงค์ของการสอนจัดอยู่ระดับชั้นใดของหลักสูตร พิจารณาว่าสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางหรือไม่ และพิจารณารายละเอียดของวัตถุประสงค์ของการสอนว่า สอนเนื้อหาอะไร สอนในบริบทของวัตถุประสงค์อย่างไร และการสอนนี้จัดอยู่ในประเภทใดของความคิดของ Bloom
3. การตัดสินใจเกี่ยวกับการสอน เป็นการสังเกตการปฏิบัติการด้านการสอน การเลือกวิธีสอนของครู กลยุทธ์ที่ครูใช้สอดคล้องกับจุดเน้นของสถานศึกษาหรือเขตพื้นที่หรือไม่ มีการปฏิบัติการสอนบนพื้นฐานการวิจัยเฉพาะเจาะจงหรือเนื้อหาวิชาเฉพาะเจาะจงหรือไม่ เพื่อที่ผู้บริหารได้เห็นการตัดสินใจเลือกใช้วิธีสอนได้มากพอ และสามารถออกจากห้องเรียนได้
4. การเดินสำรวจผนังห้องเรียน การตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน ผู้บริหารอาจเดินสำรวจห้องเรียนด้วยตนเองหรือสำรวจร่วมกับครู เป็นการสำรวจผลงานที่ติดไว้ที่ผนังห้องเรียน จะทำให้ทราบถึงวัตถุประสงค์การสอนและวิธีการสอนของครู
5. ประเด็นด้านความปลอดภัยและสุขภาวะ ผู้บริหารอาจจดบันทึกประเด็นเรื่องความปลอดภัยและสุขภาวะ เช่น สายไฟฟ้าชำรุด การระบายอากาศไม่เพียงพอ

การเยี่ยมชั้นเรียนจะมีการสนทนาร่วมกับครูเพื่อติดตาม โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ครูปรับปรุงการสอนของตนด้วยการสะท้อนคิด (Reflection) ซึ่งผู้บริหารอาจมีการติดตามด้วยการสนทนาที่มีลักษณะแตกต่างกัน 3 ประเภท ได้แก่ การให้ข้อมูลย้อนกลับแบบชี้นำ การไม่ชี้นำ และการสะท้อนคิด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Goldman และคณะ (2004) ได้อธิบายไว้ว่า การเยี่ยมชั้นเรียนเป็นการเดินผ่านชั้นเรียนและโรงเรียนอย่างทั่วถึง และมีระบบระเบียบ โดยมุ่งเน้นที่การจัดการเรียนการสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน หรือการสังเกตตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

จึงสรุปได้ว่า การเยี่ยมชั้นเรียน เป็นการเข้าสังเกตเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนของครู รวมถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยผู้บริหารหรือหัวหน้างาน มีลักษณะไม่เป็นทางการและมุ่งเน้นการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.4.5 การนิเทศด้วยการสังเกตแบบมินิ (Mini Observation)

มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศด้วยการสังเกตแบบมินิ (Mini Observation) สรุปได้ดังนี้

Marshall (2009) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศด้วยการสังเกตแบบมินิไว้ว่า เป็นการเยี่ยมชมห้องเรียนโดยไม่แจ้งล่วงหน้า เป็นวิธีที่ดีที่สุดสำหรับผู้บริหารในการสังเกตการจัดการเรียนการสอน โดยการสังเกตนักเรียน สังเกตภาระงานของนักเรียน และฟังครูสอน และการให้ความเห็นย้อนกลับที่น่าเชื่อถือแก่ครู เพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอน โดยใช้เวลาเพียง 5 นาที ซึ่งผู้บริหารอาจสังเกตเกี่ยวกับการสอนที่ดี เรียกว่า SOTEL ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความปลอดภัย (Safety) เป็นความปลอดภัยทางกายภาพ ความปลอดภัยทางจิตใจ และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2. วัตถุประสงค์ (Objectives) บทเรียนมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร

3. การสอน (Teaching) มีการออบแบบการเรียนรู้อย่างละเอียด นำไปสู่การสอนที่ใช้วิธีการที่หลากหลาย

4. การมีส่วนร่วม (Engagement) นักเรียนให้ความสนใจ มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในกิจกรรมการเรียนรู้

5. การเรียนรู้ (Learning) ใช้การประเมินแบบทันทีเพื่อปรับวิธีการสอนและใช้ข้อมูลการประเมินระหว่างสอนด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ Marshall ยังมีทัศนะเกี่ยวกับการนิเทศด้วยการสังเกตแบบมินิอีกว่า การสังเกตแบบมินิ สิ่งสำคัญคือการรักษาบรรยากาศที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งผู้บริหารอาจให้ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตด้วยการเขียนบันทึกเล็ก ๆ หรือส่งอีเมลหลังจากที่ได้สังเกตครูสองหรือสามครั้ง ครูสามารถให้ข้อมูลเพิ่มเติมกับมุมมองโดยใช้การสนทนาแบบตัวต่อตัว และควรกระทำการให้ข้อมูลย้อนกลับภายใน 24 ชั่วโมง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Zamary and Labrecque (2014) ได้สรุปเกี่ยวกับประโยชน์ของการนิเทศด้วยการสังเกตแบบมินิไว้ ดังนี้

1. ความปรองดอง (Rapport) การนิเทศด้วยการสังเกตแบบมินิ จะช่วยให้เกิดความปรองดองกันระหว่างผู้บริหารและครู ทำให้ครูกล้าที่จะพูดคุยเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการที่ผู้บริหารเข้าสังเกตครู โดยที่ไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า จะทำให้ทราบความสามารถและลักษณะของครู

2. สะท้อนผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง (Ongoing reflection on practice) การนิเทศด้วยการสังเกตแบบมินิ ช่วยเพิ่มประสิทธิผลของครู ส่งผลให้เกิดความร่วมมือ และการสะท้อนผลที่บ่อยขึ้น ครูมีส่วนร่วมในการพูดคุยอย่างมืออาชีพ และรู้สึกมีคุณค่าและแรงบันดาลใจในการสร้างเป้าหมายได้ตามความต้องการของผู้เรียน

3. แหล่งข้อมูลการพัฒนาวิชาชีพ (Informed Professional Development) ช่วยให้ครูเห็นว่าการเรียนรู้ใหม่สามารถปรับเข้ากับการสอนของตนเองได้อย่างไร และผู้บริหารได้รู้ถึงการดำเนินงานที่ประสบผลสำเร็จและให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับสิ่งที่การอบรมติดตามผลอาจจะต้องการ

4. การสนับสนุนสำหรับครูผู้นำ (Support for Teacher-Leader) ผู้บริหารช่วยให้ครูได้ใช้จุดแข็งเพื่อสนับสนุนผู้อื่นที่ต้องการความช่วยเหลือ โดยใช้รูปแบบการสอนงาน (Coaching) การสังเกตแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Observation)

5. ความเครียดน้อยลง (Less Stress) การนิเทศด้วยการสังเกตแบบมินิที่เกิดขึ้นบ่อยและไม่มีการแจ้งล่วงหน้า จะสามารถลดระดับความเครียดของครูได้ตลอดเวลา ครูไม่จำเป็นต้องเตรียมตัวเพื่อการจัดฉากที่มักเกิดขึ้นในการสังเกตแบบทางการที่มีการแจ้งล่วงหน้า

จากแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศด้วยการสังเกตแบบมินิ (Mini Observation) สามารถสรุปได้ว่า การนิเทศด้วยการสังเกตแบบมินิ เป็นการที่ผู้นิเทศเยี่ยมชั้นเรียนเป็นเวลาสั้น ๆ โดยไม่มีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้า และไม่มีการจดบันทึกอย่างเป็นทางการ ผู้นิเทศกับครูมีการสนทนาเป็นรายบุคคลแบบตัวต่อตัว และให้ข้อมูลย้อนกลับภายใน 24 ชั่วโมง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

3. การปฏิบัติหน้าที่สอน

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่สอน จากเอกสารแนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ.2561 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) โดยเลือกมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งได้เสนอไว้ 5 ด้าน ดังนี้

3.1 การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ ซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข (2558) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงไว้ว่า เป็นการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยผู้สอนเน้นการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการ การทำงาน การปฏิบัติงานและผลผลิต เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ทิศนา แขมมณี (2561) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผ่านกระบวนการคิดไว้ว่า เป็นการดำเนินการเรียนการสอนโดยผู้สอนใช้รูปแบบ วิธีการ และเทคนิคการสอนต่าง ๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดขยายต่อเนื่องจากความคิดเดิมที่มีอยู่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เกิดความคิดที่มีความละเอียด กว้างขวาง ลึกซึ้ง ถูกต้อง มีเหตุผล และน่าเชื่อถือมากขึ้นกว่าเดิม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้กล่าวเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตไว้ว่า เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปจัดกิจกรรมได้จริง มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้เฉพาะสำหรับผู้ที่มีความจำเป็น และต้องการความช่วยเหลือพิเศษ ผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะแสดงออก แสดงความคิดเห็น สรุปองค์ความรู้ นำเสนอผลงาน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2561) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนในการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยไว้ว่า จะต้องมีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดผลการเรียนรู้ เข้าใจในการจัดหน่วยการเรียนรู้และออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมกระบวนการคิด และจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้

กุลิสรา จิตรชาญาวณิช (2562) ได้อธิบายไว้ว่า การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการต่าง ๆ ที่ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น ทักษะการคิด กระบวนการกลุ่ม กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นแนวทางพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ สรุปได้ว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนดำเนินการเรียนการสอนได้

ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษาผ่านรูปแบบ วิธีการ เทคนิคการสอนต่าง ๆ และผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ โดยมีครูเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกเท่านั้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด และได้ลงมือปฏิบัติจริง ตลอดจนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

3.2 การใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายเกี่ยวกับการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

จินตวีร์ คล้ายสังข์ (2560) ได้กล่าวเกี่ยวกับความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า หมายถึง วัสดุอุปกรณ์เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้สะดวก และรวดเร็ว

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2560) ได้กล่าวถึงความหมายของสื่อการเรียนการสอน ไว้ว่า เป็นตัวกลางที่ช่วยนำและถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอนหรือจากแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ได้ นอกจากนี้ยังได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับสื่อเทคโนโลยีไว้อีกว่า เป็นวัสดุที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับทัศนูปกรณ์หรืออุปกรณ์ที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

อิทธิเดช น้อยไม้ (2560) ได้สรุปเกี่ยวกับสื่อและแหล่งเรียนรู้ไว้ว่า สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้เป็นตัวกลางสำคัญในการถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่รวดเร็ว ชัดเจน และตรงตามวัตถุประสงค์ที่ครูผู้สอนได้กำหนดไว้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้กล่าวเกี่ยวกับการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ว่า มีการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อที่หลากหลาย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2561) ได้กล่าวเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในด้านการเลือก หรือสร้าง หรือพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ไว้ว่า จะต้องสามารถเลือก หรือสร้าง หรือพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ มาใช้ในการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ได้

กุลิสรา จิตรชาญาวณิช (2562) ได้สรุปเกี่ยวกับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นตัวกลางที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี เป็นเครื่องมือที่สามารถช่วยให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนอาจนำสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยี หรือสื่อการเรียนรู้ที่มีในท้องถิ่นมาใช้การในการจัดการเรียนการสอนได้ บางครั้งผู้เรียนอาจแสวงหาองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองผ่านสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ได้

จากแนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สรุปได้ว่า มีการนำสื่อการสอน สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่ถ่ายทอดจากสื่อการสอน หรือสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

3.3 การบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก

มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553) ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวกว่า เป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยการจัดสภาพการเรียนการสอนให้ให้มีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย นักเรียนรู้สึกเป็นอิสระ ได้เรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ครูยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้ครูควรส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและส่งให้เสริมให้ผู้เรียนสามารถรับผิดชอบควบคุมดูแลตนเองได้ในอนาคต การจัดบรรยากาศมีทั้งทางด้านกายภาพ ซึ่งเป็นการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ทั้งการจัดตกแต่งห้องเรียน การจัดที่นั่ง จัดมุมเสริมความรู้ต่าง ๆ ให้สะดวกต่อการเรียนการสอน และทางด้านจิตวิทยา เป็นการสร้างความอบอุ่น ความสุขสบายใจให้แก่ผู้เรียน ผู้สอนควรจัดบรรยากาศทั้ง 2 ด้านนี้ให้เหมาะสม นอกจากนี้ควรมีการสร้างคุณลักษณะนิสัยของการใฝ่รู้ใฝ่เรียน การมีนิสัยรักการเรียนรู้ การเป็นคนดี และการมีสุขภาพจิตที่ดี สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคตต่อไป

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข (2558) ได้กล่าวถึงการจัดการชั้นเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศเชิงบวกไว้ว่า บรรยากาศการเรียนการสอนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน บรรยากาศที่ดีหรือบรรยากาศเชิงบวกจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดี มีความตั้งใจ ใช้เวลาในการเรียนเต็มที่ ในทางกลับกัน บรรยากาศที่ไม่เหมาะสมจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนไม่สนใจ ไม่ตั้งใจเรียนและอาจมีอคติที่ไม่ดีต่อผู้สอน อคติต่อสถาบันได้ บรรยากาศการเรียนการสอนโดยเน้นการจัดการชั้นเรียนเป็นตัวแปรสำคัญที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การเรียนมีประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพ บรรยากาศการเรียนการสอนแบ่งออกเป็นบรรยากาศทางกายภาพ ซึ่งเป็นบรรยากาศของห้องเรียน เช่น ห้องเรียนสะอาด ขนาดพอเหมาะกับผู้เรียน มีสีสันน่าดูเหมาะสมสบายตา อากาศถ่ายเทได้ดี มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม และบรรยากาศทางจิตใจเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน เช่น บรรยากาศที่มีความคุ้นเคยเป็นอิสระในการเรียนรู้ การมีวินัยของผู้เรียน ผู้สอนมีการเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จินตนา ศิริธัญญารัตน์ และนันท์นภัส นิยมทรัพย์ (2561) ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวกไว้ว่า เป็นการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน เพื่อช่วยส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนการมาโรงเรียน โดยมีหลักการ คือ การจัดชั้นเรียนควรมีความยืดหยุ่น สร้างเสริมความรู้ สร้างสภาพแวดล้อมที่ดี เสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีงาม มีความเป็นระเบียบ เสริมสร้างประชาธิปไตย เอื้อต่อหลักสูตร และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้กล่าวเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวกไว้ว่า เป็นการที่ครูผู้สอนมีการบริหารจัดการชั้นเรียน โดยเน้นการมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก ให้เด็กรักครู ครูรักเด็ก และเด็กรักเด็ก เด็กรักที่จะเรียนรู้ สามารถเรียนร่วมกันอย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2561) ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการชั้นเรียนในการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยไว้ว่า มีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ กระบวนการคิด ทักษะชีวิต และพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนปลอดภัยและมีความสุข ดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน โดยการศึกษาและรวบรวมข้อมูลผู้เรียนรายบุคคล เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน ทั้งยังจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอบรมบ่มนิสัยให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และค่านิยมที่ดีงาม

กุลิสรา จิตรชาญาวณิช (2562) ได้สรุปเกี่ยวกับการจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นการจัดบรรยากาศทั้งทางด้านกายภาพและทางด้านจิตวิทยา ซึ่งเป็นการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนทั้งการจัดตกแต่งชั้นเรียน จัดที่นั่ง จัดมุมเสริมความรู้ต่าง ๆ ให้สะดวกต่อการจัดการเรียนรู้ ส่วนการจัดบรรยากาศด้านจิตวิทยาเป็นการสร้างความอบอุ่นความสุขกายสบายใจให้แก่ผู้เรียน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวกสรุปได้ว่า การจัดการชั้นเรียนเชิงบวกเป็นการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนทั้งด้านกายภาพและจิตวิทยา เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ และมีคุณลักษณะนิสัยที่ดี

3.4 การตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน

มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายเกี่ยวกับความหมายของการประเมินผู้เรียน เครื่องมือการประเมินการเรียนรู้ และวิธีการประเมินการเรียนรู้ของการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน ซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

3.4.1 ความหมายของการประเมินผู้เรียน

โชติกา ภาษีผล และคณะ (2558) ได้สรุปความหมายเกี่ยวกับการประเมินผลไว้ว่า เป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ โดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานโดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการวัด ซึ่งการวัดและประเมินการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีระบบในการปฏิบัติ ดังนั้นจึงต้องมีการวางแผนให้ชัดเจนในการกำหนดจุดมุ่งหมายในการวัดและประเมินผล วิเคราะห์เป้าหมายของการเรียนรู้ที่ที่ต้องการให้เกิดขึ้น เลือกและใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพและเหมาะสม ตัดสินคุณค่าของผลการเรียนรู้ และนำผลไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข (2558) ได้กล่าวถึงการประเมินผลการเรียนรู้ไว้ว่า ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางต้องมีการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง ซึ่งเป็นการประเมินที่มีการปฏิบัติไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการปฏิบัติจริง เน้นพฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียนที่แสดงออกมาจริง ๆ หรือการประเมินตนเองของผู้เรียน หรือการประเมินผลงานหรือชิ้นงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้น

อนุวัติ คูณแก้ว (2558) ได้สรุปเกี่ยวกับการประเมินผลไว้ว่า เป็นการตัดสินหรือลงสรุปข้อมูลจากการวัดผลที่เป็นทั้งปริมาณหรือคุณภาพว่าสิ่งนั้นดีมากน้อยเพียงใดมีคุณค่าอยู่ในระดับใด เมื่อเทียบกับมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยที่การประเมินผลทางการศึกษาเป็นการตัดสินหรือสรุปผลทางด้านการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้กล่าวเกี่ยวกับการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียนไว้ว่า ควรมีการตรวจสอบและประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนโดยใช้เครื่องมือและวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อนำไปใช้พัฒนาการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2561) ได้กล่าวเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยไว้ว่า มีการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลสอดคล้องกับตัวชี้วัดผลการเรียนรู้ มีการวัดและประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย

กุลิสรา จิตรชาญาวณิช (2562) ได้สรุปเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนไว้ว่า เป็นขั้นตอนสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพราะเป็นเครื่องมือตรวจสอบความสามารถของผู้เรียนและเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การประเมินผลผู้เรียนเป็นการประเมินการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องอาศัยเครื่องมือและวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และนำผลการวัดและประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้

3.4.2 เครื่องมือการประเมินการเรียนรู้

กมลวรรณ ตังธนกานนท์ (2557) ได้สรุปเกี่ยวกับเครื่องมือการวัดและประเมินทักษะปฏิบัติไว้ว่า สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ เครื่องมือประเภทที่ใช้การทดสอบและเครื่องมือที่ไม่ใช้การทดสอบ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. เครื่องมือประเภทที่ใช้การทดสอบ คือ แบบสอบ ซึ่งแบ่งเป็น แบบสอบข้อเขียน และแบบสอบปากเปล่า
2. เครื่องมือประเภทที่ไม่ใช้การทดสอบ คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบประเมินค่าและเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก

การเลือกเครื่องมือสำหรับการวัดและประเมินควรคำนึงถึงจุดประสงค์ของการวัดธรรมชาติของทักษะการปฏิบัติที่ต้องการวัด และระดับอายุของผู้เรียนที่จะประเมิน

อนุวัติ คูณแก้ว (2558) ได้กล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลไว้ ดังนี้

1. แบบสังเกต เป็นเครื่องมือในการบันทึกพฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มคน
2. แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการพูดคุยหรือสนทนาของผู้สัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์ได้เตรียมคำถามไว้แล้ว ผู้ถูกสัมภาษณ์จะถูกถามด้วยคำถามที่เหมือนกัน ส่วนใหญ่จะเป็นคำถามที่มีคำตอบให้เลือก ทำให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการ

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีเพียงหัวข้อกว้าง ๆ เท่านั้น

3. แบบตรวจสอบรายการ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพฤติกรรม คุณลักษณะ หรือการปฏิบัติ
4. แบบมาตรประมาณค่า เป็นเครื่องมือที่ใช้ประกอบการสังเกตชนิดหนึ่ง โดยมีระดับความเข้มของความรู้สึกหรือความคิดเห็นให้เลือกตอบ ข้อมูลที่ได้มีความละเอียดกว่าแบบตรวจสอบรายการ
5. แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นชุดของคำถามที่สร้างขึ้น เพื่อสอบถามความคิดเห็น ความสนใจ ความต้องการ ความคาดหวัง ตลอดจนคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ผู้ประเมินต้องการทราบ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

6. แบบทดสอบ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผล มีหลายประเภท ขึ้นอยู่กับการนำไปใช้ เช่น แบบทดสอบปรนัย แบบทดสอบอัตนัย แบบทดสอบมาตรฐาน แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น เป็นต้น

สรุปได้ว่า เครื่องมือการประเมินการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้การทดสอบ เช่น แบบสอบ หรือแบบทดสอบ และเครื่องมือที่ไม่ใช้การทดสอบ เช่น แบบสังเกต แบบตรวจสอบรายการ แบบสัมภาษณ์เป็นต้น การเลือกเครื่องมือที่จะใช้ในการประเมินการเรียนรู้จำเป็นต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้ด้วย

3.4.3 วิธีการประเมินการเรียนรู้

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข (2558) ได้กล่าวถึงวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงไว้ ดังนี้

1. แบบประเมินการปฏิบัติ
2. แบบทดสอบมาตรฐาน
3. แบบทดสอบที่พัฒนาโดยครู
4. การเขียนบันทึกผลการเรียนรู้
5. การนำเสนอด้วยวาจา
6. แฟ้มสะสมงาน/ผลงาน (portfolios)
7. การสังเกต
8. การบันทึก
9. แบบสอบถาม
10. แบบสัมภาษณ์
11. บันทึกการเรียนรู้ หรือการเขียนอนุทิน หรือการเขียนสะท้อนการคิด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

อนุวัติ คูณแก้ว (2558) ได้สรุปเกี่ยวกับวิธีการวัดและประเมินผลไว้ว่า วิธีการวัดและประเมินผลแต่ละประเภท มีลักษณะแตกต่างกัน ผู้ใช้จึงต้องรู้และเข้าใจวิธีการวัดและประเมินผลนั้น ๆ ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถาม การทดสอบ

สรุปได้ว่า วิธีการประเมินการเรียนรู้มีหลายวิธี เช่น การสังเกต การทดสอบ การนำเสนอด้วยวาจา แฟ้มสะสมผลงาน เป็นต้น การเลือกวิธีการประเมินการเรียนรู้ ผู้ใช้จำต้องเข้าใจวิธีการประเมิน เพื่อให้ทำการประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียนสรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนควรมีการตรวจสอบและประเมินคุณภาพ การจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยใช้เครื่องมือและวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์

ในการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ เช่น การทดสอบ การบันทึก เป็นต้น และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้พัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง

3.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

เสถียร อ่วมพรหม (2560) ได้อธิบายเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพไว้ว่า เป็นการเปลี่ยนพฤติกรรมที่ใช้กระบวนการการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากร ซึ่งมีอิสระที่จะเรียนรู้ร่วมกัน สร้างองค์ความรู้ที่หลากหลาย มีการคิดค้นเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้เพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะ และศักยภาพ

ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิณ ศิริสัมพันธ์ (2561) ได้สรุปเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ว่า คือ การร่วมมือรวมพลังของครู ผู้บริหารในฐานะนักการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาการเรียนการสอนที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งเป็นความรู้ความสามารถ และแนวทางปฏิบัติที่เกิดจากการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียน โดยสะท้อนคิดร่วมกัน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และการเรียนรู้ของครูเป็นสิ่งสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้กล่าวเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ว่า ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์รวมทั้งให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2561) ได้กล่าวเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยด้านการพัฒนาตนเองไว้ว่า จะต้องเห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Southwest Educational Development Laboratory (1997 อ้างถึงใน ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิณ ศิริสัมพันธ์, 2561) กล่าวถึงการพัฒนาคุณภาพครูไว้ว่าเป็นวิธีการให้ครูร่วมมือกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในด้านความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระวิชา ด้านประสบการณ์จัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ก่อนให้เกิดประสิทธิผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากแนวคิดเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า ครูมีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน รวมทั้งให้ข้อมูล

ป้อนกลับเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ยุพิน ยืนยง (2553) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูเขตการศึกษา 5 อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ พบว่า 1) รูปแบบการนิเทศแบบหลายหลายวิธีการเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียน มีชื่อว่า ซีไอพีอี (CIPE) ประกอบด้วย หลักการ มุ่งเน้นกระบวนการนิเทศที่เป็นระบบสัมพันธ์กันและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการนิเทศและการทำวิจัยในชั้นเรียน กระบวนการนิเทศ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 Classifying : C การคัดกรองระดับความรู้ความสามารถ ทักษะที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อจัดกลุ่มครูและเลือกวิธีการนิเทศที่เหมาะสมสำหรับครูแต่ละกลุ่ม ขั้นตอนที่ 2 Informing : I การให้ความรู้ก่อนการนิเทศขั้นตอนที่ 3 Proceeding : P การดำเนินงาน ได้แก่ 3.1 การประชุมก่อนสังเกตการสอน (Pre conference) 3.2 การสังเกตการสอน (Observation) 3.3 การประชุมหลังการสังเกตการสอน (Post conference) ขั้นตอนที่ 4 Evaluating : E การประเมินผลการนิเทศโดยมีการกำกับ ติดตาม (Monitoring) อย่างต่อเนื่องทุกขั้นตอน และ 2) ผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ครูผู้นิเทศมีสมรรถภาพในการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการอยู่ในระดับสูงมาก และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบการนิเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการใช้รูปแบบการนิเทศมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศ มีสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการอยู่ในระดับมากที่สุด และนักเรียนมีผลการเรียนรู้ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการของครู ผู้รับการนิเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการใช้รูปแบบการนิเทศ นักเรียนมีผลการเรียนรู้สูงกว่าการใช้รูปแบบการนิเทศ

พรพิมล พาราษฎร์ (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่มีต่อการตอบสนองของนักเรียน พบว่า 1) การตอบสนองต่อผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านพฤติกรรมของครูที่สอนตามหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในมุมมองของนักเรียน ด้านพฤติกรรมของนักเรียนที่ตอบสนองต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมครูตามหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตามหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) การตอบสนองต่อผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระหว่างนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดและสังกัดที่แตกต่างกัน พบว่า ขนาดของโรงเรียนและสังกัดของโรงเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันทั้ง 4 ด้าน โดยรูปแบบของปฏิสัมพันธ์เป็นแบบไร้อันดับในลักษณะที่นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนสังกัด สพฐ.และกทม. มีการตอบสนองต่อผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้ง 4 ด้านที่ดีในทุกขนาดโรงเรียน ในขณะที่สังกัด สช. จะมีการตอบสนองต่อผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้ง 4 ด้านดี เมื่อเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ และมีการตอบสนองต่อผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้ง 4 ด้านไม่ดีเท่าสังกัด สพฐ. และกทม. ในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง

สุธาสินี ด้วงโต้ด (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการประยุกต์การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่มีต่อสมรรถนะครูในด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า 1) ครูมีสมรรถนะในด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง 2) แนวทางการประยุกต์ใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาสมรรถนะครูต้องใช้ขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอนของกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ คือ การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผล มีการดำเนินการ 2 วงจร คือ (1) การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัยกับครู (2) การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูกับครู 3) ผลการทดลองการประยุกต์ใช้ในการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะครูในด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้ง 9 ด้าน สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของครูกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัญญา อัครพุทธพงศ์ (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางสถานภาพครูที่ส่งผลต่อความต้องการรูปแบบการนิเทศการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 1) ปัจจัยด้านกลุ่มสาระการเรียนรู้ส่งผลต่อการนิเทศ การสอนแบบคลินิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่แตกต่างกันมีแนวโน้มต้องการการนิเทศการสอนรูปแบบที่แตกต่างกัน และ 2) ไม่มีปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพและการนิเทศแบบพึ่งตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครูที่สถานภาพที่แตกต่างกันมีแนวโน้มความต้องการการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพและการนิเทศแบบพึ่งตนเองไม่แตกต่างกัน 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนิเทศโดยผู้บริหารมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ปัจจัยด้านกลุ่มสาระการเรียนรู้ รองลงมาที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านอายุและด้านประสบการณ์สอนตามลำดับ โดยปัจจัยดังกล่าวสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 4.5, 3.3 และ 2.1 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ครูที่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีอายุ หรือมีประสบการณ์สอน แตกต่างกัน มีแนวโน้มต้องการการนิเทศการสอนรูปแบบนี้แตกต่างกัน สำหรับการสร้างสมการทำนาย พบว่า 1) ไม่สามารถสร้างสมการทำนายการนิเทศ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

การสอนแบบคลินิก และการนิเทศการสอนแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพได้ 2) ไม่สามารถยืนยันสมการทำนายการนิเทศการสอนแบบพึ่งตนเองได้ และ 3) ตัวแปรที่ร่วมกันส่งผลและสามารถทำนายการนิเทศการสอนโดยผู้บริหารได้ดีที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ อายุ 41 ปี ขึ้นไป และกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 6.1 เขียนเป็นสมการทำนายในรูปของสมการคะแนนดิบและสมการคะแนนมาตรฐานได้ คือ $Y'_{AM} = 3.728 - 0.312X_{AGE2} + 0.468X_{SUB4}$ และ $Z'_{AM} = -0.182Z_{AGE2} + 0.174Z_{SUB4}$ ตามลำดับ

ยมนพร เอกปัชชา (2557) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบเสริมพลังเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของครูปฐมวัย พบว่า 1) ครูปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 2 มีความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ในด้านความรู้และทักษะเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการนิเทศแบบเสริมพลัง เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของครูปฐมวัย ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาการนิเทศ กระบวนการนิเทศ วิธีการนิเทศและระยะเวลาการนิเทศ ผลการประเมินรูปแบบ โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ในการปฏิบัติและเป็นประโยชน์ในระดับมาก และ 3) ครูปฐมวัยที่ได้รับการนิเทศแบบเสริมพลัง เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีสมรรถนะด้านความรู้และเจตคติต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์หลังได้รับการนิเทศแบบเสริมพลังสูงกว่าก่อนได้รับการนิเทศแบบเสริมพลังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และระดับดี คิดเป็นร้อยละ 25.00 ในด้านความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศแบบเสริมพลังเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ครูปฐมวัยและผู้บริหารโรงเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

อนงค์นาถ เคนโพธิ์ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า 1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา แบ่งได้ 4 องค์ประกอบหลัก 12 ตัวชี้วัด ได้แก่ ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ มี 3 ตัวชี้วัด ด้านวัฒนธรรมองค์กร 3 ตัวชี้วัด ด้านการปฏิบัติ มี 3 ตัวชี้วัด และด้านการประเมินสู่การพัฒนา มี 3 ตัวชี้วัด ได้เป็นรูปแบบการนิเทศแบบ ROAD 2) รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นแบบ ROAD มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก และ 3) ผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นแบบ ROAD คือ 3.1) ผลการเรียนรู้โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ผู้ร่วมพัฒนามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ การนิเทศการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน

ซึ่งมีคะแนนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา 3.2) การสังเกตชั้นเรียนที่ส่งผลต่อความสามารถของผู้สอน ภาพรวมอยู่ในระดับปรับปรุง และส่งผลถึงความสามารถของผู้นิเทศ ภาพรวมอยู่ในระดับดี และ 3.3) ผลของการใช้รูปแบบการนิเทศแบบ ROAD ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร

ประชากร คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยเลือกแบบเจาะจง ได้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่มีโรงเรียนขนาดเล็กมากที่สุดถึง 201 โรงเรียน มีจำนวนครู 1,049 คน จากนั้นกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan (1970 อ้างถึงในวรรณี แกมเกตุ, 2555) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% จะได้กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 278 คน จากนั้นผู้วิจัยนำมาเทียบบัญญัติไตรยางศ์เพื่อกำหนดสัดส่วนของแต่ละโรงเรียน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม และสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียน	จำนวนครู	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนที่มีจำนวนครู 1 – 5 คน จำนวน 114 โรงเรียน	410	109
โรงเรียนที่มีจำนวนครู 6 – 9 คน จำนวน 81 โรงเรียน	586	155
โรงเรียนที่มีจำนวนครู 10 – 13 คน จำนวน 6 โรงเรียน	53	14
รวม	**1,049**	**278**

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามกรอบเนื้อหาของการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศการสอนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอก มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา วิชาเอกที่จบการศึกษา ประสบการณ์สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอนของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอก ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ 4 รูปแบบ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและความหมาย ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	มีการปฏิบัติมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีการปฏิบัติมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีการปฏิบัติปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอก ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่สอนมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและความหมาย ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	มีการปฏิบัติมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีการปฏิบัติมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีการปฏิบัติปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยมีการดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร หลักการ ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ และการปฏิบัติหน้าที่สอนของครู

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามากำหนดเป็นกรอบแนวคิดและเนื้อหาของเครื่องมือ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.3 สร้างเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถามฉบับร่างโดยให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดและขอบเขตของการวิจัย

3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบความชัดเจนของภาษา ปริมาณข้อคำถาม เพื่อให้สอดคล้อง เหมาะสม และครอบคลุมกรอบแนวคิดและขอบเขตของการวิจัย แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.5 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา เพื่อหาดัชนีความสอดคล้อง IOC โดยพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์งานวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย และความครอบคลุมกรอบแนวคิดและขอบเขตของการวิจัย (วรรณี แกมเกตุ, 2555) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งมีสูตรการหาดัชนีความสอดคล้องดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง

R แทน คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยมีการกำหนดคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญให้ ดังนี้

+1 หมายถึง คำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

-1 หมายถึง คำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การแปลความหมายค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา มีดังนี้

IOC > 0.6 หมายความว่า คำถามตรงวัตถุประสงค์การวิจัย

IOC ≤ 0.6 หมายความว่า คำถามไม่ตรงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่า ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามในแต่ละข้อ มีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 โดยมีค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามทั้งฉบับอยู่ที่ 0.99 ดังนั้น ข้อคำถามทุกข้อในแบบสอบถามจึงมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.6 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้ว ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง เพื่อตรวจสอบและพิจารณาความสมบูรณ์ของเครื่องมือ

3.7 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ผู้วิจัยติดต่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากสำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามจำนวน 278 ฉบับ พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดวันขอรับแบบสอบถามคืนจากโรงเรียน

4.3 ผู้วิจัยรับแบบสอบถามจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.4 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการคำนวณค่าทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ มีดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการนิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้การวิเคราะห์การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

การแปลความหมายของรูปแบบการนิเทศการสอนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนเป็นแบบอันตรภาค (Interval Scale) ผู้วิจัยจึงใช้สูตรในการคำนวณความกว้างของอันตรภาคของ Khazanie (1996, อ้างถึงในละเอียด ศิลาน้อย และกันฑิมาลย์ จินดาประเสริฐ, 2562) มีดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาค} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5-1}{5}$$

$$= 0.8$$

หลังจากการคำนวณช่วงระดับคะแนนดังกล่าวแล้ว นำค่าที่ได้จากการคำนวณมาแบ่งเป็นระดับของการปฏิบัติ 5 ระดับ ดังนี้

4.20-5.00	หมายถึง	รูปแบบการนิเทศที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนอยู่ในระดับมากที่สุด
3.40-4.19	หมายถึง	รูปแบบการนิเทศที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนอยู่ในระดับมาก
2.60-3.39	หมายถึง	รูปแบบการนิเทศที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนอยู่ในระดับปานกลาง
1.80-2.59	หมายถึง	รูปแบบการนิเทศที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.79	หมายถึง	รูปแบบการนิเทศที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้การวิเคราะห์การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

การแปลความหมายของสภาพการปฏิบัติหน้าที่สอนเป็นแบบอันตรภาค (Interval Scale) ของ Khazanie (1996, อ้างถึงในละเอียด ศิลาน้อย และกันฑิมาลย์ จินดาประเสริฐ, 2562) มีดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาค} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5-1}{5}$$

$$= 0.8$$

หลังจากการคำนวณช่วงระดับคะแนนดังกล่าวแล้ว นำค่าที่ได้จากการคำนวณมาแบ่งเป็นระดับของการปฏิบัติ 5 ระดับ ดังนี้

4.20-5.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
3.40-4.19	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2.60-3.39	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
1.80-2.59	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.79	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression Analysis) แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

5.4.1 การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

1) การตรวจสอบขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างไม่ต่ำกว่า 20 หน่วยต่อ 1 ตัวแปรที่ใช้การวิเคราะห์ (Lindeman, Merenda และ Gold, 1980 อ้างถึงใน ฐาปนพงศ์ กลิ่นนิล, 2558) จำนวนตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ทั้งหมด 4 ตัวแปร ดังนั้น จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ต้องไม่ต่ำกว่า 80 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 278 คน ซึ่งมีขนาดเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในงานวิจัยนี้

2) การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนาย โดยการศึกษาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียรสัน (Pearson’s Correlation Coefficient) ซึ่งตัวแปรทำนายทุกตัวจะต้องไม่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันสูง (Multicollinearity) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียรสันระหว่างกันไม่เกิน 0.8 ค่าสถิติที่ใช้วัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Tolerance) ไม่ต่ำกว่า 0.2 และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ไม่เกิน 10 (Field, 2013)

5.4.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ โดยวิธี Blockwise Selection ระหว่างรูปแบบการนิเทศกับการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาอิทธิพลเฉพาะของการนิเทศแต่ละรูปแบบเมื่อควบคุมอิทธิพลของการนิเทศรูปแบบอื่น จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบายที่เพิ่มขึ้น (ΔR^2) เพื่อวิเคราะห์ความสามารถของการนิเทศแต่ละรูปแบบในการอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนของครู จากนั้นศึกษาอิทธิพลของการนิเทศทั้งสี่รูปแบบร่วมกันจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบาย (R^2) เพื่อวิเคราะห์ความสามารถของการนิเทศทั้งสี่รูปแบบในการร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนของครู และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (β) เพื่อวิเคราะห์ความสำคัญและทิศทางอิทธิพลของการนิเทศแต่ละรูปแบบ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 278 คน ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 220 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 79.14

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยคำนวณค่าทางสถิติผ่านโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS โดยการนำเสนอผลงานการวิเคราะห์เป็น 8 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการนิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการนิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายรูปแบบ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายด้าน

ตอนที่ 6 ผลการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ตอนที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างรูปแบบการนิเทศกับการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม

ตอนที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างรูปแบบการนิเทศกับการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามการปฏิบัติหน้าที่สอนรายด้าน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อในการนำเสนอข้อมูล ดังนี้

X_{CLN}	หมายถึง	รูปแบบการนิเทศแบบคลินิก
X_{CPD}	หมายถึง	รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ
X_{SD}	หมายถึง	รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง
X_{AM}	หมายถึง	รูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร
N	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\overline{\mathbf{X}}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
S.D.	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
B	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ ซึ่งแสดงน้ำหนักความสำคัญของตัวทำนายในสมการคะแนนดิบ
β	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน ซึ่งแสดงน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรทำนายในสมการคะแนนดิบ
R	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามว่ามีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด
R^2	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบาย ซึ่งแสดงว่าชุดตัวแปรอิสระสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามได้มากน้อยอย่างไร
ΔR^2	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบายที่เพิ่มขึ้น ซึ่งแสดงอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตามที่เพิ่มขึ้นจากอิทธิพลตัวแปรอิสระก่อนหน้า
SEE	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการทำนาย
F	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
Sig.	หมายถึง	ค่านัยสำคัญทางสถิติ
SS	หมายถึง	ผลบวกของส่วนเบี่ยงเบนกำลังสอง
MS	หมายถึง	ค่าความแปรปรวน
Tolerance	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้วัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ
VIF	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้วัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอนวิชาเอกที่จบการศึกษา ประสบการณ์ที่สอนไม่ตรงวิชาเอก และกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน

สถานภาพ	จำนวน (N=220)	ค่าร้อยละ
1. วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	144	65.5
ปริญญาโท	75	34.0
ปริญญาเอก	1	0.5
รวม	220	100
2. ประสบการณ์สอน		
1 – 5 ปี	76	34.5
6 – 10 ปี	18	8.2
11 – 15 ปี	20	9.1
16 – 20 ปี	7	3.2
21 ปีขึ้นไป	99	45.0
รวม	220	100
3. วิชาเอกที่จบการศึกษา		
วิชาเอกที่ตรงกับการสอนระดับประถมศึกษา	143	65.0
วิชาเอกที่ไม่ตรงกับการสอนระดับประถมศึกษา	77	35.0
รวม	220	100
4. ประสบการณ์สอนที่ไม่ตรงวิชาเอก		
1 – 5 ปี	105	47.7
6 – 10 ปี	29	13.3
11 – 15 ปี	10	4.5
16 – 20 ปี	13	5.9
21 ปีขึ้นไป	63	28.6
รวม	220	100

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน (N=220)	ค่าร้อยละ
5. จำนวนกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน		
1 กลุ่มสาระการเรียนรู้	4	1.82
2 กลุ่มสาระการเรียนรู้	11	5.00
3 กลุ่มสาระการเรียนรู้	19	8.64
4 กลุ่มสาระการเรียนรู้	16	7.27
5 กลุ่มสาระการเรียนรู้	5	2.27
6 กลุ่มสาระการเรียนรู้	5	2.27
7 กลุ่มสาระการเรียนรู้	17	7.73
8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	143	65.00
รวม	220	100
6. กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน		
ภาษาไทย	196	89.1
คณิตศาสตร์	202	91.8
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	181	82.3
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	187	85.0
สุขศึกษาและพลศึกษา	171	77.7
ศิลปะ	170	77.3
การงานอาชีพ	178	80.9
ภาษาต่างประเทศ	180	81.8

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 79.14 ของขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ตั้งไว้ โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 65.5 รองลงมาคือ วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 34.1 และวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 0.5 ในด้านประสบการณ์สอน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์สอน 21 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมาคือ มีประสบการณ์สอน 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.5 และมีประสบการณ์สอน 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.1 ในด้านวิชาเอกที่จบการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาวิชาเอกหรือสาขาวิชาที่ตรงกับการสอนในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 65.0 และจบการศึกษาวิชาเอก

หรือสาขาวิชาที่ไม่ตรงกับการสอนในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 35.0 ในด้านประสบการณ์สอนที่ไม่ตรงวิชาเอก พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์สอนไม่ตรงวิชาเอกในช่วง 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.7 รองลงมาคือ มีประสบการณ์สอนไม่ตรงวิชาเอก 21 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 28.6 และมีประสบการณ์สอนไม่ตรงวิชาเอกในช่วง 6-10 ปี คิดเป็น ร้อยละ 13.2 ตามลำดับ ด้านจำนวนกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน พบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติหน้าที่สอนถึง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 65.0 รองลงมา คือ ปฏิบัติหน้าที่สอน 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 8.64 และปฏิบัติหน้าที่สอน 7 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 7.73 ตามลำดับ และพบว่า ครูมีการปฏิบัติหน้าที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 91.8 รองลงมาคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 89.1 และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 85.0 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการนิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม

ตารางที่ 3 ค่าสถิติพื้นฐานของรูปแบบการนิเทศที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครู

รูปแบบการนิเทศการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การนิเทศแบบคลินิก	3.81	0.70	มาก
2. การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ	4.00	0.66	มาก
3. การนิเทศแบบพึ่งตนเอง	4.05	0.61	มาก
4. การนิเทศโดยผู้บริหาร	3.91	0.72	มาก
รวม	3.94	0.59	มาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการนิเทศที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การปฏิบัติการนิเทศในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.94 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายรูปแบบ พบว่า รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.05 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพมีค่าเฉลี่ย 4.00 อยู่ในระดับมาก ในขณะที่รูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ย 3.91 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการนิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายรูปแบบ

ตารางที่ 4 ค่าสถิติพื้นฐานของรูปแบบการนิเทศแบบคลินิกที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครู

รูปแบบการนิเทศแบบคลินิก	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ครูและผู้นิเทศร่วมกันหารือเกี่ยวกับประเด็นที่ต้องการปรับปรุง พัฒนาในการจัดการเรียนการสอนจากการที่ครูสอนไม่ตรงวิชาเอก	3.78	0.84	มาก
2. ครูและผู้นิเทศได้ประชุมเพื่อวางแผนแนวทางขั้นตอนการแก้ปัญหาการเรียนการสอนของครูก่อนการสังเกตการสอน	3.84	0.85	มาก
3. ครูได้รับการสังเกตการสอนแบบเป็นทางการ	3.80	0.83	มาก
4. ครูได้สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของตนเองหลังจากได้รับการสังเกตการสอน	3.84	0.84	มาก
5. ครูได้รับข้อมูลย้อนกลับ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนจากผู้นิเทศ	3.80	0.86	มาก
6. ครูและผู้นิเทศได้ร่วมกันนำข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนความคิดเห็น ข้อมูลย้อนกลับ และข้อเสนอแนะมาวางแผน เพื่อปรับปรุง การสังเกตการสอนในโอกาสต่อไป	3.86	0.90	มาก
รวม	3.81	0.70	มาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการนิเทศแบบคลินิกที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การปฏิบัติการนิเทศแบบคลินิกในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.81 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูและผู้นิเทศได้ร่วมกันนำข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนความคิดเห็น ข้อมูลย้อนกลับ และข้อเสนอแนะมาวางแผน เพื่อปรับปรุงการสังเกตการสอนในโอกาสต่อไปมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.86 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ครูและผู้นิเทศได้ประชุมเพื่อวางแผน แนวทางขั้นตอน

การแก้ปัญหาการเรียนการสอนของครูก่อนการสังเกตการสอน และครูได้สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของตนเองหลังจากได้รับการสังเกตการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ มีค่าเฉลี่ย 3.84 อยู่ในระดับมาก ในขณะที่ครูได้รับข้อมูลย้อนกลับ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนจากผู้นิเทศ และครูได้รับการสังเกตการสอนแบบเป็นทางการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือมีค่าเฉลี่ย 3.80 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าสถิติพื้นฐานของรูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครู

รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ครูและเพื่อนครูที่สอนวิชาเดียวกันมีการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านการจัดการเรียนการสอน	4.18	0.83	มาก
2. ครูและเพื่อนครูร่วมกันกำหนดสิ่งที่ต้องการปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของแต่ละคน โดยมีผู้บริหารหรือผู้นิเทศให้ความช่วยเหลือและช่วยอำนวยความสะดวก	4.11	0.78	มาก
3. ครูและเพื่อนครูแลกเปลี่ยนกันเข้าสังเกตการสอนของแต่ละคน	3.91	0.79	มาก
4. ครูและเพื่อนครูได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้ข้อมูลสะท้อนกลับหลังจากเข้าสังเกตการสอนซึ่งกันและกัน	3.95	0.84	มาก
5. ครูและเพื่อนครูจัดทำรายงานผลการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	3.85	0.83	มาก
รวม	4.00	0.66	มาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การปฏิบัติการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.00 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูและเพื่อนครูที่สอนวิชาเดียวกันมีการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านการจัดการเรียนการสอน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.18

อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ครูและเพื่อนครูร่วมกันกำหนดสิ่งที่ต้องการปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของแต่ละคน โดยมีผู้บริหารหรือผู้นิเทศให้ความช่วยเหลือและช่วยอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ย 4.11 อยู่ในระดับมาก และครูและเพื่อนครูได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้ข้อมูลสะท้อนกลับหลังจากเข้าสังเกตการสอนซึ่งกันและกัน มีค่าเฉลี่ย 3.95 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าสถิติพื้นฐานของรูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครู

รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ครูประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง	4.06	0.73	มาก
2. ครูจัดทำโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเองได้อย่างอิสระตามเป้าหมายที่ตั้งไว้	3.98	0.75	มาก
3. ครูวางแผนและเลือกวิธีการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเป้าหมายของตนเอง	4.10	0.74	มาก
4. ครูได้ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง	4.23	0.71	มากที่สุด
5. ครูสรุปรายงานผลการพัฒนาตนเองให้ผู้บริหารหรือผู้นิเทศทราบเมื่อสิ้นสุดกระบวนการหรือสิ้นปี	4.00	0.83	มาก
6. ผู้บริหารหรือผู้นิเทศให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู	3.94	0.86	มาก
รวม	4.05	0.61	มาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การปฏิบัติการนิเทศแบบพึ่งตนเองในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.05 อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูได้ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเองมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.23 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ครูวางแผนและเลือกวิธีการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเป้าหมายของตนเอง มีค่าเฉลี่ย 4.10 อยู่ในระดับมาก และครูประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง มีค่าเฉลี่ย 4.06 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าสถิติพื้นฐานของรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหารที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครู

รูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มาเยี่ยมชั้นเรียนของครูเป็นเวลาสั้น ๆ โดยไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า	3.79	0.90	มาก
2. ผู้บริหารหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีการจดบันทึกข้อมูลระหว่างเยี่ยมชั้นเรียน	3.83	0.87	มาก
3. ครูได้รับข้อมูลย้อนกลับ ข้อเสนอแนะจากผู้บริหารหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางนำไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง	3.95	0.84	มาก
4. ผู้บริหารหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จะคอยกระตุ้นและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ครูเกิดความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.07	0.82	มาก
รวม	3.91	0.72	มาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหารที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การปฏิบัติการนิเทศโดยผู้บริหารในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.91 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จะคอยกระตุ้นและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ครูเกิดความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.07

อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ครูได้รับข้อมูลย้อนกลับ ข้อเสนอแนะจากผู้บริหารหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางนำไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง มีค่าเฉลี่ย 3.95 อยู่ในระดับมาก และผู้บริหารหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีการจดบันทึกข้อมูลระหว่างเยี่ยมชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.83 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม

ตารางที่ 8 ค่าสถิติพื้นฐานของสภาพการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอก

การปฏิบัติหน้าที่สอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้	4.20	0.57	มากที่สุด
2. ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.15	0.61	มาก
3. ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก	4.40	0.55	มากที่สุด
4. ด้านการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน	4.23	0.56	มากที่สุด
5. ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้	4.11	0.67	มาก
รวม	4.22	0.51	มากที่สุด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.22 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการชั้นเรียนเชิงบวกมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.40 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและนำผลมาพัฒนาผู้เรียน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.23 อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.20 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอก ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายด้าน

ตารางที่ 9 ค่าสถิติพื้นฐานของสภาพการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอก ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

ด้านการจัดการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา	4.34	0.68	มากที่สุด
2. ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงให้แก่ผู้เรียน	4.26	0.66	มากที่สุด
3. ครูมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมได้จริง	4.21	0.76	มากที่สุด
4. ครูได้จัดการเรียนรู้เฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความจำเป็นและต้องการความช่วยเหลือพิเศษ เช่น มีแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เป็นต้น	3.92	0.94	มาก
5. ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกทักษะการแสดงออกหรือการแสดงความคิดเห็นให้แก่ผู้เรียน เช่น การตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ การจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม เป็นต้น	4.26	0.69	มากที่สุด
รวม	4.20	0.57	มากที่สุด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.20 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษามากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.34 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงให้แก่ผู้เรียน

และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกทักษะการแสดงออกหรือการแสดงความคิดเห็นให้แก่ผู้เรียน เช่น การตั้งคำถามให้นักเรียนตอบการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือมีค่าเฉลี่ย 4.26 อยู่ในระดับมากที่สุด และครูมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมได้จริง มีค่าเฉลี่ย 4.21 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ค่าสถิติพื้นฐานของสภาพการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอก ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ครูได้ใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ของจริง สื่อทำมือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น	4.17	0.70	มาก
2. ครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด วัด สถานที่ต่างๆ ในชุมชน เป็นต้น	4.10	0.75	มาก
3. ครูได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อบูรณาการความรู้ให้ผู้เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.04	0.79	มาก
4. ครูได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนรับผิดชอบในการเรียน เช่น การศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต การทำชิ้นงาน เป็นต้น	4.29	0.65	มากที่สุด
รวม	4.15	0.61	มาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.15 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนรับผิดชอบในการเรียน เช่น การศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต การทำชิ้นงาน เป็นต้น มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.29 อยู่ในระดับมากที่สุด

รองลงมาคือ ครูได้ใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ของจริง สื่อทำมือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย 4.17 อยู่ในระดับมาก และครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด วัด สถานที่ต่างๆ ในชุมชน เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย 4.10 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ค่าสถิติพื้นฐานของสภาพการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอก ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก

ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ครูได้จัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น การจัดตกแต่งห้องเรียน การจัดมุมเสริมความรู้ การจัดมุมแสดงผลงานนักเรียน เป็นต้น	4.37	0.66	มากที่สุด
2. ครูได้จัดบรรยากาศที่ผ่อนคลายในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้สึกอิสระในการเรียนรู้ มีความสุขในการเรียน เช่น ครูรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ครูเอาใจใส่การเรียนของผู้เรียน ครูเต็มใจตอบคำถามของผู้เรียน	4.41	0.62	มากที่สุด
3. ครูจัดบรรยากาศให้ชั้นเรียนของครูมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก เช่น ครูดูแลเอาใจใส่นักเรียน นักเรียนรัก ศรัทธา และไว้วางใจครู นักเรียนรู้จักแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นต้น	4.45	0.61	มากที่สุด
4. ครูจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักที่จะเรียนรู้ และเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข การเร้าความสนใจให้ผู้เรียนร่วมทำกิจกรรม การสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองของผู้เรียน เช่น จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนออกแบบผลงานด้วยตนเอง	4.38	0.67	มากที่สุด
รวม	4.40	0.55	มากที่สุด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.40 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูจัดบรรยากาศให้ชั้นเรียนของครูมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก เช่น ครูดูแลเอาใจใส่นักเรียน นักเรียนรักศรัทธา และไว้วางใจครู นักเรียนรู้จักแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นต้น มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.45 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ครูได้จัดบรรยากาศที่ผ่อนคลายในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้สึกอิสระในการเรียนรู้ มีความสุข ในการเรียน เช่น ครูรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ครูเอาใจใส่การเรียนของผู้เรียน ครูเต็มใจตอบคำถามของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย 4.41 อยู่ในระดับมากที่สุด และครูจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักที่จะเรียนรู้ และเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข การเร้าความสนใจให้ผู้เรียนร่วมทำกิจกรรม การสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองของผู้เรียน เช่น จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนออกแบบผลงานด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ย 4.38 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ 12 ค่าสถิติพื้นฐานของสภาพการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอก ด้านการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน

ด้านการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ครูตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เช่น มีเครื่องมือในการวัดและประเมินผลมีเกณฑ์ในการให้คะแนน เป็นต้น	4.24	0.65	มากที่สุด
2. ครูได้ใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย เช่น การทดสอบ การสังเกตพฤติกรรม การประเมินชิ้นงาน เป็นต้น	4.33	0.64	มากที่สุด
3. ครูได้ใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ เช่น การใช้แบบสังเกตพฤติกรรมในการประเมินผลการเรียนที่เน้นการปฏิบัติ การใช้แบบทดสอบ ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น	4.21	0.62	มากที่สุด
4. ครูและผู้ปกครองร่วมกันปรับปรุงพัฒนาการเรียนของผู้เรียน เช่น การแจ้งผลการเรียนให้ผู้ปกครองทราบ การหารือร่วมกันเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการเรียนของผู้เรียน เป็นต้น	4.15	0.73	มาก
รวม	4.23	0.56	มากที่สุด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียนพบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.23 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูได้ใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย เช่น การทดสอบ การสังเกตพฤติกรรม การประเมินชิ้นงาน เป็นต้น มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.33 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ครูตรวจสอบและประเมินผู้เรียน อย่างเป็นระบบ เช่น มีเครื่องมือในการวัดและประเมินผล มีเกณฑ์ในการให้คะแนน เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย 4.24 อยู่ในระดับมากที่สุด และครูได้ใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ เช่น การใช้แบบสังเกตพฤติกรรมในการประเมินผลการเรียนที่เน้นการปฏิบัติ การใช้แบบทดสอบในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย 4.21 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ 13 ค่าสถิติพื้นฐานของสภาพการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอก ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้

ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้ข้อมูลสะท้อนกลับ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ครูได้เข้าร่วมทำกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) กับเพื่อนครูเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน	4.09	0.79	มาก
2. ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์กับครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอกเหมือนกัน เพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน	4.15	0.70	มาก
3. ครูได้ให้ข้อมูลย้อนกลับกับเพื่อนครูเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	4.10	0.77	มาก
รวม	4.11	0.67	มาก

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.11

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์กับครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอกเหมือนกัน เพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.15 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ครูได้ให้ข้อมูลย้อนกลับกับเพื่อนครู เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 4.10 อยู่ในระดับมาก และครูได้เข้าร่วมทำกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) กับเพื่อนครูเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 4.09 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตอนที่ 6 ผลการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ

ผู้วิจัยตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ซึ่งตัวแปรอิสระที่ศึกษาจะต้องไม่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันสูง (Multicollinearity) โดยศึกษาค่าสัมประสิทธิ์ของเพียรสัน (Pearson’s Correlation Coefficient) ค่าค่าสถิติที่ใช้วัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Tolerance) และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ตารางที่ 14 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียรสัน (Pearson’s Correlation Coefficient) ระหว่างตัวแปรอิสระ

	X_{CLN}	X_{CPD}	X_{SD}	X_{AM}
X_{CLN}	1	.708**	.665**	.719**
X_{CPD}	.708**	1	.671**	.650**
X_{SD}	.665**	.671**	1	.651**
X_{AM}	.719**	.650**	.651**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 14 พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียรสันระหว่างกันไม่เกิน 0.8 จึงไม่พบปัญหาตัวแปรมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันสูง (Multicollinearity) ดังนั้นจึงสามารถนำตัวแปรอิสระมาวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 15 ค่าสถิติที่ใช้วัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Tolerance) และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ระหว่างตัวแปรอิสระ

รูปแบบการนิเทศ	Collinearity Statistics	
	Tolerance	VIF
Constant		
X_{CLN}	.364	2.744
X_{CPD}	.412	2.425
X_{SD}	.446	2.240
X_{AM}	.416	2.406

จากตารางที่ 15 พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่าสถิติที่ใช้วัดความสัมพันธ์ระหว่างกัน (Tolerance) ไม่ต่ำกว่า 0.2 และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ไม่เกิน 10 จึงไม่พบปัญหาตัวแปรมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันสูง (Multicollinearity) ดังนั้นจึงสามารถนำตัวแปรอิสระมาวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณได้

ตอนที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ระหว่างรูปแบบการนิเทศกับการปฏิบัติหน้าที่สอนในภาพรวมของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression Analysis) โดยวิธี Blockwise Selection จำแนกตามรูปแบบการนิเทศ ได้แก่ รูปแบบการนิเทศแบบคลินิก รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง และรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร จากนั้นศึกษาอิทธิพลเฉพาะของการนิเทศแต่ละรูปแบบเมื่อควบคุมอิทธิพลของการนิเทศรูปแบบอื่น จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบายที่เพิ่มขึ้น (ΔR^2) เพื่อวิเคราะห์ความสามารถของการนิเทศแต่ละรูปแบบในการอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนของครู จากนั้นศึกษาอิทธิพลของการนิเทศทั้งสี่รูปแบบร่วมกันจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบาย (R^2) เพื่อวิเคราะห์ความสามารถของการนิเทศทั้งสี่รูปแบบในการร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนของครู และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (β) เพื่อวิเคราะห์ความสำคัญและทิศทางอิทธิพลของการนิเทศแต่ละรูปแบบ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

ตารางที่ 16 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบายที่เพิ่มขึ้น (ΔR^2) ของการนิเทศแต่ละรูปแบบนอกเหนือจากอิทธิพลของการนิเทศรูปแบบอื่นในการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนในภาพรวม

รูปแบบการนิเทศ	R	R^2	SEE	ΔR^2	F Change	Sig. F Change
X_{CPD}, X_{SD}, X_{AM}	.756	.571[a]	.334	.571	95.929	.000
X_{CLN}	.756	.571[e]	.335	.000	.000	.992
X_{CLN}, X_{SD}, X_{AM}	.746	.557[b]	.340	.557	90.504	.000
X_{CPD}	.756	.571[e]	.335	.014	7.177	.008
X_{CLN}, X_{CPD}, X_{AM}	.679	.486[c]	.366	.486	68.013	.000
X_{SD}	.756	.571[e]	.335	.085	42.866	.000
X_{CLN}, X_{CPD}, X_{SD}	.741	.550[d]	.342	.550	87.903	.000
X_{AM}	.756	.571[e]	.335	.022	10.791	.001

[a]. ตัวแปรทำนาย: X_{CPD}, X_{SD}, X_{AM}

[b]. ตัวแปรทำนาย: X_{CLN}, X_{SD}, X_{AM}

[c]. ตัวแปรทำนาย: X_{CLN}, X_{CPD}, X_{AM}

[d]. ตัวแปรทำนาย: X_{CLN}, X_{CPD}, X_{SD}

[e]. ตัวแปรทำนาย: (Constant), X_{CLN}, X_{CPD}, X_{SD}, X_{AM}

จากตารางที่ 16 เมื่อพิจารณาความสามารถในการทำนายของรูปแบบการนิเทศโดยควบคุมให้คงเหลือเพียงแต่อิทธิพลของรูปแบบการนิเทศแต่ละรูปแบบ พบว่า รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง (X_{SD}) สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนในภาพรวมได้มากที่สุด โดยอธิบายได้ร้อยละ 8.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (ΔR^2 = .085, p = .000) รองลงมา คือ รูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร (X_{AM}) สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 2.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ΔR^2 = .022, p = .001) และรูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (X_{CPD}) สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 1.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ΔR^2 = .014, p = .008) ในขณะที่รูปแบบการนิเทศแบบคลินิก (X_{CLN}) ไม่สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนในภาพรวมได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ΔR^2 = .000, p = .992)

ตารางที่ 17 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบาย (R^2) ของการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนในภาพรวม โดยมีรูปแบบการนิเทศแบบคลินิก รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง และรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหารเป็นตัวแปรทำนายร่วมกัน

รูปแบบการนิเทศ	R	R^2	SS	MS	F	Sig.
Regression	.756	.571	32.198	8.050	71.613	.000
Residual			24.167	.112		
Total			56.365			

ตารางที่ 18 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (β) ของตัวแปรการนิเทศแต่ละรูปแบบในการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนในภาพรวม

รูปแบบการนิเทศ	B	S.E.	β	Sig.
Constant	1.558	.160		.000
X_{CLN}	-.001	.054	-.001	.992
X_{CPD}	.142	.053	.186	.000
X_{SD}	.362	.055	.438	.008
X_{AM}	.160	.049	.228	.001

เมื่อพิจารณาการนิเทศทั้งสี่รูปแบบร่วมกันดังตารางที่ 17 และ 18 พบว่า การนิเทศทั้งสี่รูปแบบสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนในภาพรวมได้ร้อยละ 57.1 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (R^2 = .571, p = .000) โดยตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง (β = .438, p = .000) รองลงมาคือ รูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร (β = .228, p = .001) และรูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (β = .186, p = .008) ตัวแปรทั้งสามมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติหน้าที่สอน กล่าวคือ เมื่อระดับการนิเทศในรูปแบบดังกล่าวเพิ่มขึ้นระดับการปฏิบัติหน้าที่สอนจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย อย่างไรก็ดี รูปแบบการนิเทศแบบคลินิกไม่ใช่ตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญสำหรับการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูในภาพรวม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตอนที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ระหว่างรูปแบบการนิเทศกับการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามการปฏิบัติหน้าที่สอนรายด้าน

ตารางที่ 19 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบายที่เพิ่มขึ้น (ΔR^2) ของการนิเทศแต่ละรูปแบบนอกเหนือจากอิทธิพลของการนิเทศรูปแบบอื่นในการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

รูปแบบการนิเทศ	R	R^2	SEE	ΔR^2	F Change	Sig. F Change
X_{CPD}, X_{SD}, X_{AM}	.701	.491[a]	.412	.491	69.553	.000
X_{CLN}	.701	.491[e]	.413	.000	.009	.925
X_{CLN}, X_{SD}, X_{AM}	.698	.488[b]	.414	.488	68.528	.000
X_{CPD}	.701	.491[e]	.413	.004	1.577	.211
X_{CLN}, X_{CPD}, X_{AM}	.640	.409[c]	.444	.409	49.922	.000
X_{SD}	.701	.491[e]	.413	.082	34.628	.000
X_{CLN}, X_{CPD}, X_{SD}	.682	.465[d]	.423	.465	62.537	.000
X_{AM}	.701	.491[e]	.413	.027	11.222	.001

[a]. ตัวแปรทำนาย: X_{CPD}, X_{SD}, X_{AM}

[b]. ตัวแปรทำนาย: X_{CLN}, X_{SD}, X_{AM}

[c]. ตัวแปรทำนาย: X_{CLN}, X_{CPD}, X_{AM}

[d]. ตัวแปรทำนาย: X_{CLN}, X_{CPD}, X_{SD}

[e]. ตัวแปรทำนาย: (Constant), X_{CLN}, X_{CPD}, X_{SD}, X_{AM}

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากตารางที่ 19 เมื่อพิจารณาความสามารถในการทำนายของรูปแบบการนิเทศโดยควบคุมให้คงเหลือเพียงแต่อิทธิพลของรูปแบบการนิเทศแต่ละรูปแบบ พบว่า รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง (X_{SD}) สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้มากที่สุด โดยอธิบายได้ร้อยละ 8.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (ΔR^2 = .082, p = .000) และรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร (X_{AM}) สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 2.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ΔR^2 = .027, p = .001) ในขณะที่รูปแบบการนิเทศแบบคลินิก (X_{CLN}; ΔR^2 = .000, p = .925) และรูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (X_{CPD}; ΔR^2 = .004, p = .211) ไม่สามารถ

อธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 20 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบาย (R^2) ของการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ โดยมีรูปแบบการนิเทศแบบคลินิก รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง และรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหารเป็นตัวแปรทำนายร่วมกัน

รูปแบบการนิเทศ	R	R^2	SS	MS	F	Sig.
Regression	.701	.491	35.576	8.894	51.928	.000
Residual			36.824	.171		
Total			72.400			

ตารางที่ 21 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (β) ของตัวแปรการนิเทศแต่ละรูปแบบในการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

รูปแบบการนิเทศ	B	S.E.	β	Sig.
Constant	1.430	.197		.000
X_{CLN}	.006	.066	.008	.925
X_{CPD}	.082	.066	.095	.211
X_{SD}	.402	.068	.428	.000
X_{AM}	.202	.060	.253	.001

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เมื่อพิจารณาการนิเทศทั้งสี่รูปแบบร่วมกันดังตารางที่ 20 และ 21 พบว่า การนิเทศทั้งสี่รูปแบบสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ ร้อยละ 49.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (R^2 = .491, p = .000) โดยตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง (β = .428, p = .000) และรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร (β = .253, p = .001) ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติหน้าที่สอน กล่าวคือ เมื่อระดับการนิเทศในรูปแบบดังกล่าวเพิ่มขึ้นระดับการปฏิบัติหน้าที่สอนจะมีแนวโน้ม

เพิ่มขึ้นด้วย อย่างไรก็ดี รูปแบบการนิเทศแบบคลินิกและรูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพไม่ใช่ตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญสำหรับการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูในด้านดังกล่าว

ตารางที่ 22 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบายที่เพิ่มขึ้น (ΔR^2) ของการนิเทศแต่ละรูปแบบนอกเหนือจากอิทธิพลของการนิเทศรูปแบบอื่นในการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

รูปแบบการนิเทศ	R	R^2	SEE	ΔR^2	F Change	Sig. F Change
X_{CPD}, X_{SD}, X_{AM}	.647	.419[a]	.471	.419	51.882	.000
X_{CLN}	.647	.419[e]	.473	.000	.002	.962
X_{CLN}, X_{SD}, X_{AM}	.639	.408[b]	.476	.408	49.668	.000
X_{CPD}	.647	.419[e]	.473	.011	3.916	.049
X_{CLN}, X_{CPD}, X_{AM}	.615	.378[c]	.488	.378	43.845	.000
X_{SD}	.647	.419[e]	.473	.040	14.918	.000
X_{CLN}, X_{CPD}, X_{SD}	.622	.387[d]	.484	.387	45.453	.000
X_{AM}	.647	.419[e]	.473	.032	11.772	.001

[a]. ตัวแปรทำนาย: X_{CPD}, X_{SD}, X_{AM}

[b]. ตัวแปรทำนาย: X_{CLN}, X_{SD}, X_{AM}

[c]. ตัวแปรทำนาย: X_{CLN}, X_{CPD}, X_{AM}

[d]. ตัวแปรทำนาย: X_{CLN}, X_{CPD}, X_{SD}

[e]. ตัวแปรทำนาย: (Constant), X_{CLN}, X_{CPD}, X_{SD}, X_{AM}

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากตารางที่ 22 เมื่อพิจารณาความสามารถในการทำนายของรูปแบบการนิเทศโดยควบคุมให้คงเหลือเพียงแต่อิทธิพลของรูปแบบการนิเทศแต่ละรูปแบบ พบว่า รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง (X_{SD}) สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้มากที่สุด โดยอธิบายได้ร้อยละ 4.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (ΔR^2 = .040, p = .000) รองลงมา คือ รูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร (X_{AM}) สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 3.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ΔR^2 = .032, p = .001) และรูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (X_{CPD}) สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 1.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ΔR^2 = .011, p = .049) ในขณะที่รูปแบบการนิเทศแบบคลินิก (X_{CLN}; ΔR^2 = .000, p = .962) ไม่สามารถอธิบาย

ความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 23 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบาย (R^2) ของการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมีรูปแบบการนิเทศแบบคลินิก รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง และรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหารเป็นตัวแปรทำนายร่วมกัน

รูปแบบการนิเทศ	R	R^2	SS	MS	F	Sig.
Regression	.647	.419	34.672	8.668	38.732	.000
Residual			48.787	.224		
Total			82.787			

ตารางที่ 24 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (β) ของตัวแปรการนิเทศแต่ละรูปแบบในการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

รูปแบบการนิเทศ	B	S.E.	β	Sig.
Constant	1.427	.226		.000
X_{CLN}	-.004	.076	-.004	.962
X_{CPD}	.148	.075	.160	.049
X_{SD}	.302	.078	.301	.000
X_{AM}	.236	.069	.277	.001

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เมื่อพิจารณาการนิเทศทั้งสี่รูปแบบร่วมกันดังตารางที่ 23 และ 24 พบว่า การนิเทศทั้งสี่รูปแบบสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้ ร้อยละ 41.9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (R^2 = .419, p = .000) โดยตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง (β = .301, p = .000) รองลงมาคือ รูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร (β = .277, p = .001) และรูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (β = .160, p = .049) ตัวแปรทั้งสามมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติหน้าที่สอน กล่าวคือ เมื่อระดับการนิเทศในรูปแบบดังกล่าว

เพิ่มขึ้นระดับการปฏิบัติหน้าที่สอนจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย อย่างไรก็ดี รูปแบบการนิเทศแบบคลินิกไม่ใช่ตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญสำหรับการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูในด้านดังกล่าว

ตารางที่ 25 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบายที่เพิ่มขึ้น (ΔR^2) ของการนิเทศแต่ละรูปแบบนอกเหนือจากอิทธิพลของการนิเทศรูปแบบอื่นในการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก

รูปแบบการนิเทศ	R	R^2	SEE	ΔR^2	F Change	Sig. F Change
X_{CPD}, X_{SD}, X_{AM}	.614	.377[a]	.435	.377	43.627	.000
X_{CLN}	.614	.377[e]	.436	.000	.034	.855
X_{CLN}, X_{SD}, X_{AM}	.603	.363[b]	.440	.363	41.046	.000
X_{CPD}	.614	.377[e]	.436	.014	4.944	.027
X_{CLN}, X_{CPD}, X_{AM}	.527	.278[c]	.469	.278	27.665	.000
X_{SD}	.614	.377[e]	.436	.100	34.474	.000
X_{CLN}, X_{CPD}, X_{SD}	.614	.377[d]	.435	.377	43.621	.000
X_{AM}	.614	.377[e]	.436	.000	.045	.832

[a]. ตัวแปรทำนาย: X_{CPD}, X_{SD}, X_{AM}

[b]. ตัวแปรทำนาย: X_{CLN}, X_{SD}, X_{AM}

[c]. ตัวแปรทำนาย: X_{CLN}, X_{CPD}, X_{AM}

[d]. ตัวแปรทำนาย: X_{CLN}, X_{CPD}, X_{SD}

[e]. ตัวแปรทำนาย: (Constant), X_{CLN}, X_{CPD}, X_{SD}, X_{AM}

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากตารางที่ 25 เมื่อพิจารณาความสามารถในการทำนายของรูปแบบการนิเทศโดยควบคุมให้คงเหลือเพียงแต่อิทธิพลของรูปแบบการนิเทศแต่ละรูปแบบ พบว่า รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง (X_{SD}) สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวกได้มากที่สุด โดยอธิบายได้ร้อยละ 10.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (ΔR^2 = .100, p = .000) และรูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (X_{CPD}) สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 1.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ΔR^2 = .014, p = .027) ในขณะที่รูปแบบการนิเทศแบบคลินิก (X_{CLN}; ΔR^2 = .000, p = .855) และรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร (X_{AM}; ΔR^2 = .000, p = .832) ไม่สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 26 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบาย (R^2) ของการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก โดยมีรูปแบบการนิเทศแบบคลินิก รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง และรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหารเป็นตัวแปรทำนายร่วมกัน

รูปแบบการนิเทศ	R	R^2	SS	MS	F	Sig.
Regression	.614	.377	24.865	6.216	32.583	.000
Residual			41.019	.191		
Total			65.885			

ตารางที่ 27 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (β) ของตัวแปรการนิเทศแต่ละรูปแบบในการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก

รูปแบบการนิเทศ	B	S.E.	β	Sig.
Constant	2.068	.208		.000
X_{CLN}	-.013	.070	-.016	.855
X_{CPD}	.154	.069	.186	.027
X_{SD}	.423	.072	.473	.000
X_{AM}	.013	.063	.018	.832

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เมื่อพิจารณาการนิเทศทั้งสี่รูปแบบร่วมกันดังตารางที่ 26 และ 27 พบว่า การนิเทศทั้งสี่รูปแบบสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวกได้ ร้อยละ 37.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (R^2 = .377, p = .000) โดยตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง (β = .473, p = .000) และรูปแบบการนิเทศร่วมพัฒนาวิชาชีพ (β = .186, p = .027) ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติหน้าที่สอน กล่าวคือ เมื่อระดับการนิเทศในรูปแบบดังกล่าวเพิ่มขึ้นระดับการปฏิบัติหน้าที่สอนจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย อย่างไรก็ดี รูปแบบการนิเทศแบบคลินิกและรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหารไม่ใช่ตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญสำหรับการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูในด้านดังกล่าว

ตารางที่ 28 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบายที่เพิ่มขึ้น (ΔR^2) ของการนิเทศแต่ละรูปแบบนอกเหนือจากอิทธิพลของการนิเทศรูปแบบอื่นในการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน

รูปแบบการนิเทศ	R	R^2	SEE	ΔR^2	F Change	Sig. F Change
X_{CPD}, X_{SD}, X_{AM}	.640	.409[a]	.435	.409	49.886	.000
X_{CLN}	.640	.409[e]	.436	.000	.001	.976
X_{CLN}, X_{SD}, X_{AM}	.622	.387[b]	.443	.387	45.528	.000
X_{CPD}	.640	.409[e]	.436	.022	7.972	.005
X_{CLN}, X_{CPD}, X_{AM}	.589	.347[c]	.457	.347	38.181	.000
X_{SD}	.640	.409[e]	.436	.063	22.841	.000
X_{CLN}, X_{CPD}, X_{SD}	.636	.404[d]	.436	.404	48.888	.000
X_{AM}	.640	.409[e]	.436	.005	1.774	.184

[a]. ตัวแปรทำนาย: X_{CPD}, X_{SD}, X_{AM}

[b]. ตัวแปรทำนาย: X_{CLN}, X_{SD}, X_{AM}

[c]. ตัวแปรทำนาย: X_{CLN}, X_{CPD}, X_{AM}

[d]. ตัวแปรทำนาย: X_{CLN}, X_{CPD}, X_{SD}

[e]. ตัวแปรทำนาย: (Constant), X_{CLN}, X_{CPD}, X_{SD}, X_{AM}

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากตารางที่ 28 เมื่อพิจารณาความสามารถในการทำนายของรูปแบบการนิเทศโดยควบคุมให้คงเหลือเพียงแต่อิทธิพลของรูปแบบการนิเทศแต่ละรูปแบบ พบว่า รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง (X_{SD}) สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียนได้มากที่สุด โดยอธิบายได้ร้อยละ 6.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (ΔR^2 = .063, p = .000) และรูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (X_{CPD}) สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 2.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ΔR^2 = .022, p = .005) ในขณะที่รูปแบบการนิเทศแบบคลินิก (X_{CLN}; ΔR^2 = .000, p = .976) และรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร (X_{AM}; ΔR^2 = .005, p = .184) ไม่สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 29 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบาย (R^2) ของการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน โดยมีรูปแบบการนิเทศแบบคลินิก รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง และรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหารเป็นตัวแปรทำนายร่วมกัน

รูปแบบการนิเทศ	R	R^2	SS	MS	F	Sig.
Regression	.640	.409	28.335	7.084	37.241	.000
Residual			40.895	.190		
Total			69.230			

ตารางที่ 30 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (β) ของตัวแปรการนิเทศแต่ละรูปแบบในการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน

รูปแบบการนิเทศ	B	S.E.	β	Sig.
Constant	1.718	.208		.000
X_{CLN}	.002	.070	.003	.976
X_{CPD}	.195	.069	.230	.005
X_{SD}	.344	.072	.375	.000
X_{AM}	.084	.063	.108	.184

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เมื่อพิจารณาการนิเทศทั้งสี่รูปแบบร่วมกันดังตารางที่ 29 และ 30 พบว่า การนิเทศทั้งสี่รูปแบบสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียนได้ ร้อยละ 40.9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (R^2 = .409, p = .000) โดยตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง (β = .375, p = .000) และรูปแบบการนิเทศร่วมพัฒนาวิชาชีพ (β = .230, p = .005) ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติหน้าที่สอน กล่าวคือ เมื่อระดับการนิเทศในรูปแบบดังกล่าวเพิ่มขึ้นระดับการปฏิบัติหน้าที่สอนจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย อย่างไรก็ดี รูปแบบการนิเทศแบบคลินิกและรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหารไม่ใช่ตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญสำหรับการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูในด้านดังกล่าว

ตารางที่ 31 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบายที่เพิ่มขึ้น (ΔR^2) ของการนิเทศแต่ละรูปแบบนอกเหนือจากอิทธิพลของการนิเทศรูปแบบอื่นในการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการนิเทศ	R	R^2	SEE	ΔR^2	F Change	Sig. F Change
X_{CPD}, X_{SD}, X_{AM}	.645	.416[a]	.417	.416	51.348	.000
X_{CLN}	.645	.416[e]	.419	.000	.004	.947
X_{CLN}, X_{SD}, X_{AM}	.640	.409[b]	.520	.409	49.892	.000
X_{CPD}	.645	.416[e]	.519	.007	2.572	.110
X_{CLN}, X_{CPD}, X_{AM}	.611	.373[c]	.536	.373	42.902	.000
X_{SD}	.645	.416[e]	.519	.043	15.809	.000
X_{CLN}, X_{CPD}, X_{SD}	.619	.383[d]	.532	.383	44.653	.000
X_{AM}	.645	.416[e]	.519	.034	12.344	.001

[a]. ตัวแปรทำนาย: X_{CPD}, X_{SD}, X_{AM}

[b]. ตัวแปรทำนาย: X_{CLN}, X_{SD}, X_{AM}

[c]. ตัวแปรทำนาย: X_{CLN}, X_{CPD}, X_{AM}

[d]. ตัวแปรทำนาย: X_{CLN}, X_{CPD}, X_{SD}

[e]. ตัวแปรทำนาย: (Constant), X_{CLN}, X_{CPD}, X_{SD}, X_{AM}

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากตารางที่ 31 เมื่อพิจารณาความสามารถในการทำนายของรูปแบบการนิเทศโดยควบคุมให้คงเหลือเพียงแต่อิทธิพลของรูปแบบการนิเทศแต่ละรูปแบบ พบว่า รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง (X_{SD}) สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้มากที่สุด โดยอธิบายได้ร้อยละ 4.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (ΔR^2 = .043, p = .000) และรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร (X_{AM}) สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 3.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ΔR^2 = .034, p = .001) ในขณะที่รูปแบบการนิเทศแบบคลินิก (X_{CLN}; ΔR^2 = .000, p = .947) และรูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (X_{CPD}; ΔR^2 = .007, p = .110) ไม่สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 32 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบาย (R^2) ของการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ โดยมีรูปแบบการนิเทศแบบคลินิก รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง และรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหารเป็นตัวแปรทำนายร่วมกัน

รูปแบบการนิเทศ	R	R^2	SS	MS	F	Sig.
Regression	.645	.416	41.311	10.328	38.335	.000
Residual			57.923	.269		
Total			99.234			

ตารางที่ 33 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (β) ของตัวแปรการนิเทศแต่ละรูปแบบในการทำนายการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการนิเทศ	B	S.E.	β	Sig.
Constant	1.147	.248		.000
X_{CLN}	.006	.083	.006	.947
X_{CPD}	.132	.082	.130	.110
X_{SD}	.341	.086	.310	.000
X_{AM}	.265	.075	.284	.001

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เมื่อพิจารณาการนิเทศทั้งสี่รูปแบบร่วมกันดังตารางที่ 32 และ 33 พบว่า การนิเทศทั้งสี่รูปแบบสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้ ร้อยละ 41.6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (R^2 = .416, p = .000) โดยตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง (β = .310, p = .000) และการนิเทศโดยผู้บริหาร (β = .284, p = .001) ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติหน้าที่สอน กล่าวคือ เมื่อระดับการนิเทศในรูปแบบดังกล่าวเพิ่มขึ้นระดับการปฏิบัติหน้าที่สอนจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย อย่างไรก็ดี รูปแบบการนิเทศแบบคลินิกและรูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพไม่ใช่ตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญสำหรับการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูในด้านดังกล่าว

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) รูปแบบการนิเทศกับการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถสรุปผลการวิจัยที่สำคัญได้ดังนี้

เมื่อพิจารณาการปฏิบัติหน้าที่สอนในภาพรวม พบว่า รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองเป็นตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวก (β = .438, p = .000) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนในภาพรวมได้ ร้อยละ 8.5 (ΔR^2 = .085, p = .000) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาการปฏิบัติหน้าที่สอนแต่ละด้าน พบว่า ในด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองเป็นตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญมากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวก (β = .428, p = .000) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านดังกล่าวได้ ร้อยละ 8.2 (ΔR^2 = .082, p = .000) รองลงมา คือ รูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวก (β = .253, p = .001) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านดังกล่าวได้ ร้อยละ 2.7 (ΔR^2 = .027, p = .001)

ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พบว่า รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองเป็นตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญมากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวก (β = .301, p = .000) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านดังกล่าวได้ ร้อยละ 4.0 (ΔR^2 = .040, p = .000) รองลงมา คือ รูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวก (β = .277, p = .001) สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านดังกล่าวได้ ร้อยละ 3.2 (ΔR^2 = .032, p = .001) และรูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวก (β = .160, p = .049) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านดังกล่าวได้ ร้อยละ 1.1 (ΔR^2 = .011, p = .049)

ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก พบว่า รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองเป็นตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญมากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวก (β = .473, p = .000) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านดังกล่าวได้ ร้อยละ 10.0 (ΔR^2 = .100, p = .000) รองลงมา คือ รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวก (β = .186, p = .027) สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านดังกล่าวได้ ร้อยละ 1.4 (ΔR^2 = .014, p = .027)

ด้านการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน พบว่า รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองเป็นตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญมากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวก (β = .375, p = .000) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ด้านดังกล่าวได้ ร้อยละ 6.3 (ΔR^2 = .063, p = .000) รองลงมา คือรูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งความสัมพันธ์เชิงบวก (β = .230, p = .005) สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านดังกล่าวได้ ร้อยละ 2.2 (ΔR^2 = .022, p = .005)

ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ พบว่า รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองเป็นตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวก (β = .310, p = .000) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านดังกล่าวได้ ร้อยละ 4.3 (ΔR^2 = .043, p = .000) รองลงมา คือ รูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวก (β = .284, p = .001) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านดังกล่าวได้ ร้อยละ 3.4 (ΔR^2 = .034, p = .001)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 5
สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 278 คน ใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยการเลือกแบบเจาะจง จากนั้นใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan นำมาเทียบบัญญัติไตรยางศ์เพื่อกำหนดสัดส่วนของแต่ละโรงเรียน และสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอก จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการคำนวณค่าทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS หาการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

1. สรุปผลการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 65.5 รองลงมาคือ วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 34.1 และวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 0.5 ในด้านประสบการณ์สอน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์สอน 21 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมาคือ มีประสบการณ์สอน 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.5 และมีประสบการณ์สอน 11-15 ปี คิดเป็น ร้อยละ 9.1 ในด้านวิชาเอกที่จบการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาวิชาเอกหรือสาขาวิชาที่ตรงกับการสอนในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 65.0 และจบการศึกษาวิชาเอกหรือสาขาวิชาที่ไม่ตรงกับการสอนในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 35.0 ในด้านประสบการณ์สอนที่ไม่ตรงวิชาเอก พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์สอนไม่ตรงวิชาเอกในช่วง 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.7 รองลงมา คือ มีประสบการณ์สอนไม่ตรงวิชาเอก 21 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 28.6 และมีประสบการณ์สอนไม่ตรงวิชาเอกในช่วง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ

13.2 ตามลำดับ ด้านจำนวนกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน พบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติหน้าที่สอนถึง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 65.00 รองลงมา คือ ปฏิบัติหน้าที่สอน 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 8.64 และปฏิบัติหน้าที่สอน 7 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 7.73 ตามลำดับ และพบว่า ครูมีการปฏิบัติหน้าที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 91.8 รองลงมาคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 89.1 และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 85.0 ตามลำดับ

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการนิเทศที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การปฏิบัติการนิเทศในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.94 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายรูปแบบ พบว่า รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.05 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพมีค่าเฉลี่ย 4.00 อยู่ในระดับมาก ในขณะที่รูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ย 3.91 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการนิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายรูปแบบ

1.3.1 รูปแบบการนิเทศแบบคลินิก

รูปแบบการนิเทศแบบคลินิกที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.81 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูและผู้นิเทศได้ร่วมกันนำข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนความคิดเห็น ข้อมูลย้อนกลับ และข้อเสนอแนะมาวางแผน เพื่อปรับปรุงการสังเกตการสอนในโอกาสต่อไปมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.87 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ครูและผู้นิเทศได้ประชุมเพื่อวางแผน แนวทางขั้นตอนการแก้ปัญหาการเรียนการสอนของครูก่อนการสังเกตการสอน และครูได้สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของตนเองหลังจากได้รับการสังเกตการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือมีค่าเฉลี่ย 3.84 อยู่ในระดับมาก และครูได้รับข้อมูลย้อนกลับ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนจากผู้นิเทศ และครูได้รับการสังเกตการสอนแบบเป็นทางการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือมีค่าเฉลี่ย 3.80 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

1.3.2 รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การปฏิบัติการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.00 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูและเพื่อนครูที่สอนวิชาเดียวกัน มีการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านการจัดการเรียนการสอน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.18 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ครูและเพื่อนครูร่วมกันกำหนดสิ่งที่ต้องการปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของแต่ละคน โดยมีผู้บริหารหรือผู้นิเทศให้ความช่วยเหลือและช่วยอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ย 4.11 อยู่ในระดับมาก และครูและเพื่อนครูได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้ข้อมูลสะท้อนกลับหลังจากเข้าสังเกตการสอนซึ่งกันและกัน มีค่าเฉลี่ย 3.95 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

1.3.3 รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การปฏิบัติการนิเทศแบบพึ่งตนเองในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.05 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูได้ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเองมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.23 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ครูวางแผนและเลือกวิธีการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเป้าหมายของตนเอง มีค่าเฉลี่ย 4.10 อยู่ในระดับมาก และครูประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง มีค่าเฉลี่ย 4.06 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

1.3.4 รูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหารที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การปฏิบัติการนิเทศโดยผู้บริหารในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.91 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จะคอยกระตุ้นและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ครูเกิดความมั่นใจ ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.07 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ครูได้รับข้อมูลย้อนกลับ ข้อเสนอแนะจากผู้บริหารหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางนำไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง มีค่าเฉลี่ย 3.95 อยู่ในระดับมาก และผู้บริหารหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีการจดบันทึกข้อมูลระหว่างเยี่ยมชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.83 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.22 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการชั้นเรียนเชิงบวกมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.40 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและนำผลมาพัฒนาผู้เรียน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.23 อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.20 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

1.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอก ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายด้าน

1.5.1 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.20 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษามากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.34 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงให้แก่ผู้เรียน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกทักษะการแสดงออกหรือการแสดงความคิดเห็นให้แก่ผู้เรียน เช่น การตั้งคำถามให้นักเรียนตอบการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือมีค่าเฉลี่ย 4.26 อยู่ในระดับมากที่สุด และครูมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมได้จริง มีค่าเฉลี่ย 4.21 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

1.5.2 ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.15 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนรับผิดชอบในการเรียน เช่น การศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต การทำชิ้นงาน เป็นต้น มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.29 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ครูได้ใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ของจริง สื่อทำมือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย 4.17 อยู่ในระดับมาก และครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด วัด สถานที่ต่างๆ ในชุมชน เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย 4.10 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

1.5.3 ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.40 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูจัดบรรยากาศให้ชั้นเรียนของครูมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก เช่น ครูดูแลเอาใจใส่นักเรียน นักเรียนรัก ศรัทธา และไว้วางใจครู นักเรียนรู้จักแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นต้น มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.45 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ครูได้จัดบรรยากาศที่ผ่อนคลายในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้สึกอิสระในการเรียนรู้ มีความสุขในการเรียน เช่น ครูรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ครูเอาใจใส่การเรียนของผู้เรียน ครูเต็มใจตอบคำถามของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย 4.41 อยู่ในระดับมากที่สุด และครูจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักที่จะเรียนรู้และเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข การเร้าความสนใจให้ผู้เรียนร่วมทำกิจกรรม การสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองของผู้เรียน เช่น จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนออกแบบผลงานด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ย 4.38 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

1.5.4 ด้านการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.23 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูได้ใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย เช่น การทดสอบ การสังเกตพฤติกรรม การประเมินชิ้นงาน เป็นต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.33 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ครูตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เช่น มีเครื่องมือในการวัดและประเมินผล มีเกณฑ์ในการให้คะแนน เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย 4.24 อยู่ในระดับมากที่สุด และครูได้ใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ เช่น การใช้แบบสังเกตพฤติกรรมในการประเมินผล การเรียนที่เน้นการปฏิบัติ การใช้แบบทดสอบในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย 4.21 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

1.5.5 ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.11 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์กับครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอกเหมือนกัน เพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.15 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ครูได้ให้ข้อมูลย้อนกลับกับเพื่อนครู เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 4.10 อยู่ในระดับมาก และครูได้เข้าร่วมทำกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) กับเพื่อนครูเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 4.09 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

1.6 ผลการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียรสันระหว่างกันไม่เกิน 0.8 มีค่าสถิติที่ใช้วัดความสัมพันธ์ระหว่างกัน (Tolerance) ไม่ต่ำกว่า 0.2 และมีค่า Variance Inflation Factor (VIF) ไม่เกิน 10 จึงไม่พบปัญหาตัวแปรมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันสูง (Multicollinearity) ดังนั้นจึงสามารถนำตัวแปรอิสระมาวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณได้

1.7 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ระหว่างรูปแบบการนิเทศกับการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองเป็นตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวก ($\beta = .438$, $p = .000$) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนในภาพรวมได้ร้อยละ 8.5 ($\Delta R^2 = .085$, $p = .000$) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาการปฏิบัติหน้าที่สอนแต่ละด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองเป็นตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญมากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวก ($\beta = .428$, $p = .000$) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านดังกล่าวได้ ร้อยละ 8.2 ($\Delta R^2 = .082$, $p = .000$) รองลงมา คือ รูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวก ($\beta = .253$, $p = .001$) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านดังกล่าวได้ ร้อยละ 2.7 ($\Delta R^2 = .027$, $p = .001$)

ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พบว่า รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองเป็นตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญมากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวก (β = .301, p = .000) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านดังกล่าวได้ ร้อยละ 4.0 (ΔR^2 = .040, p = .000) รองลงมา คือ รูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวก (β = .277, p = .001) สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านดังกล่าวได้ ร้อยละ 3.2 (ΔR^2 = .032, p = .001) และรูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวก (β = .160, p = .049) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านดังกล่าวได้ ร้อยละ 1.1 (ΔR^2 = .011, p = .049)

ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก พบว่า รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองเป็นตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญมากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวก (β = .473, p = .000) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านดังกล่าวได้ ร้อยละ 10.0 (ΔR^2 = .100, p = .000) รองลงมา คือ รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวก (β = .186, p = .027) สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านดังกล่าวได้ ร้อยละ 1.4 (ΔR^2 = .014, p = .027)

ด้านการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน พบว่า รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองเป็นตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญมากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวก (β = .375, p = .000) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านดังกล่าวได้ ร้อยละ 6.3 (ΔR^2 = .063, p = .000) รองลงมา คือรูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งความสัมพันธ์เชิงบวก (β = .230, p = .005) สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านดังกล่าวได้ ร้อยละ 2.2 (ΔR^2 = .022, p = .005)

ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ พบว่า รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองเป็นตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวก (β = .310, p = .000) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านดังกล่าวได้ ร้อยละ 4.3 (ΔR^2 = .043, p = .000) รองลงมา คือ รูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวก (β = .284, p = .001) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติหน้าที่สอนด้านดังกล่าวได้ ร้อยละ 3.4 (ΔR^2 = .034, p = .001)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

2. อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีเพียงการนิเทศบางรูปแบบเท่านั้นที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

รูปแบบการนิเทศมีความสัมพันธ์และส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอน โดยพบว่า รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองมีแนวโน้มที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้านมากกว่าการนิเทศรูปแบบอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัญหาการขาดแคลนครูและบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก จึงทำให้ครูไม่ครบชั้นเรียน ปฏิบัติหน้าที่สอนไม่ตรงกับสาขาวิชาเอก ขาดความชำนาญเฉพาะด้าน ครูคนเดียวต้องสอนหลายระดับและหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังจะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่ครูจะปฏิบัติหน้าที่สอนถึง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุมิตร สุวรรณ และคณะ (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับโครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือพหุภาคเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดนครปฐม พบว่า สภาพปัญหาที่สำคัญของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก คือ ครูมีจำนวนน้อย ไม่ครบชั้น จบไม่ตรงวิชาเอก ไม่ใช่คนในพื้นที่ และมีภาระงานมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพัทธนันท์ หรรษาภิรมย์โชค และจิราภรณ์ กาแก้ว (2557) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชน คือ ครูไม่ตรงกับสาขาวิชาเอกหรือวิชาที่ถนัด และครูต้องรับภาระหนักสอนหลายระดับ ผนวกกับนโยบายทางการศึกษาของรัฐที่กำหนดสัดส่วนครูตามจำนวนนักเรียน และ ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวมากยิ่งขึ้น จากปัญหาข้างต้นทำให้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีข้อจำกัดในเรื่องของบุคลากร เนื่องจากไม่มีครูที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการสอนวิชานั้นๆ อย่างเพียงพอ และข้อจำกัดในเรื่องของเวลา เนื่องจากต้องรับภาระด้านการสอนหลายชั้น หลายวิชา และมีจำนวนชั่วโมงในการสอนมาก

การที่ครูต้องรับภาระการสอนเช่นนี้ย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็กอย่างแน่นอน ดังที่กมลวรรณ รอดจ่าย (2552) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ปัจจัยด้านสมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็กสูงสุด โดยครูและบุคลากรทางการศึกษามีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะของนักเรียนในระดับค่อนข้างสูง โดยคุณลักษณะของครูควรมีความรู้และประสบการณ์ทางการสอน จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สามารถจัดการเรียนการสอนได้หลากหลาย มีความเสียสละและทุ่มเท และเพิ่มพูนความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ในขณะเดียวกัน ปัจจัยด้านสมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ยังส่งผลทางตรงต่อปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ และส่งผ่านไปยังประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็กอีกด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรเดช โสมาบุตร (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้พบปัญหาครูขาดการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ที่ดี โรงเรียนไม่มีความพร้อมและขาดแคลนโดยเฉพาะกำลังครูที่มีไม่ครบชั้น รวมทั้งขาดแคลนครูที่มีความถนัดเฉพาะด้านหรือวิชาเอก แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และมีความมุ่งมั่นตั้งใจจริงในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวนิดา ประคัลภ์กุล (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการใช้ครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอก พบว่า แนวทางการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก ระดับครูผู้สอน คือ ครูจะต้องมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง หาสื่อหรือกิจกรรมที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการสอน โดยศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากสื่อต่างๆ หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในวิชาที่ไม่ตรงวิชาเอกของตนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ครูในโรงเรียนขนาดเล็กต้องปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่สอนด้วยตนเอง เนื่องจากไม่มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนในรายวิชานั้นๆ ได้อย่างเพียงพอ ตลอดจนไม่มีเวลาที่จะเข้าร่วมการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนกับผู้อื่น โดยครูอาจมีการวิเคราะห์ความต้องการและเลือกแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเองได้อย่างอิสระ ใช้วิธีการหลากหลายเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของตนเอง ดังนั้น การพึ่งตนเองจึงเป็นรูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมกับการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจุไรรัตน์ สุดรุ่ง (2559) ได้กล่าวถึงการนิเทศแบบพึ่งตนเองไว้ว่า เป็นกระบวนการนิเทศที่ครูทำงานเพียงคนเดียวอย่างอิสระในการวางแผนเพื่อพัฒนาวิชาชีพของตนเองและดำเนินการตามโครงการหรือแผนงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยอาศัยวิธีการ แหล่งทรัพยากร และวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับแนวคิดของ Beach และ Reinhartz (2000, อ้างถึงใน Carrie Fritz และ Greg Miller, 2003) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการนิเทศแบบพึ่งตนเองไว้ว่า การนิเทศแบบพึ่งตนเองช่วยให้ครูแต่ละคนทำงานได้อย่างอิสระในการเจริญเติบโตทางวิชาชีพและการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ครูสามารถพัฒนาและดำเนินการตามแผนที่วางไว้ และประเมินการสอนของตนเองโดยใช้การถ่ายวิดีทัศน์ สื่อการสอน วารสาร หรือแฟ้มสะสมผลงาน เพื่อวิจารณ์ขั้นตอนการสอน การนิเทศแบบพึ่งตนเองเหมาะสำหรับครูที่ชอบทำงานเพียงลำพัง

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของถาวร เส้งเอียดและคณะ (2554) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในจังหวัดราชบุรีและ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สมุทรสงคราม พบว่า สภาพและปัญหาในการพัฒนาตนเองของครูอยู่ในระดับมาก เนื่องจากครูมีภาระงานในโรงเรียนมากจนเกินไปการจัดอบรมไม่ค่อยตรงกับความต้องการของครู ไม่น่าสนใจ และไม่แยกจัดตามพื้นฐานความรู้ ความสามารถของผู้เข้ารับการอบรม ผลการพัฒนาตนเองของครูไม่มีผลต่อความก้าวหน้าในวิชาชีพครู ไม่มีผลต่อการเลื่อนขั้นเงินเดือน และการต่อใบประกอบวิชาชีพครู ครูไม่อยากทิ้งเด็กไปอบรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนขนาดเล็กจะมีผลกระทบมาก บางครั้งถึงต้องปิดโรงเรียนเพื่อไปอบรม ขาดการติดตามและประเมินผลการอบรมและการขยายผลในความรู้ที่ได้รับจากการอบรม เมื่อจำแนกการปฏิบัติหน้าที่สอนเป็นรายด้าน พบว่า รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนมากที่สุด 3 ด้าน ดังนี้

ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ การนิเทศแบบพึ่งตนเองส่งผลต่อด้านนี้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี เนื่องจากเพิ่งเข้ามาปฏิบัติการสอนใหม่ ยังคงมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง ประกอบกับในปัจจุบันมีความก้าวหน้าของเทคโนโลยี จึงทำให้ครูเหล่านี้ศึกษาเทคนิควิธีการต่างๆ การทำวิจัยในชั้นเรียน สร้างสื่อ นวัตกรรม ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ด้วยตนเองได้ง่าย โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยผู้นิเทศที่มีความเชี่ยวชาญ นอกจากนี้ ครูอาจรู้สึกว่าการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาไม่ใช่เรื่องยาก เนื่องจากมีเนื้อหาที่ค่อนข้างเข้าใจง่ายสำหรับครู และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง เป็นวิธีการสอนที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ทำให้ครูเห็นผลการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างเป็นที่ประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทิศนา แขมมณี (2561) ที่ได้กล่าวเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ และการจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการคิดไว้ว่า เป็นการดำเนินการที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายโดยผู้สอนใช้รูปแบบ วิธีการ และเทคนิค การสอนต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ สังเกต ทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้น เกิดความคิดที่ขยายต่อเนื่องจากความคิดเดิม และนำมาสร้างความคิดรวบยอด ตลอดจนนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ต่อไป

ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก อาจเป็นเพราะครูสามารถค้นหาเทคนิควิธีการจัดชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ด้วยตนเอง เช่น วิธีการสร้างสื่อในการจัดตกแต่งห้องเรียน การจัดมุมเสริมความรู้ และการจัดมุมแสดงผลงานนักเรียนให้มีความน่าสนใจ นอกจากนี้ครูอาจบูรณาการกิจกรรมในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการช่วยเหลือเกื้อกูล แบ่งปันซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนรู้สึกมีความสุขในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับตัวบ่งชี้ในกรอบการประเมินสมรรถนะครูไทยในคู่มือการประเมินสมรรถนะครู ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ด้านสมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 3 การบริหารจัดการชั้นเรียน ตัวบ่งชี้ที่ 1 ว่าด้วยการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ความสุข และความปลอดภัยของผู้เรียน ซึ่งจะต้องมีการจัด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน และตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียนให้พร้อมใช้และปลอดภัยอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของอำไพวิทย์ จุ่มพิวัฒน์ (2560) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนของครูประถมศึกษาในทศวรรษหน้า พบว่า กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนของครูประถมศึกษาในทศวรรษหน้าที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ได้แก่ การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพเพื่อเสริมแรงนักเรียน การเสริมสร้างภาวะผู้นำแก่ครู การดำเนินการตามกระบวนการเพื่อจัดการชั้นเรียนบรรลุเป้าหมาย และการตอบสนองนโยบายการจัดการชั้นเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า การจัดการชั้นเรียนเชิงบวก ทั้งด้านกายภาพและด้านจิตวิทยา จึงเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ โดยครูควรจัดบรรยากาศทั้ง 2 ด้านให้เหมาะสม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และมีพฤติกรรมที่ดี ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ด้านการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและนำผลมาพัฒนาผู้เรียน การนิเทศแบบพึ่งตนเองส่งผลต่อด้านนี้มากที่สุด อาจเป็นเพราะครูสามารถสืบค้นวิธีการประเมินผู้เรียนที่หลากหลายได้ด้วยตนเอง ตลอดจนได้ออกแบบวิธีการประเมินผลผู้เรียน และสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยไม่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของ ศศิธร บัวทอง (2560) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นการวัดและประเมินผลสภาพที่แท้จริงของนักเรียนเป็นพื้นฐานของเหตุการณ์ในชีวิตจริง ยึดการปฏิบัติเป็นสำคัญและสัมพันธ์กับการเรียนการสอนเน้นพัฒนาการที่ปรากฏให้เห็นผู้เกี่ยวข้องในการประเมินมีหลายฝ่ายและเกิดขึ้นในทุกบริบท ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนหรือสถานที่อื่น ๆ นอกโรงเรียน โดยครูไม่ได้จัดสถานการณ์ ต้องบูรณาการอยู่ในกระบวนการเรียน การสอนในชั้นเรียนอย่างแนบเนียนและเหมาะสม มีการประเมินทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยการดำเนินการดังกล่าวเกิดขึ้นตลอดระยะเวลาของการจัดการเรียนการสอน นับตั้งแต่ก่อนการเรียนการสอน ระหว่างการเรียนการสอน และหลังการเรียนการสอน เพื่อให้ประสบความสำเร็จทั้งในด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต ดังนั้น การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะต้องเป็นการประเมินผลเชิงคุณภาพเน้นการปฏิบัติจริง บูรณาการวิธีการประเมิน และใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย สร้างและพัฒนาระบบแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน นำเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดและประเมินผล และนำประโยชน์ของผลสะท้อนจากการปฏิบัติของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไขงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษปกรณ์ สาคร (2557) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ สำหรับครูโรงเรียนขนาดเล็ก

พบว่า ครูโรงเรียนขนาดเล็กมีความต้องการจำเป็นได้รับการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีการพัฒนาสมรรถนะตามกระบวนการจัดการความรู้ ด้านความรู้และทักษะอยู่ในระดับมาก และมีการสนับสนุนอยู่ในระดับมาก และผลการใช้รูปแบบ พบว่า ครูโรงเรียนขนาดเล็กมีสมรรถนะด้านความรู้อยู่ในระดับดีมาก สำหรับด้านทักษะและเจตคติต่อการวัดและประเมินผลการศึกษา อยู่ในระดับมาก

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผลการวิจัยจะพบว่า รูปแบบนิเทศมีแนวโน้มที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอน แต่ยังมีการนิเทศบางรูปแบบที่ไม่สามารถส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ รูปแบบการนิเทศแบบคลินิก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูสอนไม่ตรงวิชาเอก จึงทำให้ไม่มีผู้นิเทศที่ได้รับการฝึกฝนวิธีการและเทคนิคในการนิเทศแบบคลินิก ไม่มีผู้นิเทศที่มีความรู้อย่างถ่องแท้เกี่ยวกับการวิเคราะห์การเรียนรู้และการสอนในเนื้อหารายวิชาต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดเรื่องเวลา ทำให้ไม่สามารถดำเนินการนิเทศตามกระบวนการนิเทศแบบคลินิกได้อย่างครบถ้วน สอดคล้องกับแนวคิดของ Glatthorn (1984) ซึ่งได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการนิเทศแบบคลินิกไว้ว่า เป็นกระบวนการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน โดยเริ่มจากการหารือกับครูเกี่ยวกับการวางแผนการสอน การสังเกตการสอนในชั้นเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการสังเกตการสอน และการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสังเกตเพื่อเป็นข้อมูลสะท้อนกลับแก่ครู วงจรการนิเทศแบบคลินิกจะเกิดขึ้นหลายครั้งอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี และเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาให้เกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพของครู โดยผู้นิเทศแบบคลินิกจะต้องได้รับการฝึกเป็นพิเศษ การนิเทศแบบคลินิกเหมาะกับครูที่ได้รับการบรรจุใหม่หรือครูประสบปัญหาร้ายแรงในชั้นเรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของวชิรา เครือคำอ้าย (2558) ได้สรุปเกี่ยวกับการนิเทศแบบคลินิกไว้ว่า เป็นการมุ่งเน้นการช่วยเหลือ พัฒนาการสอนของครูโดยตรง ซึ่งเป็นการทำงานระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศอย่างใกล้ชิด และผู้นิเทศเองจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะในการนิเทศ รวมถึงเป็นผู้มีประสบการณ์ ในการสอนมาเพียงพอที่จะให้ข้อคิด และข้อมูลสำคัญแก่ผู้รับการนิเทศ โดยจำเป็นต้องกระทำต่อเนื่องอย่างน้อย 3 – 4 ครั้งต่อภาคเรียน จึงจะช่วยให้เกิดพัฒนาการสอนที่ดี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการจัดอบรม สัมมนา เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนิเทศการสอนแบบพึ่งตนเอง เช่น การจัดทำแผนพัฒนาตนเอง (Individual Plan) เนื่องจากการนิเทศรูปแบบดังกล่าวส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกมากที่สุด

2. สถานศึกษาควรมีการจัดการนิเทศการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้มีการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการขยายขอบเขตการวิจัยไปยังกลุ่มครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในสังกัดอื่นๆ เช่น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กมลวรรณ ตังธนกานนท์. (2557). *การวัดและประเมินทักษะการปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กมลวรรณ รอดจ่าย. (2552). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กฤษปกรณ์ สาคร. (2557). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ สำหรับครูโรงเรียนขนาดเล็ก. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์,* 9(26), 29-42.

กุลิสรา จิตรชญาวณิช. (2562). *การจัดการเรียนรู้.* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ. (2562, 20 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่มที่ 136 ตอนพิเศษ. หน้า 18.

จินตนา ศิริธัญญารัตน์ และนันท์นภัส นิยมทรัพย์. (2561). *การจัดการชั้นเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จุไรรัตน์ สุดรุ่ง. (2559). *การนิเทศภายในโรงเรียน.* กรุงเทพมหานคร: แดเน็กซ์ อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2558). *การนิเทศการสอนแผนใหม่*. ปัตตานี: สถาบันเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ.

เชษฐา ทองยิ่ง. (2559). *ปัญหาครู : ปัญหาที่รอการปฏิรูป.* กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

โชติกา ภาษีผล และคณะ. (2558). *การวัดและประเมินผลการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฐาปนพงศ์ กลิ่นนิล. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดความจงรักภักดีในการซื้อสินค้าออนไลน์บริบทผลิตภัณฑ์สำหรับเด็ก*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารวิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ถาวร เส้งเอียด และคณะ. (2554). สภาพ ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดราชบุรีและสมุทรสงคราม. *วารสารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 34(3-4), 108-116.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ทิศนา แขมมณี. (2561). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 22. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นฤมล อินทร์ประสิทธิ์. (2552). *การศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) : นวัตกรรมเพื่อพัฒนาครูและนักเรียน.* วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

นารีรัตน์ รักวิจิตรกุล. (2559). นวัตกรรมการนิเทศการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 22(2), 17-28.

ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิณ ศิริสัมพันธ์. (2560). *ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษา : แนวคิดสู่การปฏิบัติ.* พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: M&N Design Printing.

ปัญญา อัครพุทธพงศ์. (2557). *ปัจจัยทางสถานภาพของครูที่ส่งผลต่อความต้องการรูปแบบการนิเทศการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคระกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรพิมล พาราษฎร์. (2555). *การวิเคราะห์ผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่มีต่อการตอบสนองของนักเรียน.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัทธนันท์ หรรษาภิรมย์โชค และจิราภรณ์ กาแก้ว. (2557). แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชน. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์),* 6(12), 95-108.

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข. (2558). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ยมนพร เอกปัชชา. (2557*). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบเสริมพลังเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของครูปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการการศึกษาและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ยุพิน ยืนยง. (2553). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูเขตการศึกษา 5 อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ละเอียด ศิลาน้อย และกัณฑิมาลย์ จินดาประเสริฐ. (2562). การใช้มาตรประมาณค่าในการศึกษาวิจัยทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ การโรงแรม และการท่องเที่ยว. *วารสารบริหารศาสตร์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 8(15), 112-126.

วชิรา เครือคำอ้าย. (2558). *การนิเทศการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 1. เชียงใหม่: ส.การพิมพ์.

วนิดา ประคัลภ์กุล. (2558*). แนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการใช้ครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอก*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรรณี แกมเกตุ. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ และมารุต ทรรศนากรกุล. (2562). *หลักการนิเทศการศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา)

วัชรา เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ : ทฤษฎี กลยุทธ์สู่การปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 12. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.

ศศิธร บัวทอง. (2560). การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(2), 1856-1867.

สิทธิศักดิ์ ปะวันเณ. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุธาสินี ด้วงโต้ด. (2555). *ผลของการประยุกต์วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่มีต่อสมรรถนะครูในด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพัตรา คำโพธิ์. (2560). *การศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุมิตร สุวรรณ และคณะ. (2560). การสร้างเครือข่ายความร่วมมือพหุภาคีเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดนครปฐม. *วารสารครุศาสตร์*, 45(1), 282-298.

สุรเดช โสมาบุตร. (2560). แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. *วารสารมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 36(6), 28-41.

สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2560). *สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา.* พิมพ์ครั้งที่ 3. แพร่: แพร่ไทยอุตสาหกรรมการพิมพ์.

สุรศักดิ์ หลาบมาลา. (2555). การเป็นโค้ชทักษะภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารและครู. *วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต*, 12(1), 17-27.

เสถียร อ่วมพรหม. (2560). แนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2553* [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.tmk.ac.th/ teacher/capasity.pdf [29 กันยายน 2563]

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). *การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก*. กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ.* กรุงเทพ ฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน สังกัด สพป.ร้อยเอ็ด เขต 2* [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://data.boppobec.info/emis/school.php?Area_CODE=4502 [8 เมษายน 2562]

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2561). *หลักเกณฑ์และวิธีการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม.* กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). *รายงานผลการศึกษาการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *รายงานการศึกษาไทย พ.ศ.2561*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

อนงค์นาถ เคนโพธิ์. (2562). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อนุวัติ คูณแก้ว. (2558). *การวัดผลและประเมินผลการศึกษาแนวใหม่.* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). *หลักการสอน.* พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

อิทธิเดช น้อยไม้. (2560). *หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา.* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

อำไพวิทย์ จุ่งพิวัฒน์. (2560). กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนของครูประถมศึกษาในทศวรรษหน้า. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*, 14(1), 319-349.

ภาษาอังกฤษ

Acheson, K. A., & Gall, M. D. (1997). *Techniques in Clinical Supervision of Teachers Preservice and Inservice Application*. 4th ed. New York: Longman.

Best, J.W. & Kahn, J.V. (1998). Research in education. 8th ed. Boston: A Viacom Company.

Boyan, N. J., & Copeland, W. D. (1978). *Instructional Supervision Training Program*. Columbus Ohio: Charles E. Merrill Publishing Company.

Cogan, C. (1973). *Clinical supervision*. Bostion, MA: Houghton Mifflin.

Carrie Fritz and Greg Miller. (2003). *Supervisory Options for Instructional Leaders in Education.* Journal of Leadership Education, 2(2), 13-27.

Elizabeth A. C., Richard F. E., Sarah E. F., and Lee T. (2009). *Instructional Rounds in Education*. Massachusetts: Harvard.

Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS Statistics : And sex and drugs and rock 'n' roll.* 4th ed. SAGE.

Glatthorn, A. A. (1984). *Differentiate supervision*. Washington D.C. : Association for Supervision and Curriculum Development.

Glickman and others. (2010). *Supervision and instructional leadership : A developmental approach*. 8th ed. Boston: Allyn and Bacon.

Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross – Gordon, J. M. (2018). *Supervision and Instructional Leadership*. 10th ed. New York: Pearson.

Goldhammer, R., Anderson, R. H., & Krajewski, R. J. (1980). *Clinical Supervision*. 2nd ed. USA: Holt, Rinehart and Winston.

Goldman, P., Rensnick, L., Bill, V., Johnston, J., Micheaux, D., & Seitz, J. (2004). *LearningWalkSM Sourcebook*. University of Pittsburgh: Institute for Learning.

Good, C. V. (1983). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill.

Harris, B. M. (1985). *Supervisory Behavior in Education*. New York: Englewood Cliff.

Marshall, Kim. (2009). *Mini-Obsevation : Seven Decision Points for the Principal*. Education Week. 28(20), 24-25.

Mazano, R. J. (2011). *The Art & Science of Teaching/ Making the Most of Instructional Rounds.* Teaching Screenagers. 68(5), 80-82.

Sergiovanni, T. J., & Starratt, R. J. (1988). *Supervision: Human Perspective*. 4th ed. USA: Corwin

Wiles, K., & Lovell, J. T. (1983). *Supervision for Better School*. 5th ed. New Jersey: Prentice-Hall.

Zamary, J., & Labrecque, M. (2014). *5 Benefits of Mini-Observation*. National Association of Elementary School Principals, 37(9), [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://www.naesp.org/communicator-may-2014/5-benefits-mini-observations [21 มกราคม 2563].

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ สุดรุ่ง	อาจารย์ประจำสาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ์ วิจิตรพัชราภรณ์	อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. นายสุภัฏ อาลากุล	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก ข

หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ

หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน กลุ่มภารกิจบริการการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและวิรัชกิจ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ โทร. 82565 ต่อ 6734

ที่ อว 64.6(2791.04)/1090 **วันที่** 29 มิถุนายน 2563

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ สุดรุ่ง

ด้วย นางสาวเพ็ญรุ่ง คำจันทร์ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผัสสพรรณ ถนอมพงษ์ชาติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ชิโนกุล)
รองคณบดี

เบอร์โทรศัพท์ผู้วิจัย: 086-3292839 email: namtaanpen@gmail.com

ที่ อว 64.6/1867

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

29 มิถุนายน 2563

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นายสุภัฏ อาลากุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวเพ็ญรุ่ง คำจันทร์ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผัสสพรรณ ถนอมพงษ์ชาติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ชิโนกุล)
รองคณบดี
ปฏิบัติการแทนคณบดี

กลุ่มภารกิจบริการการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและวิรัชกิจ ฝ่ายวิชาการ
โทร. 0-2218-2565 ต่อ 6734
เบอร์โทรศัพท์ผู้วิจัย: 086-3292839 email: namtaanpen@gmail.com

ที่ อว 64.6/1861

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

29 มิถุนายน 2563

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ์ วิจิตรพัชราภรณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวเพ็ญรุ่ง คำจันทร์ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผัสสพรรณ ถนอมพงษ์ชาติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ชิโนกุล)
รองคณบดี
ปฏิบัติการแทนคณบดี

กลุ่มภารกิจบริการการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและวิรัชกิจ ฝ่ายวิชาการ
โทร. 0-2218-2565 ต่อ 6734
เบอร์โทรศัพท์ผู้วิจัย: 086-3292839 email: namtaanpen@gmail.com

ที่ อว 64.6/1864

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

29 มิถุนายน 2563

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวเพ็ญรุ่ง คำจันทร์ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผัสสพรรณ ถนอมพงษ์ชาติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ทั้งนี้นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ชิโนกุล)
รองคณบดี
ปฏิบัติการแทนคณบดี

กลุ่มภารกิจบริการการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและวิรัชกิจ ฝ่ายวิชาการ
โทร. 0-2218-2565-97 ต่อ 6734
เบอร์โทรศัพท์ผู้วิจัย: 086-3292839 email: namtaanpen@gmail.com

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง รูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอก ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย เรื่อง “รูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. แบบสอบถามฉบับนี้สำหรับครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอกในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครู

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอก

3. ผู้วิจัยขอรับรองว่า ข้อมูลที่ท่านให้ไว้ในแบบสอบถามฉบับนี้จะเป็นความลับและไม่มีผลกระทบใด ๆ ทั้งสิ้น **จึงขอความกรุณาจากท่าน โปรดตอบคำถามทุกข้อรายการตามความเป็นจริง**

4. กรุณาส่งแบบสอบถามคืน**ภายในวันที่ 15 กรกฎาคม 2563** โดยใส่ซองที่จัดเตรียมไว้ให้

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้เป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นางสาวเพ็ญรุ่ง คำจันทร์
นิสิตปริญญาโท สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับสถานภาพของท่าน และเติมข้อมูลของท่านในช่องว่าง

1. วุฒิการศึกษาสูงสุด

☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก

2. ประสบการณ์สอน

☐ 1 – 5 ปี ☐ 6 – 10 ปี ☐ 11 – 15 ปี

☐ 16 – 20 ปี ☐ 21 ปีขึ้นไป

3. วิชาเอกที่จบการศึกษา .....

4. ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่สอนไม่ตรงวิชาเอก ..... ปี

5. กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน (เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ)

☐ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

☐ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

☐ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

☐ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

☐ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

☐ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

☐ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

☐ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศที่ใช้นิเทศการปฏิบัติหน้าที่สอนของครู

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับความรับรู้ของท่านมากที่สุด ว่าท่านได้รับการนิเทศในรูปแบบใด

ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก
ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย
ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ข้อที่	รูปแบบการนิเทศ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
รูปแบบการนิเทศการสอนรูปแบบที่ 1						
1.	ท่านและผู้นิเทศร่วมกันหารือเกี่ยวกับประเด็นที่ต้องการปรับปรุงพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนจากการที่ท่านสอนไม่ตรงวิชาเอก					
2.	ท่านและผู้นิเทศได้ประชุมเพื่อวางแผน แนวทางขั้นตอนการแก้ปัญหาการเรียนการสอนของท่านก่อนการสังเกตการสอน					
3.	ท่านได้รับการสังเกตการสอนแบบเป็นทางการ					
4.	ท่านได้สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของตนเองหลังจากได้รับการสังเกตการสอน					
5.	ท่านได้รับข้อมูลย้อนกลับ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนจากผู้นิเทศ					
6.	ท่านและผู้นิเทศได้ร่วมกันนำข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนความคิดเห็น ข้อมูลย้อนกลับ และข้อเสนอแนะมาวางแผน เพื่อปรับปรุงการสังเกตการสอนในโอกาสต่อไป					
รูปแบบการนิเทศการสอนรูปแบบที่ 2						
7.	ท่านและเพื่อนครูที่สอนวิชาเดียวกันมีการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านการจัดการเรียนการสอน					

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อที่	รูปแบบการนิเทศ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
8.	ท่านและเพื่อนครูร่วมกันกำหนดสิ่งที่ต้องการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของแต่ละคน โดยมีผู้บริหารหรือผู้นิเทศให้ความช่วยเหลือและช่วยอำนวยความสะดวก					
9.	ท่านและเพื่อนครูแลกเปลี่ยนกันเข้าสังเกตการสอนของแต่ละคน					
10.	ท่านและเพื่อนครูได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้ข้อมูลสะท้อนกลับหลังจากเข้าสังเกตการสอนซึ่งกันและกัน					
11.	ท่านและเพื่อนครูจัดทำรายงานผลการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน					
รูปแบบการนิเทศการสอนรูปแบบที่ 3						
12.	ท่านประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง					
13.	ท่านจัดทำโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเองได้อย่างอิสระตามเป้าหมายที่ตั้งไว้					
14.	ท่านวางแผนและเลือกวิธีการปรับปรุงพัฒนา การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเป้าหมายของตนเอง					
15.	ท่านได้ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง					
16.	ท่านสรุปรายงานผลการพัฒนาตนเองให้ผู้บริหารหรือผู้นิเทศทราบเมื่อสิ้นสุดกระบวนการหรือสิ้นปี					
17.	ผู้บริหารหรือผู้นิเทศให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของท่าน					
รูปแบบการนิเทศการสอนรูปแบบที่ 4						
18.	ผู้บริหารหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มาเยี่ยมชั้นเรียนของท่านเป็นเวลาสั้น ๆ โดยไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า					
19.	ผู้บริหารหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีการจดบันทึกข้อมูลระหว่างเยี่ยมชั้นเรียน					

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University

ข้อที่	รูปแบบการนิเทศ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
20.	ท่านได้รับข้อมูลย้อนกลับ ข้อเสนอแนะจากผู้บริหารหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางนำไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง					
21.	ผู้บริหารหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จะคอยกระตุ้นและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่สอนของท่านอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ท่านเกิดความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ					

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติหน้าที่สอนของครูประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวิชาเอก

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับการปฏิบัติหน้าที่สอนของท่านตามความเป็นจริง

ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก
ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย
ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ข้อที่	การปฏิบัติหน้าที่สอน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้						
1.	ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา					
2.	ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงให้แก่ผู้เรียน					
3.	ท่านมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมได้จริง					

ข้อที่	การปฏิบัติหน้าที่สอน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
4.	ท่านได้จัดการเรียนรู้เฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความจำเป็นและต้องการความช่วยเหลือพิเศษ เช่น มีแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เป็นต้น					
5.	ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกทักษะการแสดงออกหรือการแสดงความคิดเห็นให้แก่ผู้เรียน เช่น การตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ การจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม เป็นต้น					
การใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้						
6.	ท่านได้ใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ของจริง สื่อทำมือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น					
7.	ท่านได้ใช้แหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด วัด สถานที่ต่างๆ ในชุมชน เป็นต้น					
8.	ท่านได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อบูรณาการความรู้ให้ผู้เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน					
9.	ท่านได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนรับผิดชอบในการเรียน เช่น การศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต การทำชิ้นงาน เป็นต้น					
การบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก						
10.	ท่านได้จัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น การจัดตกแต่งห้องเรียน การจัดมุมเสริมความรู้ การจัดมุมแสดงผลงานนักเรียน เป็นต้น					
11.	ท่านได้จัดบรรยากาศที่ผ่อนคลายในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้สึกอิสระในการเรียนรู้ มีความสุขในการเรียน เช่น ครูรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ครูเอาใจใส่การเรียนของผู้เรียน ครูเต็มใจตอบคำถามของผู้เรียน					
12.	ท่านจัดบรรยากาศให้ชั้นเรียนของท่านมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก เช่น ครูดูแลเอาใจใส่นักเรียน นักเรียนรัก ศรัทธา และไว้วางใจครู นักเรียนรู้จักแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นต้น					

ข้อที่	การปฏิบัติหน้าที่สอน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
13.	ท่านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักที่จะเรียนรู้ และเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข การเร้าความสนใจให้ผู้เรียนร่วมทำกิจกรรม การสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองของผู้เรียน เช่น จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนออกแบบผลงานด้วยตนเอง					
การตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน						
14.	ท่านตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เช่น มีเครื่องมือในการวัดและประเมินผล มีเกณฑ์ในการให้คะแนน เป็นต้น					
15.	ท่านได้ใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย เช่น การทดสอบ การสังเกตพฤติกรรม การประเมินชิ้นงาน เป็นต้น					
16.	ท่านได้ใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ เช่น การใช้แบบสังเกตพฤติกรรม ในการประเมินผลการเรียนที่เน้นการปฏิบัติ การใช้แบบทดสอบในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น					
17.	ท่านและผู้ปกครองร่วมกันปรับปรุงพัฒนาการเรียนของผู้เรียน เช่น การแจ้งผลการเรียนให้ผู้ปกครองทราบ การหารือร่วมกันเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการเรียนของผู้เรียน เป็นต้น					
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้						
18.	ท่านได้เข้าร่วมทำกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) กับเพื่อนครูเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน					
19.	ท่านได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์กับครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอกเหมือนกัน เพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน					
20.	ท่านได้ให้ข้อมูลย้อนกลับกับเพื่อนครู เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน					

Chulalongkorn University

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวเพ็ญรุ่ง คำจันทร์
วัน เดือน ปี เกิด	19 มกราคม 2534
สถานที่เกิด	จังหวัดนครปฐม
วุฒิการศึกษา	- สำเร็จการศึกษาระดับปริญญามหาบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 1) สาขาวิชาประถมศึกษา วิชาเอกวิทยาศาสตร์ - สังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2556 - บรรจุเข้ารับราชการครู ที่โรงเรียนวัดโคกเกตุ (เสริมสมบูรณ์วงศ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม และศึกษาต่อจนจบหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปะศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี เมื่อปีการศึกษา 2561 - ศึกษาต่อในระดับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2561 - ปัจจุบันได้ย้ายสถานที่ทำงานไปยังโรงเรียนเมืองสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY